

1931 ÁPRILIS

ERDÉSZETI LAPOK

LXX. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

4. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1931. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárnélekok fejében kapiák.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnnek.

(Telefon: 237—22.)

Bund Károly kitüntetése

Közvetlenül lapzárta előtt vettük a földművelésügyi m. kir. miniszter úr következő szövegű leiratát:

„A Kormányzó Úr Ö Főméltósága folyó évi március hó 17-én kelt magas elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy Bund Károly miniszteri tanácsosi címmel felruházott kir. közalapítványi főerdőtanácsosnak, az Egyesület nyugalmazott titkárának abból az alkalomból, hogy 30 évi buzgó működés után e minőségben nyugalomba vonult, hasznos szolgálataiért újbóli elismerése tudtul adassék.

Midőn erről az Egyesületet értesítem, egyben felkérem, hogy a magas elismerést jelképező Koronás ezüst érdemérmét, az átyételi elismervényt, valamint az értesítő okmányt az érdekelt részére kézbesíteni szíveskedjék.

Budapest, 1931. évi április hó 1-én.

Mayer s. i. k.”

Őszinte örömmel tölt el valamennyiünket az a tudat, hogy az az önzetlen és önfeláldozó munkásság, amelyet Bund Károly

egy hosszú életen át az Egyesület érdekében kifejtett, a legmagasabb helyen is méltánylásra és elismerésre talált.

Harminckét évvel ezelőtt egy szépen ívelő és a legszebb kilátásokkal kecsegtető pályát hagyott el Bund Károly azért, hogy egész munkásságát az Országos Erdészeti Egyesületnek szentelje.

Aki ismeri az Egyesület multját, az igen jól tudja, hogy az a rohamos fejlődés, amit a század első éveiben elért, Bund nevével elválaszthatatlanul össze van forrva.

Az Egyesület közlönyének több mint 25 vaskos évfolyama hirdeti azt a következetes, céltudatos, szívós munkásságot, amelyet Bund nemcsak mint szerkesztő, de mint író is, az egész magyar erdőgazdaság érdekében kifejtett.

Különösen az erdőrendezés körébe vágó cikkei voltak irányjelzők s a mai erdőrendezési utasítás alapjainak kidolgozása ugyancsak az ő nevéhez fűződik.

Megnyerő modora, rokonszenves egyénisége a szakkörökön és közvetlenül érdekelteken kívül is igen sok barátot szerzett az erdőszetnek, s az Egyesület tán sohasem fogja meghálálhatni neki azt, hogy a legnehezebb időkben, amikor az összeomlás a magyar közgazdasággal együtt az Egyesület anyagi létét is gyökereiben támadta meg, alig valami értéket képviselő javadalmazás ellenében vezette éveken át odaadással, igen nehéz viszonyok között az Egyesület ügyeit.

Amikor legfelsőbb kitüntetéséhez örömmel gratulálunk, hozzáfűzzük azt az őszinte kívánságot, hogy a magas kitüntetést sokáig élvezhesse és hogy munkásságát új élethivatásán is siker és elismerés koronázza.

Felhívás

A fakereskedelemmel foglalkozó érdekeltségek egyesületünknel nap-nap mellett érdeklődnek aziránt, hogy hol tudnának szükségleteik kielégítésére alkalmas faanyagokat vásárolni.

Hogy az erdőgazdaságok eladásra szánt fakészleteinek elhelyezését előmozdíthassuk, felkérjük az érdekelt erdőgazdaságok t. vezetőit, szíveskedjenek eladásra szánt fakészleteik felől egyesületünket megfelelően tájékoztatni.

Egyben arra is kérjük őket, hogy úgy a feladó-állomásokat, mint a faanyagok minőségét és egységárait is lehetőleg megjelölni szíveskedjenek. *Az Elnökség.*

Krónika

1. A fa és a búza.

Szándékosan adtuk ennek a fejezetnek azt a címet, amit a „Magyarország“ vezércikke használt, mert ennek a keservesen szomorú gazdasági esztendőnek a képe sem mutat mást, mint az utolsó tíz év átlaga.

A statisztikai havi közlemények legutóbb megjelent 1930. évi 10—12. füzete szerint a fabehozatal mennyisége és értéke a következő volt:

	vagon	pengő
Tüzifa	121.056	27,396.000
Faszén	4.332	3,206.000
Bányafa	7.682	3,367.000
Gömbölyű lombfa	2.670	1,719.000
Gömbölyű fenyőfa	12.519	6,434.000
Hegyezett karó	1.026	646.000
Faragott fenyőfa	8.590	6,150.000
Vasúti talpfa	5.182	3,887.000
Kádárfa	188	395.000
Abronsfa	16	38.000
Szitakéreg	14	64.000
Előmunkált bognárfa	117	150.000
<i>Fűrészelt fa:</i>		
Gyalulatlan fenyő	33.983	40,338.000
Gyalulatlan lombfa	1.920	2,644.000
Gyalult fenyő	5	12.000
Gyalult lombfa	5	19.000
Fakocka	4	10.000
Nyers botok	5	9.000
Nyers botok gépen gömbölyítve	10	15.000
Európai erdőgazdaságban nem termelt fák, gömbölyűen, bárdolva vagy fűrészelve	86	266.000

Összesen: 199.410 96.765.000

Ha az értéket összehasonlítjuk az 1929. év 131 millió pengőt meghaladó értékű fabehozatalával, közel 34 és félmillió pengő visszaesés mutatkozik a behozatalban, amit legelsősorban a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, különösen az építési tevékenység lecsökkenésére kell visszavezetni, s amit legjobban jellemez az, hogy a bárdolt fenyőfa-behozatalunk az 1928. évi 15.715 vagonnal szemben 8.590 vagonra, a fűrészelt fenyőfa-behozatalunk pedig az 1928. évi 56.582 vagonról 33.983 vagonra esett vissza.

Igen szomorú világot vet fűrésziparunk helyzetére az a körülmény, hogy a behozott gömbölyű fenyőfa az 1928. évi 23.516 vagonnal szemben 12.519 vagonra, a behozott gömbölyű lombfa pedig 5.031 vagonnal szemben 2.670 vagonra esett vissza.

Annak az örvendetes jelenségnek, ami az 1931. évi mérlegben várható, hogy tudniillik a múlt évben még 5.182 vagont kitevő talpfamennyiség behozatala teljesen el fog maradni, már az 1930. évi mérlegben is találjuk némi szomorú ellenértékét, mert a gömbölyű lombfa-kivitelünk megközelíti a behozatalt (2.564 vagon), ellenben a fűrészelt lombfa-kivitelünk (1016 vagon) már 920 vagonnal marad a behozatal alatt.

Igaz ugyan, hogy a rönkkivitel számottevő része olyan fafajokra (gyertyán, kőris) esik, amelyeket a belföldi fűrészipar amúgy sem dolgozott volna fel, viszont azonban fölfaragásra, talpfakészítésre használt fel az 1930. évben a magyar termelés igen sok olyan tölgyanyagot, amelyből a közelmúltban még kivitelre gyártott fűrészelt anyagokat.

De nézzük most az érem másik oldalát is.

Az 1930. évi búzakivitel 34.709 vagont tesz ki, 73.684.000 pengő értékben.

Az összes kivitt búza árán felül még 23.081.000 pengőt fizettünk el tehát a külföldnek fáért.

Tehát a fabehozatal közel 26%-os apadása sem eredményezte azt, hogy búzakivitelünk a behozott faanyag értékét csak megközelítőleg is fedezte volna.

2. Az erdészeti kísérletügy.

Ha jól emlékszem, két esztendeje mult annak, hogy a magyar kormány kiküldöttei a Nemzetközi Kísérletügyi Bizottsá-

got, tehát két-háromszáz elsőrendű szakembert a világ minden részéről, 1935-re Magyarországra hívták meg.

A meghívást el is fogadták és így 1935-ben szerencsénk és alkalmunk lesz bemutatni az összesereglett külföldieknek azt, amink nincs.

Talán sehol nem olyan fontos az erdészeti kísérletügy kérdése, mint nálunk, mert hiszen éppen a Krónika első címében mutattunk rá arra, hogy mit jelentett a múlt évben is Magyarország kereskedelmi mérlegében a fahiány.

Közel másfél évtized óta állandóan hangoztatjuk, hogy igenis, lehet ezen a bajon segíteni, jól megszervezett gazdasági programmal és jól megszervezett kísérletüggyel.

Ugyancsak ennyi idő óta fessegetjük azokat a problémákat is, amelyek véleményünk szerint nincsenek tisztázva és éppen kísérletek útján való tisztázást igényelnek.

Ennek dacára azt mondhatjuk, hogy a kísérletügy másfél évtized óta stagnál, vagy haladása nem elégíti ki a legminimálisabb követelményeket sem.

Mivel nálunk általános szokás a valamely intézményt vagy intézkedést érő bírálatot — ha az nem gyújt még a hibának is tömjént — személyes támadásnak minősíteni és ezen a címen kifogásolni, előre is kijelentjük, hogy egyáltalán távol áll tőlünk azoknak az uraknak az egyéniségét érinteni, akik a magyar erdészeti kísérletüggyel csak a legkevésbé is kapcsolatban állanak.

Egyáltalán nem kívánjuk kisebbiteni a végzett munkájuk értékét sem.

Azt azonban, hogy az eredményt keveseljük, egyáltalán nem szabad nekik rossz néven venniök, hiszen minden alkalommal rámutattunk és rámutatunk arra, hogy anyagi eszközök nélkül dolgozni — kiváltképen ezen a téren — nem lehet.

Ne vegyék rossz néven azt az ismételt felszólalásunkat, hogy az erdészeti kísérletügy, igenis, egész embert igényel és pedig egész embert igényel különösen ma, amikor négy év választ el bennünket a „Nemzetközi Bemutató“-tól és még igazán nem tudjuk, hogy mit fogunk bemutatni, vagy mit lehet bemutatnunk.

Négy év hosszú idő és ha az a földművelési kormányzat, amelynek tudtával ez a meghívás történt, ezt a négy évet felhasználja, még igen szép eredményekkel vagy legalább sok igen szép megkezdett kísérlettel szerepelhet a nemzetközi nyilvánosság előtt.

Ha azonban ez alatt az idő alatt is azt fogjuk tapasztalni, amit pl. a legutolsó költségvetésnél, amikor a kísérletügy javadalmazását majdnem 50%-kal szállították le és pedig olyan összegből, amely egy nagyobb állami csemetekert üzemi költségeire sem elegendő; akkor csak azt érhetjük el, hogy szégyenkezniünk kell mindnyájunknak azért, ami nincs, de legelső sorban annak kell szégyenkeznie, akinek hivatása lett volna mindezt megcsinálni.

Nem tudjuk, de úgy hisszük, hogy a mostani névleges kísérleti állomás vezetősége idejében felhívta még a kormányzat figyelmét erre a körülményre.

Tekintet nélkül azonban arra, megtörtént-e ez a figyelmeztetés vagy sem, mi itt, a nyilvánosság előtt hívjuk fel első sorban az illetékes hivatalos tényezők figyelmét erre a körülményre, azzal a kéréssel, vegyék idejében kezükbe a dolgot, hogy ne kelljen a külföld előtt az eredmények miatt szégyenkezniünk.

Úgy érezzük azonban, hogy a hivatalos körökön kívül az egész érdekelt társadalomhoz, tehát erdőbirtokosokhoz és erdőtisztékhez egyaránt kell intézniünk ezt a felhívást.

Véleményünk szerint nemcsak az államnak, de a magángazdaságnak is hivatása és jól felfogott érdeke a kísérletügyi program felkarolása.

Eltételezve attól, hogy minden jól végzett kísérlet egyúttal útmutatás is a jövő gazdálkodásra nézve, maga az a körülmény, hogy az ilyen kísérletek bemutatója egyúttal reklám is a bemutató részére, megéri azt a csekély költséget és fáradságot, amivel ezek a kísérletek járnak.

Meggyőződésünk az, hogy ha az erdőtisztai kar e mellé a kérdés mellé áll, az aránylag csekély munkától nem idegenkedik, befolyását felhasználja: maguk a birtokosok nem fognak az aránylag csekély költségtől visszariadni, már csak azért sem, mert csak így tudjuk a külföld előtt is igazolni azt, hogy a

magyar erdőgazdaság nemcsak fejlődésképes, de akar is fejlődni.

Igen sok külföldi példáról tudunk, ahol igen jelentős kísérleteket magánerdőbirtokokon végeztek és végeznek; sőt, biztos tudomásunk van arról, hogy igen sok hazai erdőbirtokon is folytak és folynak kisebb- vagy nagyobbmértvű kísérletezések, csupán az eredmény marad mindig véka alatt.

Úgy érezzük, hogy az egyesületre vár itt a hivatás ennek a kérdésnek, illetőleg ennek a fontos ügynek a felkarolása és propagálása körül.

Sajnos, az egyesület anyagi helyzete nem igen engedi meg, hogy külön propagandát indítsunk az ügy érdekében, hiszen az utolsó másfél év jelentős kiadásait is csak hihetetlen küzdelem árán tudtuk előteremteni.

Arra kérjük ezért az összes erdőtiszt urakat, tekintsék ezt a felszólalásunkat személyhez címzett kérésnek és legyenek gondolattal és tettel egyaránt segítségünkre abban, hogy az 1935. évi kongresszuson a magyar erdőszét szégyent ne valljon!

3. A tömörülés.

Nehezen keresztülvihető dolog ez, különösen nálunk, ahol nemcsak az áll kétszeresen, hogy ahány fej, annyi gondolat, de ahol teljesen hiányzik az a fegyelmező érzék, amely pl. a német társadalom egyes rétegeit teljesen oda tudja állítani egy-egy távoli cél szolgálatába is, még pedig anélkül, hogy az egyén a neki jutó hivatást kicsinyelné vagy a ráeső munkamennyiséget, esetleg áldozatot sokallaná.

Ennek dacára már többször felvetették ezt a gondolatot, mint gazdasági szükségességet, elsősorban azért, mert minden olyan kérdésnél, ahol az erdőgazdaság és különösen a magán-erdőgazdaság egyetemes gazdasági érdekeiről van szó, alig tudjuk kifejtetni azt az energiát, amire az eredmény elérése céljából szükségünk volna.

És itt a vád egyaránt érhet valamennyiünket.

A szakértő erdőmérnöki kart azért, mert kevés van közöttünk, aki ezekkel a kérdésekkel olyan behatóan, olyan részletesen foglalkozni hajlandó volna, mint amilyen mértékben arra tényleg szükség van.

A megindított akciók legtöbbször egy-két ember energiájára és munkaképességére vannak alapítva s ameddig ez a nagyon korlátolt valami elér, addig el tudunk jutni. Hiányzik azonban az a bizonyos tömegmunka, amely elsősorban adatok gyűjtésében és nyilvánossághozatalában, folytatólag pedig a részletkérdések aprólékos kidolgozásában kell, hogy megnyilvánuljon.

Hiányzik az a sokfelől befutó, nagyszámú megfigyelés, ami egyedül teszi lehetővé az ilyen kérdések teljes megvilágítását.

De a másik oldalról talán hibás benne a birtokososztály is, amely, mint közvetlen érdekelt, ennek a termelési ágnek — néhány tiszteletreméltó kivételtől eltekintve — nem szentel annyi érdeklődést és gondot, mint amennyit megérdemel.

Az egyes megindított akcióknak nem adja meg egyöntetű erélyes föllépéssel azt a nyomatékot, amit kellene és az ügyekben újból csak a néhány igen tiszteletreméltó kivétel lelkes buzgóságára és erélyes támogatására vagyunk utalva.

Pedig tán soha nem volt alkalmasabb az idő arra, hogy az erdőgazdaság kérdései iránt az általános érdeklődést és az általános megértést fölkeltsük, mint éppen ma, amikor a fakérdés gazdasági szempontból is annyira előtérbe került.

Az érdeklődés hiányát legjobban igazolja az, hogy bár egyesületünk minden kényszer és a legkisebb anyagi ellenszolgáltatás kérése nélkül vállalkozott arra, hogy a termelő- és vásárlóközönség között az összeköttetést megkönnyítse, ez irányú felhívásunk — három-négy értesítéstől eltekintve — majdnem teljesen eredménytelen maradt.

Különösen szükség lenne a tömörülésre ma, amikor a vásárlópiacok bizonyos mértékű megosztásával, a túlságosan távol fekvő birtokok termékeinek célszerű elhelyezésével sok készletet lehetne a fátlan alföldi vidékekre irányítani olyan helyekről, amelyek eddig erre a piacra nem is gondoltak.

Egy ilyen elhelyezési szervezet, amit pedig 2—3%-os jutalékkal könnyen meg lehetne oldani, igen jó szolgálatot tenne a köz érdekének is, mert igen könnyen ki tudná küszöbölni azokat a nagy aránytalanságokat, amelyek ma a fabeszerzés lehetősége és az árak között a különböző vidékeken megnyilvánulnak.

Úgy érzem, hogy ennek a kérdésnek nem az erdőtisztek, hanem az erdőbirtokosok köréből kellene elindulnia, bár a Déldunántúli Erdészeti Egyesület legutolsó közgyűlésén egyik magánerdőmérnök vetette fel újból az eszmét.

Fel kell karolnunk ezt a gondolatot.

Mert ha hibáztatjuk is a közönség indokolatlan megsarcolására irányuló kartellszerű törekvéseit, másrésztől azonban el kell ismernünk azt, hogy a ma nehéz gazdasági viszonyai között az egyesülés, a tömörülés gazdasági téren még sokkal nagyobb eredményeket mutathat fel, mint aminőket eddig fel tudott mutatni.

4. A hasított dorong.

A Lippóczy tagtársunk által fölvetett és a legutolsó füzet krónikájában is szóváltott kérdéshez, a választékoláshoz, két illusztris tagtársunk is hozzászól mai lapszámunkban.

Külön akarjuk itt kiemelni azokat az érték-adatokat, illetőleg ár-adatokat, amelyeket Kallivoda Andor tagtársunk közöl az Alföld egyik nagy fogyasztó gócpontjáról.

Ezek az ár-adatok igazolják legjobban, mennyire helyes az az állásfoglalásunk, hogy a fatermelő vidékek helyi fogyasztását rá keli szorítanunk az alárendeltebb választékok felvételére, mert távoli vidékeken ezek a faanyagok a versenyt el nem bírják.

Első tekintetre különösnek látszik, de végeredményben teljesen érthető az a csekély %-os különbség, ami az ilyen távoli piacokon az egyes választékok árai között mutatkozik.

Hiszen az egész különbség a fő-ár rovására megy.

A hasábfá és botfa termelési bére között különbség alig van.

Ugyanezt mondhatjuk a közelítési költségre is, beleértve a vasúti való szállítást, különösen akkor, ha ezeknek a munkabéreit nem súlyra, hanem ürtartalomra számítjuk.

Ha ehhez még hozzávesszük azt, hogy az egyes választékok súlyegység szerint számított vasúti szállítási költségeiben nem hogy megtakarítás mutatkoznék az alárendeltebb választék javára, de éppen ellenkezőleg, legtöbbször drágább ennek a szállítása, mert a koci raksúlyát nem tudjuk vele eléggé ki-

használni, akkor azonnal megértjük, miért olyan kevés a különbség az eladási árakban a fogyasztási helyeken, hogy szakember állapítja meg azt: mennyire érdekében áll a fogyasztónak a jobb választékokhoz való ragaszkodás.

A hasáb- és botfa ára között az erdőn mutatkozó különbség akárhányszor az eladási ár 30%-át, vagy gallyfánál még ennél jóval nagyobb tételt tesz ki. Minél több szállítási költség halmozódik azonban rá, annál inkább csökken ez a %-os különbség, úgy hogy a fogyasztási helyen akárhányszor az eladási ár 10%-át is alig éri el.

Az ilyen választékoknak, különösen a gyéritési anyagoknak az értékesítéséhez fűződő igen fontos gazdasági érdekeken kívül tehát ez az elsőrendű pénzügyi érdek is indokolja előbb már kifejtett álláspontunkat, mert csak akkor fog sikerülni a magyar fának idebenn megfelelő piacot biztosítani, ha minden tekintetben versenyképes árban és minőségben hozzuk azt piacra.

És itt még egyszer felvetjük a termelési idő kérdését, amit néhány évvel ezelőtt már felvetettünk.

A cser- és tölgy-tüzifa piacát megteremteni és jóhíret visszaszerezni csak akkor tudjuk, ha ezek a készleteink legalább is egy évvel a termelés után — tehát mint kétéves fa — kerülnek piacra.

Különösen fontos lesz ez a közszállítások kérdésénél, ha megmarad a mostani rendszer, vagyis ha korán tavasszal és dorongfában kívánják a szállításokat biztosítani.

Mert frissen termelt dorongfával nem lehet a piacot meghódítani és ha az ilyen készletek már kora tavasszal piacra kerülnek, az semmiesetre sem válik a magyar termelés hírének előnyére.

Csak egy évben kellene megcsinálni azt, hogy kétévi készletet kitermelve, abból az egyiket egy éven át erdőn vagy erdei rakodón hagynók száradni.

Azontúl már magától adódnék a helyzet, hogy mindig csak előző téli termelésű fát hoznánk a piacra.

Igaz, hogy ez az első évben a termelési és közlelési költségeknél bizonyos befektetési többletet jelentene, de talán ezt még megbírná az erdőgazdaság, sőt, itt talán még némi állami

segítséget is ki lehetne eszközölni, pl. olcsó hitelnyújtás formájában.

A másik állami támogatás az lenne, ha a felügyeleti hatóság még a kötött birtokoknál is hozzájárulna a kétévi vágás kitermeléséhez, azonban feltétlenül azzal a kikötéssel, hogy a második évi vágás faanyagát csak egy év múlva szabad piacra hozni.

5. Az Alföld-fásítás.

Nincs még kezünkben a költségvetés, de a pénzügyminiszter úr exozéja előreveti már szomorú árnyékát a következő költségvetési év ezirányú programjának.

Eszerint az alföldi erdősítésre „Beruházások“ címén 290.000 pengő jut, vagyis a múltévinél újból kevesebb; a csemetekerti költségek pedig szintén jelentékeny mértékben csökkenni fognak.

Az első következmény — hír szerint — az lesz, hogy az Alföld-fásításnál alkalmazott 24 erdőmérnök és 8 erdőőr a folyó költségvetési év végével kenyér nélkül marad.

Bármily fájdalmasan érint is bennünket a kérdésnek ez a személyzeti vonatkozása, ezt ma másodrangú kérdésnek tartjuk, mert hiszen az Alföld-fásítás kérdését mindig elsősorban a köz szempontjából kívánjuk elbírálni.

Rá kell azonban mutatnunk arra, hogy ha valahol, úgy ennél az akciónál elsőrendű fontosságú az, hogy a munkálatoikat mindenütt a megfelelő szakértelemmel fogantassák.

Azt felesleges lesz bizonyítani, hogy az állami erdőhivatalok személyzete a keresztülvitellel a megfelelő részletességgel foglalkozni fizikailag képtelen.

Még kevésbé áll ez majd módjában, ha — amitől félünk — az is be fog következni, hogy t. i. a földművelésügyi tárca létszámánál kilátásba helyezett 55 főnyi létszámapasztás jórészt is az erdőtisztizti karnak kell leadnia.

Nem vetődik-e fel önkéntelenül az a kérdés ilyen körülmények között, hogy van-e hát valaki a kormányzatban, akit ezek a kérdések nemcsak érdekelnek, de aki azokat tényleg a szíven is viseli.

Van-e még gazdája ma is a négy évvel ezelőtt a törvényhozásnál bejelentett fásítási programmnak?

Pedig most még azt sem fogadhatjuk el, hogy nincs olyan bevételi forrás, amelyből az erre szükséges összeget fedezni lehetne.

Ezévi január hó 3-ától az importált tűzifát 10.000 kg-ként 57 pengő vám terheli.

Az ezévi költségvetés összeállításánál ezzel a bevétellel még nem számolt senki; ez tehát olyan összeg, ami felett a törvényhozás még nem rendelkezett, mert a költségvetés összeállítása idején ez a bevételi forrás még ismeretlen volt.

Nem volna-e a legtermészetesebb, ha az e címen befolyó összegeket a törvényhozás az 1923. évi XIX. t.-c.-ben meghatározott és egyéb elodázhatatlan erdőgazdasági teendők céljaira kötné le?

Hiszen a vám célja kettős.

A behozatal apasztása és a belföldi termelés védelme és támogatása.

Lehet-e a termelés fokozására és a behozatal apasztására egyaránt gondolni akkor, ha az állandóan fokozódó szükségletek ellátására hivatott erdőgazdaság fejlesztését a kormányzat elmulasztja?

Maga az a tétel, ami a tűzifavámok fenntartása esetén az állami pénztárba ezen a címen befolynék, bőségesen elegendő volna a céltudatos erdőgazdasági program foganatosítására.

Úgy látszik azonban, hogy erre a célra soha nincs hitel!

Tavaszi szállításra elsőrendű kanadai nyárdugványok mérsékelt áron rendelhetők Tuboly Lajos gazdaságában, Ikervár, Vas megye.

Az Alföldfásítás talajbiológiai problémái

A m. kir. bánya- és erdőmérnöki főiskola Növénytani Intézetéből

írta: Dr. Fehér Dániel.

A csonkamagyarországi erdőgazdaság egyik legfontosabb problémáját kétségkívül az Alföldfásítás képezi. Tekintettel azonban a Nagy Magyar Alföld extrem bioklimatikus viszonyaira, ennek a kérdésnek a gyakorlati keresztülvitele rendkívül nagy körültekintést és ami a legfontosabb, a kérdés elméleti biológiai vonatkozásának beható és alapos ismeretét követeli meg. Ennek a kérdésnek exakt, tárgyilagos felderítése céljából már hosszabb idő óta folytatunk a vezetésem alatt álló intézetben élettani és talajbiológiai kutatásokat, amelyeknek eredményei idáig azoknak elvont elméleti jellegére való tekintettel a magyar és külföldi szaksajtóban láttak napvilágot. Tekintettel azonban arra, hogy ezek a tervszerűen lefolytatott kutatások most már gyakorlatilag is fontos és jól használható eredményeket adtak, a magam részéről elérkezettnek látom az időt arra, hogy ezeket a gyakorlati szakközönséggel könnyen érthető formában megismertessem. A dolgozási eljárások részletes ismertetését, továbbá az elméleti összefüggések beható tárgyalását illetőleg pedig egyszerűen utalok a megfelelő szakirodalmi publikációkra, amelyeket az irodalmi összeállításban cikkem befejezéséül leközlök. A következőkben most már a fontosabb biológiai problémákat egyenként fogom beható tárgyalás alá venni.

I. A homokos erdőtalajok baktériumflórájának kifejlődése és szénsav (C O₂) termelése.

Ez a kérdés a homoki erdőket alkotó fafajok asszimilációs működése és széntáplálkozása szempontjából rendkívül fontos. Hiszen a korábbi értekezéseim és vizsgálataim során, már ismételtelen rámutattam arra, hogy a fák növekedése szempontjából mennyire fontos a talaj által termelt szénsav mennyisége, miután ennek a növelése egy bizonyos határon belül a növekedést jelentékenyen előmozdíthatja. Viszont a szénsavtermelés egyenesen eredője a talajban élő baktériumok életműködésének.

Ezeknek a száma, ha közöttük a rendes, a levegő oxigénjének a hozzájárulásával keletkezett korhadási folyamatokat előidéző aerob (levegőn élő) baktériumok vannak túlsúlyban, közvetlenül befolyásolja a talaj C O₂ termelését.

A homokos erdőtalajok tudvalevőleg kevés humusztartalmúak és szárazságuk következtében nem igen kedvezőek a baktériumok számára. Meg kellett tehát mindenekelőtt vizsgálni a homoki erdők talajának a baktérium életét és az ezzel kapcsolatos szénsavtermelését. Ezeket a vizsgálatokat a növényteni intézet állandó alföldi homokos talajbiológiai kísérleti területein végeztük, amelyeknek fontosabb és jellemző adataik a következők:

Kecskemét.

XIII. sz. kísérleti terület. Kisebb buckákkal borított talajon növekedett 15 éves akác sarjerdőállomány. Záródás 0.8. Helyenként néhány rezgőnyárfa. Jellemző talajnövényzete: *Euphorbia cyparissias*, *Asparagus officinalis*, *Polygonum floridum* és fűvek. Városi erdőhivatal. Szikrai erdőgondnokság. A. üzemosztály. Területe 76.6 kat. hold.

XIV. sz. kísérleti terület. Az előbbi közelében, hasonló fajösszetétellel és talajnövényzettel. Kora 23 év. 0.9 záródással. Sarjerdő. A. üzemosztály. I. vágássorozat.

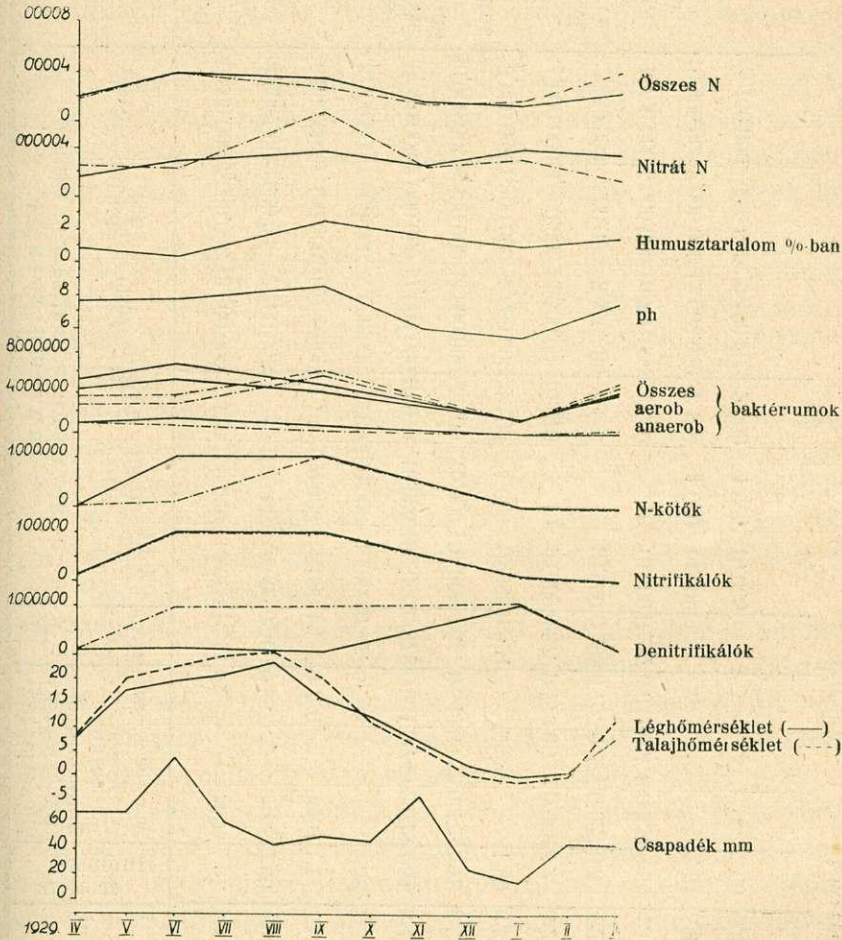
Szeged.

Királyhalom.

XV. sz. kísérleti terület. Lázárerdő. Városi erdő, a m. kir. szegedi erdőhivatal kezelése alatt. Körülbelül 17 éves, 0.9-re zárult akác-sarjerdő. Jellemző talajnövényei: *Anthriscus trichospermus*, *Equisetum ramosissimum*. Azután nagyon gyéren fűvek. Kisebb buckákkal tarkított homokos talaj.

XVI. sz. kísérleti terület. Bedőliget. A m. kir. erdőőri szakiskola kezelésében. Talaja mint a XV. sz. kísérleti területé. Kb. 43 éves feketefenyves, 0.9 záródással. Gyakorlatilag úgy-szólván teljesen talajnövényzet nélkül. Az idevonatkozó hely-

színi méréseket Sommer Géza, akkori tanársegédem, az utasításaim szerint 1928 nyarán végezte el.

1. ábra.

A XVI. sz. kísérleti terület: szegedi feketefenyőerdő (—) és a XV. sz. kísérleti terület: szegedi akácos (----) átlagadatai.

Természetesen, mint a korábbi vizsgálatoknál, itt is az összes fontos, a talaj életét befolyásoló biokémiai és bioklimatikus tényezőket mértük. Az eredményeket a jobb összehasonlíthatóság kedvéért a többi, a kötött talajokon végzett mérés-

1. táblázat.

Kísérleti terület	Baktériumszám 1 gramm nedves talajra vonatkoztatva						CO ₂ termelés gr/óra m ²	Az erdei levegő CO ₂ tartalma mgr/liter átlag adatok			Humusz- tartalom	pH	Összes N gr/gr talaj	Nitrat N gr/gr talaj	Megfigyelési idő
	Aerob	Anaerob	Összes	N-kötő aerob és anaerob	Nitri- fikáló	De- nitri- fikáló		0.3 m	3 m	9 m					
XIII. sz. Kecskeméti akác	5,800.000	7,000.000	12,800.000	110	100.000	10.000	1.211	0.725	—	0.596	1.01*	6.82*	0.00145	0.0000478	1928. VII. 30-tól VIII. 14-ig.
XIV. sz. Kecskeméti akác	4,800.000	2,900.000	7,700.000	10	100.000	10.000	0.560	0.687	—	—	0.66*	6.98*	0.000734	0.0000758	
XV. sz. Szegedi akác	6,600.000	1,400.000	8,000.000	1.100	100.000	10.000	1.182	0.729	—	0.491	1.11*	7.18*	0.000303	0.0000975	1928. VIII. 31-től IX. 7-ig.
XVI. sz. Szegedi fekete fenyves	6,400.000	1,500.000	7,900.000	200	100.000	10.000	0.847	0.708	—	—	1.32*	7.22*	0.000516	0.0000617	
XVII. sz. Kiskomá- romi erdei fenyves	9,000.000	2,000.000	11,000.000	10.010	10.000	100.000	0.878	0.901	0.745	0.628	1.81	5.4	0.00194	0.0000182	1927. VII. 26-től VIII. 8-ig.
XII. sz. Kiskomáromi tölgyerdő	36,000.000	8,800.000	44,800.000	5.100	10.000	100.000	1.057	0.843	0.732	0.478	1.73	5.2	0.0033	0.000027	1927. VII. 15-től 25-ig.
A főiskola botanikus kertjében luc	8,000.000	1,800.000	9,800.000	1.100	1.000	10.000	0.924	—	0.935	—	1.90	6.74	0.0022	0.000030	1928. VIII. 1-től 31-ig.
XX. sz. Hallands- väterő bükkös	11,500.000	3,000.000	14,500.000	10.010	10	10.000	0.870	0.779	0.748	0.669	4.2	5.2	—	—	1926. VII. 14-től VII. 3-ig.
XXI. sz. Hallands-vä- derő erdei fenyves	2,950.000	500.000	3,450.000	100	—	10.000	0.298	0.707	0.677	0.627	0.5	4.2	—	—	1926. VIII. 28-től IX. 11-ig.
XXII. sz. Hallands- väterő égererdő	5,700.000	5,000.000	10,700.000	1.000	10	10.000	0.237	0.641	0.578	0.537	8.6	4.1	—	—	1926. VI. 19-től VII. 7-ig.
VII. sz. Agfalvi sarj- erdő	10,000.000	2,000.000	12,000.000	1.100	1.000	10.000	—	—	—	—	2.61	5.94	0.0020	0.000030	1928. VIII. 1-től 31-ig.
IX. Agfalvi fenyő- erdő	8,150.000	950.000	9,100.000	2.000	1.000	10.000	—	—	—	—	3.55	6.32	0.0020	0.000030	

* Évi átlagadatok.

seink eredményeivel együtt egy összehasonlító táblázatban közlöm (lásd: 1. sz. táblázat), amelybe még néhány jellemző, a svéd talajokon végzett vizsgálataim eredményét is belefoglaltam. Itt mindjárt megjegyzem, hogy miután a korábbi vizsgálatok során már beigazolódott, hogy a talajélet mennyiségi és minőségi tekintetben az évszakokkal összefüggő időszaki változásoknak van alávetve, csak olyan eredményeket hasonlítok egymással össze, amelyek közel hasonló évszakokban lettek kivizsgálva.

Az eredmények rendkívül érdekesek. Először is világosan mutatják, hogy a homokos erdőtalajok baktériumflórája számszerűleg alatta marad a kötött erdőtalajok baktériumi flórájának.

De dacára ezen körülménynek, a talajlélegzés és az állományok levegőjének a szénsav tartalma semmiben sem marad vissza a kötött talajokon növekedett erdők hasonló talajai mögött. A kérdés magyarázata pedig egyszerűen a homokos erdőtalajok jó fizikai állapotában, elsősorban kitűnő levegőkapacitásában keresendő.

A talajlélegzés ugyanis nem egyéb, mint a korhadó humuszanyagoknak baktériumok által való oxidációjánál keletkezett szénsaváramlás. Ha a baktériumoknak elegendő levegő áll rendelkezésére, úgy természetesen munkájuk intenzitása jelentékenyen megnagyobbodik és ezzel számbeli kisebbségüket jelentékenyen ellensúlyozni tudják. A homokos talajok baktérium számának kisebb volta viszont ezen talajok szárazságával függ össze. A baktériumok intenzív munkájának eredményeképpen azután természetesen a homokos erdőtalajok humusztartalma is jelentékenyen megkisebbedik.

Ezeknek a vizsgálatoknak az eredménye tehát beigazolta, hogy az alföldi erdők táplálkozási és növekedési viszonyainál a talajlélegzés és ezzel együtt az asszimiláció ki nem elégítő voltától nem kell tartanunk.

A vizsgálatok eredményei különben azt is mutatják, hogy amint ezeket már az Erdészeti Lapok februári számában a tarvágás biológiai vonatkozásairól írt értekezéseimben megmondtam, a talajélet legnagyobb intenzitását az 5—20 cm körüli

talajrétegben találjuk meg. Itt mindjárt rá kell mutatnom arra, hogy az alföldi erdőtalajok, de különösen a gyér záródású akác-erdők talajai a nyár folyamán időnként nagyon erősen átmelegednek. A felületen néha 60—70 C° * hőmérsékletet is mértek. Azonban úglátszik, a homokos talajok nagyobb mérvű levegőtartalma, mint kitünő szigetelő réteg szerepel és a felső, erősen átmelegedett rétegek alatt hirtelen lecsökken a hőmérséklet olyan fokra, amely már a baktériuméletet erősebben nem károsítja meg.

II. A homokos talajok savanyúsága.

Ez a kérdés gyakorlati szempontból az Alföld fásításánál lényegesebb szerepet játszani nem fog, miután ezen talajok főképpen a teljes mértékben érvényesülő kontinentális klíma hatására nyers és savanyú humuszképzésre nem hajlanak és savanyúsági fokuk olyan határok között mozog, amely a fatermesztés szempontjából előnyösnek mondható. Idevonatkozólag lásd 1. és 2. sz. táblázatok megfelelő adatait.

Egyébként a talajsavanyúsági adatok szintén időszaki változásoknak vannak alávetve, mint ezt a XV. és XVI. sz. kísérleti terület biológiai jelenségeire vonatkozólag az 1. sz. ábrában bemutatam. Éppen ezért, a táblázatokban azokra a területekre vonatkozólag, ahol egész évi méréseket folytattunk, a talajsavanyúság értékeit évi átlagban adom meg.

A talajsavanyúsági fokokat az úgynevezett ph. értékekben adjuk meg. Ez negatív-hátrány kitevő, amellyel az 1000 cm³ térfogatú talajban levő, úgynevezett savanyú H-ionok mennyiségét adjuk meg grammokban. Tehát $ph = 6 = 10^{-6} = \frac{1}{1.000.000}$ gramm H-ion. Általában $ph = 7$ a desztillált víz kitévője a semleges reakció, a 7-nél nagyobb értékek, amelyek tehát a savanyú H-ionok mennyiségének fokozatos kisebbedését jelzik az alkalikus és a 7-nél kisebb értékek, amely tehát H-ion gyarapodást jelentenek, a savanyú talajok kitevői. A kötött hazai erdőtalajok ph. értékei ősszel és télen 4.5—5 között mozognak, de tavasszal és nyáron erősen közömbössé válnak.

* Magyar, 1929-ben.

Észak-Európa nedves humid éghajlata alatt a podsol-talajok birodalmában azonban a nyári értékek is rendszerint 6 alatt maradnak, míg a homokos erdőtalajok télen is $\text{ph} = 5$ fölött maradnak és a nyári tenyészeti idő alatt pedig $\text{ph} = 7$ fölé emelkednek.

III. A homokos erdőtalajok humusztartalma.

A humusztartalom éppen úgy, mint az erdőtalajok ph . értékei állandó időszaki ingadozásoknak van alávetve. Ezért ezt a kérdést a később tárgyalandó nitrifikációs vizsgálatokkal együtt egy egész éven keresztül rendszeres vizsgálatoknak vetettük alá. Az eredményeket a 2. sz. táblázat megfelelő rovatai mutatják.

Ezen vizsgálati eredményekből minden nehézség nélkül megállapítható, hogy az akácerdők talajának humusztartalma általában az alföldi homokos erdőtalajokra telepített fekete-fenyő (*Pinus nigra*) erdők talajának humusztartalma alatt marad. Ez a jelenség kétségkívül az akác gyengébb humuszképző tulajdonságával függ össze, amely viszont részben az akác gyér lombzatára, részben pedig az akác lehullott leveleinek könnyebb korhadóképességére vezethető vissza. Rendkívül érdekes, hogy az agrikultúrkémia és talajtani kutatások szerint általában a lombfák a talajt humuszban jobban gazdagítják, mint a fenyők. Az akác azonban kivétel ezen szabály alól, miután világosságot erősen igénylő faj lévén, úgylátszik, gyér lombzata és az ebből folyó ritka lombhullása nem gazdagítja eléggé humuszban a talajt. A humuszfelhalmozódás egyébként az erdő táplálkozása szempontjából nagyon fontos körülmény. Ez adja meg ugyanis az erdő talajának azt a nyers tápanyagmennyiséget, amelyet ez a korhadás útján a fák által felvehető szervesetlen sókká tud átalakítani. Amilyen kellemetlen a magasabb északi szélességek alatt a túlzott mértékű és savanyúságra hajló humuszfelhalmozódás, éppen olyan fontos és kontinentális arid klíma alatt az erdő talajának állandó és megfelelő humusztartalma, mert hiszen ez adja meg az erdőtalaj tápanyagtartalmát. Különösen fontossá válik ez a kérdés az alföldi homokos erdőtalajokon, mert itt a talajt javítani és tápanyagokkal

2. táblázat. A vizsgált kísérleti területek évi átlag adatai (1929/1930. évben).

Sorszám	A kísérleti területek neve	Összes N	Nitrat N	Humusz tartalom	pH	Víz-tartalom	Összes bak- térium	Aerob	Anae- rob	Nitro- gén- kötők	Nitrifi- kálók	Denit- rifika- lók	Nitrogén- kötők + Nitrifikálók
1.	Lúcfenyvesek V/1., V/2., V/3., IX. ---	0·0004774	0·00002209	1·98	6·51	10·6	9,775.000	9,142.500	633.500	120.000	22.400	590.000	144.400
2.	Lomberdők VII., VIII. ---	0·0004175	0·00002674	1·98	6·53	12·5	8,953.500	8,157.500	796.000	115.000	35.500	780.000	150.500
3.	VI. sz. Tarra vágott terület ---	0·0003689	0·00003625	2·97	6·59	10·5	11,200.000	10,660.000	540.000	118.000	25.500	835.000	143.500
4.	XIX. sz. Rét ---	0·0004299	0·00003345	2·36	6·50	13·6	11,200.000	10,500.000	700.000	100.000	25.000	830.000	125.000
5.	XIII. sz. Kecskeméti akácok ---	0 0002556	0·00 03250	1·01	6·82	—	2,780.000	2,600.000	180.000	44.000	44.000	460.000	88.000
6.	XIV. sz. Kecskeméti akácok ---	0·0002403	0·00003169	0·66	6·98	—	3,400.000	2,800.000	600.000	240.000	220.000	640.900	460.000
7.	XIII—XIV. sz. Kecskeméti akácok ---	0·0002484	0 00003169	0·83	6·90	—	3,100.000	2,700.000	400.000	140.000	140.000	550.000	280.000
8.	XV. sz. Szegedi akácok ---	0·0002517	0·00003120	1·11	7·18	—	4,000.000	3,500.000	500.000	220.000	44.000	620.000	264.000
9.	Akácok ---	0 0002501	0 00003144	0·91	7·04	—	3,500.000	3,100.000	400.000	180.000	100.000	575.000	280.000
10.	XVI sz. Szegedi feketefenyves ---	0·0006213	0·0000249	1·32	7·22	—	4,500.000	3,900.000	600.000	400.000	44.000	260.000	444.000

3. táblázat.

1	2			3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16										
	Baktériumok száma			Nitrogén kötők	Nitri- kálók													Denitri- fikálók	Cellu- lose- bontó	Aerob carbo- mid bontó	Anaerob vajsav- bontó	Aerob cellu- lose- bontó gombák	pH	Humusz- tart. %	Összes N. gr/gr talaj	Nitrat. N. gr/gr talaj	Meg- figye- lési idő
	Aerob	Anae- rob	összes																								
A) Akácok ---	12.000.000	2.100.000	14.100.000	1000	10.000	10.000	11.000	10.000	100.000	100.000	10.000	6·7	1·65	0·000832	0·0000440	1928. IX/12.											
B) " ---	2,900.000	1,200.000	4.100.000	1	100	100.000	1.100	100	100	1.000	6·38	1·05	0·000150	0·0000120													
C) " ---	2,480.000	500.000	2,980.000	0	0	100.000	10.100	1.000	10.000	10.000	6·39	0 33	0·000334														
D) " ---	9,500.000	2,000.000	11,500.000	110	10.000	1.000	101.000	100.000	1.000	10.000	6·61	0·58	0·000568	0·0000181													
E) Feketefenyves ---	1,800.000	1,200.000	3,000.000	0	100	10.000	11.000	100	1.000	10.000	6·43	1·40	0·000640	0·0000105													
F) " ---	2,600.000	2,400.000	5,000.000	10	100	100.000	100	100	1.000	10.000	6·63	1·87	0·000960	0·0000198													
G) Kopár terület ---	540.000	400.000	940.000	0	1	1.000	110	0	0	100	6·30	—	0·000124	0·0000005													
H) " „fumanával ---	2,500.000	100.000	2,600.000	0	100	10.000	11.000	10.000	1.000	1.000	6·20	—	0·000310	0·0000098													
J) Természeti emlék ---	11,000.000	3,000.000	14,000.000	110	100.000	100.000	40.000	1,000.000	100.000	100.000	6·70	—	0·000920	0·0000510													

ellátni csak azok a fafajok fogják tudni, amelyek ezt elegendő humuszmennyiséggel képesek gyarapítani. Az a tény tehát, hogy az akác humuszképzés szempontjából a feketefenyővel szemben inferioritásban marad, különösen súllyal esik latba az akácfásítás problémájának tárgyilagossá elbírálásánál.

IV. A homokos erdőtalajok (N) nitrogén anyagcseréje.

Az erdőtalaj N anyagcseréje ezen biológiai folyamat legfontosabb fázisaihoz tartozik. Hiszen elegendő itt csak annyit megjegyezni, hogy például Észak-Európában az ottani podsoltalajok hiányos nitrifikációja, amelyet egyébként a savanyú humuszfelhalmozódás idéz elő, egyik legnagyobb akadály a állományok normális növekedésének. Az erdő talajának N gazdálkodása szempontjából megkülönböztetjük a benne található összes N mennyiséget, amelyben a humuszban található szerves és még fel nem dolgozott vegyületek N-je is bent foglaltatik és a nitrát N-tartalmát, amelyben már csak a N-mennyiség fordul elő, amelyet az összes N-tartalmú vegyületekből a nitrifikáló baktériumok nitrátokká alakítottak át.

Bár az erdei fák jelentékeny része a gyökereivel együttélést folytató gombák (mykorrhiza) segítségével a humusz szerves N-t tartalmazó vegyületeit is fel tudja venni, mégis a nitrát N mennyisége, minthogy a nitrátok könnyű oldhatóságuk folytán könnyen felvehető és szállítható tápanyagok, a fák N anyagcseréje szempontjából kiváló fontossággal bír. Különösen a feketefenyőerdők szempontjából, mert hiszen, amint az újabb kutatások mutatják, nemcsak a fák, de a gyökereikkel szimbiózisban élő mykorrhiza-gombák is képesek a talaj szerves nitrátvegyületeit felvenni és a velük szimbiózisban élő fákknak átadni. Az erdő életének egyik nagyon fontos mozzanatait képezi tehát a humuszban foglalt N-tartalmú nyersanyagok nitrátokká való mikrobiológiai feldolgozása, az úgynevezett nitrifikációs folyamat.

A mi vizsgálatainkat ezen a téren szintén hosszabb időn keresztül folytattuk és több, mint egy éven keresztül vizsgáltuk ezen folyamatot, a bevezető részben felsorolt négy alföldi kísér-

leti területen. Az eredmények már gyakorlati szempontból is rendkívül érdekesek. Kiderült ugyanis, hogy az a nézet, mintha az akác az erdő talaját nitrátokban gazdagítaná, nem állhat fenn tovább. Egy pillantás az 1. sz. ábrára, melyet a 2. sz. táblázat egészít ki, rögtön meggyőz bennünket arról, hogy az akác-erdők talajának nitrátokban való gazdagsága csak átmeneti jelenség. Az akác ugyanis a gyökerein élő *Bacillus radicolica* segítségével a levegő szabad N-jét veszi fel és ebből képezi a N vegyületeit. Kétségtől a gyökerein keresztül is vesz fel nitrátokat, azonban ezeknek a mennyisége kisebb, mint más fajoknál. Miután azonban a homokos erdőtalajok rendkívül élénk nitrifikációval bírnak, egy az akác-erdők talajában átmenetileg nitrátfelesleg fog kialakulni. Ez azonban a nitrátok rendkívül nagy állhatatlansága és könnyű oldhatósága következtében részben a denitrifikációnak esnek áldozatul, részben pedig az őszi és a tavaszi esők a mélyebb rétegekbe mossák le őket, ahol szintén a denitrifikáló baktériumok támadják meg őket. Ezért tehát az akác-erdők talajának évi nitrátmennyiségének az átlaga mindig a feketefenyő-erdők talajának nitrátmennyisége alatt marad. Azonfelül a feketefenyő (vagy erdei fenyő) bő tűhullása humuszban is jelentékenyen jobban gazdagítja a talajt és ezért az erdő talajának ez az értékes tápanyagtartaléka és vele együtt a talaj összes N-tartalma egyes esetekben jelentékenyen, 100%-kal is több lesz, mint az akác-erdőkben. Az akác-erdők talajának a nitrátjai tehát túlnyomórészt a denitrifikációnak esnek áldozatul s minthogy ennek a folyamatnak a végső terméke mint gázalakú N a levegőbe távozik, úgy az akác-talaj minden valószínűség szerint a N-anyagsere szempontjából már deficittel dolgozik. Igaz ugyan, hogy az akác a *Bacillus radicolica* segítségével a levegőbe távozott N egy részét vissza tudja szerezni, azonban minthogy gyökerei útján a nitrátok egy részét is felveszi a talajból, úgy kétségen kívül N-tartalom szempontjából fokozatosan szegényíti a talajt, mert hiszen a talajba mosott többi nitrát denitrifikációját megakadályozni már nem tudja.

Ebből a szempontból a feketefenyő erdő talajának viselkedése sokkal kielégítőbb képet ad. A fekete fenyvesek talajának

nagyobb össz N-tartalma a talaj szempontjából jelentékeny mennyiségű táplálóanyagot jelent.

Ez a fejtegetés azonban már szoros kapcsolatban van az alföldi erdőgazdálkodás egy külön fontos problémájával, amelyet itt külön tárgyalok.

V.

A Kiss-féle talajjellemező növények mikrobiológiai vonatkozásai.

Az alföldi homokos erdőtalajok termőképessége és az ezt jellemző növény-asszociációk közötti összefüggések felderítése terén Kiss Ferenc nagyjelentőségű úttörő munkát végzett. Az ő működése különben kiváló példát szolgáltat arra, hogy szívós akaraterővel és rendszeres megfigyelésekkel az erdőgazdasági gyakorlat milyen kiváló megfigyelésekkel és tapasztalatokkal gazdagíthatja az erdészettudományokat.

Az ő megfigyelései és útmutatásai alapján most már egy sorozat területet vettünk megfigyelés és vizsgálat alá, amelyeknek rövid leírása a következő:

Szegedi városi erdők állami kezelés alatt. (1928-as adatok.)

A) Jó növekedésű akácerdő. Kora 19 év, 0.8 sűrűséggel. Az állomány közepes magassága 17.5. Homokos talaj, de megfelelő humuszréteggel. Jellemző növényei: *Anthriscus trichospermus*, *Urtica dioica*.

B) Az előbbivel együtt elültetett és vele egyöntetűen kezelt hasonló korú akácállomány. Magassága alig haladja meg a 12 m-t. Rosszabb homoktalajon. Záródása: 0.6. Talajjellemező növényei: *Poa angustifolia*, *Euphorbia cyparissias*, *Festuca pseudovina*, *Triticum repens*.

C) Futóhomokon mesterségesen megtelepített akácerdő. 7 éves, rossz növekedéssel bíró állomány. Második vágásforduló, azonban nagyon sok törzs a rossz táplálkozási viszonyok következtében képtelen volt sarjakat kifejleszteni. Talajnövényzete gyéren előforduló: *Fumana vulgaris*, *Festuca vaginata*. Alomtakaró alig található.

D) C) közelében, de jobb talajon. Rendesen kifejlődött akácerdő, 18 éves, 0.9 záródással. Az állomány átlagos magassága 17 méter. Kevés növényzet borítja a humuszos és alom-

takaróval fedett talajt, de ezek már eltérnek a C) típusú állomány növényzetétől. Vezérnövénye: *Anthriscus trichospermus*.

E) Mesterségesen telepített fekete fenyves futóhomokon. 32 éves, de rendkívül rossz növekedést mutat. A fák betegek és pusztulnak, úgyhogy az eredetileg jól zárult állomány záródása 0.6-ra csökkent le. A talajt vékony fenyőtűtakaró borítja, gyér növényzettel. Vezérnövényei: *Calamagrotis epigeios* és *Salix rosmarinifolia*.

F) Jó növekedésű fekete fenyves, 0.8 záródással. A talajt vastag tűalomtakaró borítja, gyér növényzettel. Vezérnövénye: *Hieracium umbellatum*.

G) Kopár futóhomokterület, amelyet nem sikerült akáccal beerdősíteni. Ugyiszólván teljesen növénytakaró nélkül áll.

H) Szintén kopár futóhomokterület, azonban rajta már gyér *Fumana vulgaris* vegetáció található.

I. Természetvédelmi emlék, jó homoktalajon. Idős akácállomány, amely helyenként tölgyvel, szillel és kőrissel van elegyedve. A vizsgálati eredményeket a 3. sz. táblázat mutatja.

A kutatások minden tekintetben kifogástalanul beigazolták Kiss Ferenc gyakorlati megfigyeléseinek a képességét.

Amíg az A) típus talajában 14 millió baktériumot találunk, addig a B) állomány talajában csak 4 milliót találunk.

Rendkívül érdekes az a jelenség is, hogy az A) talajban majdnem ezerszer több *N*-kötő baktérium van, mint a B) típus talajában és ami a legfontosabb, a jó növekedésű akácerdő jó állapotban levő talajában a nitrifikáló baktériumok száma is közel százszorosát teszi ki a rossz állapotban levő talajénál.

Ez a jelentékeny különbség természetesen a két talaj tápanyagtartalmában is kifejezésre jut. A)-nak az összes *N*-tartalma nyolcszor és az élettani szempontból olyannyira fontos nitrát *N*-tartalma ötször nagyobb, mint a B)-állomány talajáé. Gyakorlati szempontból pedig a legfontosabb körülmény abban nyilvánul most már meg, hogy a talajállapot ezen mélyreható különbözőségét a talaj jellemző és könnyűszerrel felismerhető növényei is kifejezésre juttatják. A jó talajt az *Anthriscus trichospermus* és az amúgy is a nitrátokat kedvelő *Urtica*

dioica jelzik. Ezzel ellentétben a rosszabb talaj hátrányos tulajdonságait a *Poa angustifolia* és a *Festuca pseudovina* mutatják.

A C)-vel jelzett akácerdőtípus szintén erősen leromlott talajon van, olyannyira, hogy eltekintve a nyári időszakhoz mért nagyon csekély, alig 3.000.000-t kitevő baktériumszámtól, alig lehet benne nitrogénszervezeteket kimutatni. Világos tehát, hogy a talaját jellemző *Fumana vulgaris* és *Festuca vaginata* szintén gyenge talajállapotot jeleznek.

Ha most már ezekkel az akácerdőkkel a megvizsgált, jó állapotban levő fekete fenyőerdőt összehasonlítjuk, mindjárt láthatjuk, hogy humuszban és összes nitrogénben mennyivel jobban gazdagítja a feketefenyő a talajt, mint az akác. Elegendő ezen célból a 3. táblázatban az E) típusú fekete fenyves adataira egy pillantást vetnünk, hogy erről meggyőződhetünk. A *Hieracium umbellatum* jelenléte tehát jó talajállapotot jelent.

Az F)-típusú fekete fenyőerdő talaja már az előbbinél kissé rosszabb állapotban van, azonban még így is minden tekintetben felveszi a versenyt az akácállományok talajával. Humusztartalma és a benne található összes N-mennyisége egyaránt arra mutatnak, hogy az F)-típus talaját a feketefenyő fokozatosan feljavítja. Mindenesetre a *Calamagrostis epigeios* és *Salix rosmarinifolia* jelenléte már rosszabb sajátságokkal rendelkező erdőtalajra mutatnak, mint a *Hieracium umbellatum* által képviselt talaj.

Rendkívül érdekes most már, ha a teljesen kopár futóhomok területét, amelyet mi G) betűvel jelöltünk, vesszük tüzetesebb vizsgálat alá. Az eredmények félreérthetetlenül mutatják, hogy a futóhomokterületek kopársága egyszerűen ezen talajok nagymérvű tápanyagszegénységével függ össze. Ennek a területnek az akáccal való beerdősítése eredménytelen maradt, világos bizonyosságául annak, hogy ez a fafaj nemcsak azért nem alkalmas a silányabb homoktalajok fásítására, mert azokat kellően kiélni nem tudja, hanem azért sem, mert nagyobb tápanyagszükséglete következtében az ilyen szegény talajokon megtelepedni sem tud.

Az A)-terület már egy fokkal jobb, mint a G)-kopár. Rajta meg tudott már telepedni az igénytelen *Fumana vulgaris*. Eppen

ennek a két területnek az összehasonlítása adja a legvilágosabb bizonyítékot a kezünkbe, hogy a homokos talajok jellemző flórája milyen jól mutatja a talaj biológiai és biokémiai állapotát.

A 3. sz. táblázat kitűnően mutatja ezt, úgyhogy ehhez nem is tartom szükségesnek további megjegyzést fűzni.

A J)-vel jelzett természetvédelmi emléket csak azért vizsgáltuk meg, hogy egy példát tudjunk bemutatni arra a kitűnő talajállapotra, amelyet az erdőállományok hosszabb időn keresztül a homokos erdőtalajokon elő tudnak idézni. Csak a legjobb minőségű akácerdők talaja vetekedik vele.

Ha mindezeket most egymással egybevetjük, akkor nagy vonásokban a következő képet vázolhatjuk fel magunknak.

Azok a homokos erdőtalajok, amelyek vezérnövényei a *Fumana vulgaris*, *Salix rosmarinifolia*, *Poa angustifolia*, *Festuca vaginata* és a *Calamagrostis epigeios*, általában rossz biológiai és biokémiai állapotban vannak. Baktériumszámuk rendszerint nagyon alacsony. A cellulose-bontó baktériumok száma, rendszerint 1 gramm talajra számítva, ezren alul marad, sőt még a nitrifikáló baktériumok száma is oly csekély lesz, hogy átlag grammonként 100-t sem éri el.

Ennek megfelelően az összes N-mennyiség is csak ritkán éri el 100 gramm talajra számítva a 3 milligrammot, ami már minimális mennyiséget jelent.

Ezek a talajok az akácerdősítésre nem alkalmasak. Elsősorban azért, mert ez a fafaj a talajjal szemben meglehetősen igényes. A legjobb bizonyíték erre nézve a G)-terület, ahol az erdőítés a talaj tápanyagszegénysége következtében egyáltalában nem sikerült és a C)-állomány, ahol az eredetileg is rossz állapotban levő talajt az akác olyan kevéssé tudta feljavítani, hogy az első vágásforduló után a fák még kisarjadzni sem tudtak. A sarjak kihajtásánál tudvalevőleg rövid idő alatt aránylag nagymennyiségű tápanyagra van a fáknek szükségük, hogy ezt a nehéz energetikai és növekedési műveletet elvégezzék. Mihelyt azonban a talajon mint vezérnövények, az *Anthriscus trichospermus*, *Polygonum floridum* és az *Euphorbia cyparissus* megjelennek, a talaj biológiai és biokémiai állapota már kielégítőbbnek tekinthető.

A nyári baktériumszám 10,000.000 körül mozog és emelkedik a cellulose-bontók, a nitrifikálók és a szabad N-t kötők száma is. Ennek megfelelően az összes nitrogéntartalom is 5 mgr per 100 gramm talaj fölé emelkedik, tehát a rossz állapotban levő talajokhoz képest közel kétszeres lesz.

Ezekon a talajokon természetesen már eredménnyel lehet az akáccal is fásítani és nagyon természetesen a feketefenyővel való erdősítés szintén eredményes lesz.

VI. Az akác-kérdés.

Ez a probléma kétségtelenül az Alföldfásítás egyik legfontosabb nyitott kérdése.

Majdnem ugyanannyi érv szól mellette, mint ellene. Azonban a kérdést eldönteni csak abszolút exakt és tárgyilagos vizsgálatokkal lehet. Különösen kerülni kell az akác tenyésztésének szembevető jó vagy rossz sajátága alapján a kérdést elbírálni. Hiszen, amint látni fogjuk, még a termőhely szempontjából is más és más a kérdés elbírálása. Azért lássuk röviden az egész kérdéskomplexumot: Mindenekelőtt az akác jó és rossz tulajdonságait. Mert hogy jó, sőt gazdasági szempontból felette előnyös tulajdonságai is vannak, az kétségtelen.

Előnyei:

1. A gyors növekedése és fajának jó sajátágai.
2. Kitünő sarjadzóképesége, amely még a gyökér alsó rügyeiről való kihajtását is lehetővé teszik.
3. Jól tűri a szárazságot.
4. Miután a levegő szabad N-jét is felveszi és közvetlenül hasznosítani tudja, szegény homokos talajon, vagy kiélt agyagos talajokon is jól tenyészik.
5. Régebben előnyére írták, hogy nitrátokban is gazdagítja a talajt. A IV. fejezet eredményei ezt a felfogást nem igazolták be.

Hátrányai: Amíg az előnyök úgyszólván mindegyikét gyakorlati tapasztalatok, vagy tudományos megállapítások erősítik meg, addig a hátrányok nem mindegyikére lehet ezt mondani.

Lássuk már most a hátrányokat:

1. Gyér lombozata következtében tápláló anyagokban nem gazdagítja kielégítő módon a talajt. Tehát nem talajgyéritő fafaj.

2. Második és harmadik vágásforduló után elgyengül, növekedésében visszamarad s így tenyésztése már nem gazdaságos.

3. Kiéli a talajt. Ezzel a sajátságával magyarázzák meg a 2. pontban említett rossz tulajdonságot.

Itt mindjárt le kell szögezmem, hogy egy fafaj tenyésztésénél két szempont mindig az irányadó.

Az első, hogy az illető faj a talaj termőerejének a tartamosságát biztosítani tudja. A második, hogy a gazdasági és pénzügyi szempontból a tenyésztése gyakorlati szempontból eredményesnek legyen mondható.

Ha az első posztulátumnak egy fafaj megfelelni nem tud, akkor vele erdőművelési és biológiai szempontból foglalkozni nem szabad, ha pedig a második követelmény marad kielégítetlenül, akkor gazdaságilag nem érdemes.

Hogy a második követelménynek megfelel-e az akác, azt a gyakorlat van hivatva esetről-esetre eldönteni, de az első feltevést az erdőszettudomány köteles megvizsgálni. A IV. és V. részben bemutatott vizsgálatok világosan bizonyítják, hogy az akác talajjavító képessége a második fontos alföldi fafajjal, a feketefenyővel szemben inferioritásban marad. De ez nem jelenti azt, hogy ki is éli a talajt. Ezzel a fogalommal különben is óvatosan kell bánnunk. Mint általában minden sztereotíp kellő exakt alap nélkül való jelszó használatával. Mert a növények és a talaj biológiai körfolyamatait a természet olyan bölcsen szabályozta, hogy a növények, ha életfolyamataikba mesterségesen bele nem avatkozunk, mindig visszaadják a talajnak azt, amit elvesznek tőle. Sőt néha többet is. De ha, miként a mezőgazdaságban történik, évről-évre elvesszük őket, úgy természetesen idővel elszegényedik a talaj és termőerejét trágyázással erősíteni kell. Ott azonban, ahol a növényzet hosszabb ideig, mint például az erdőnél, évtizedekig borítja a talajt és lombhullásával évről-évre visszaadja ennek az elvont tápanyagok

jelentékeny részét, nagyon nehéz a talaj kiélésének tényét megállapítani.

Az a körülmény tehát, hogy az akác talajjavító képességének a foka és tempója a feketefenyő hasonló sajátása és képessége mögött marad, még nem jelenti azt is, hogy kiéli a talajt. Ezt eldönteni csak akkor lehet, ha a most folyamatba tett vizsgálataink, amelyek az akácerdők talajának foszforsav és káli gazdálkodását lesznek hivatva megvizsgálni, erről a megfelelő tárgyilagos felvilágosítást megadják.

Ha ezen vizsgálatok azt mutatják, hogy a talajkiélést még az ásványi anyaggazdálkodás szempontjából sem lehet megállapítani, akkor valószínűleg a fák, illetve a talajban megmaradó gyökereik individuális előregedésével kell számolnunk, ami ellen védekezni természetesen csak úgy ültetéssel, vagy teljes fafajcserével lehet.

Azonban az eddigi eredmények alapján is megállapíthatjuk már, hogy akác a rossz tápanyagokban szegény homoktalajok erdősítésére nem alkalmas, mert ezeket kellőleg feljavítani nem képes. Jó talajon azonban, ha a gazdasági követelmények ezt szükségessé teszik, már lehet fásítani vele.

Hogy a későbbi vágásfordulók folyamán beálló hátrányos jelenségek milyen okokra vezethetők vissza, azt későbbi vizsgálatok lesznek hivatva megállapítani. Addig is, ahol a 2. vagy 3. vágásforduló után ezek a fentebb említett jelenségek beállanak, a fafajcserét nagyon ajánlatos alkalmazni.

Az eddigiek csak az akác talajjavító képességére vonatkoznak, azonban éppen az V. fejezetben, exakt tudományos adatok alapján, láttuk, hogy az akác még azon felül a talajjal szemben is sokkal igényesebb, mint a fekete- vagy az erdei fenyő. Ennél fogva egészen bizonyosra vehető, hogy azok a rossz eredmények, amelyeket az akácérdősítéssel több helyen elértek, sokszor arra vezethetők vissza, hogy az akácot termőerőben nagyon szegény és nagyon silány helyeken termesztették, ahol ez a fafaj létalapjait nem tudta megtalálni és mihelyt gyökerei túlságos sűrűn beágták a talajt, már nem találják meg kellő mennyiségben azt a táplálóanyagot, amely ezen viszonylag igényes fafaj következményeinek megfelelő. Ennek eredményeképpen természetesen bekövetkezik az erdőnek fejlődésben való visszamarad-

dása és azután az akácnak rossz sarjadzóképessége, amelyet megszüntetni és megakadályozni csakis megfelelő fafajcserével lehet.

Ezeknek a vizsgálatoknak tárgyilagos szemlélete is világosan mutatja, hogy az erdőművelés és az erdészeti kísérletügy terén mennyit ártott a tárgyilagos kutatásoknak az exakt természettudományi alap nélkül való jelszavak kellő kritikai bírálat nélkül való átvétele és a gyakorlatba való átültetése. Ezen a téren alig van az egyes nemzetek között valami különbség. Ebbe a hibába mindnyájan beleestünk és az a sok meddő vita, amely néha a tárgyilagosság határát is túllépte, amely az erdőművelés és az erdészeti kísérletügy oly sok problémájánál az utolsó években lezajlott, kétségkívül azzal van összefüggésben, hogy hiányoztak a vita eldöntéséhez szükséges tárgyilagos és elvont bizonyító erővel rendelkező kutatások.

Éppen az előző értekezésemben, amelyben a tarvágás problémáját tárgyaltam, világosan láthattuk, hogy hova vezet a jelszavaknak és kellően alá nem támasztott feltevéseknek a gyakorlatba kellő kísérletek és kutatások nélkül való átvitele. Az akáckérdésre éppen olyan mértékben áll ez, mint az előbb említett problémára. *A természet bölcs berendezése nem ismeri az egyes tényezők korlátlan és döntő befolyását. A természet anyagcsereforgalmában, tehát az erdő életében is, egész tényezőkomplexumok harmónokus együttműködése hozza létre a fák növekedését és életfolyamatait és éppen ezért akár az előmozdító, akár a zavaró tényezőket megismerni és elhatárolni és ezen a téren gyakorlatilag is hasznosítható jó eredményeket elérni csakis a kísérlet és a kutatás együttes munkájával lehet.*

Láttuk éppen az előzőekben, hogy az akácnak bizonyos körülmények között éppen úgy megvan a létjogosultsága, mint a feketefenyőnek. Viszont vannak helyzetek, mikor az akáccal való erdősítés teljesen reménytelen és felesleges. *Éppen ezért sohase döntünk egyoldalúan és a gyakorlat egyes eseteiből sohase általánosítunk, hanem mindig vizsgáljuk meg a helyszínén az illető termőhely összes fontosabb tényezőit, hasonlítsuk össze az elméleti kutatás eredményeit a gyakorlat hosszú éveken át leszürt bölcs tapasztalataival és ennek a segítségével igyekezzünk az adott helyzetnek megfelelően dönteni.*

IRODALOM.

- Fehér*: Vizsgálatok az erdőtalaj biológiai tevékenységének időszaki változásairól. (M. Tud. Akadémia Mat. és Természettudományi Értesítője XLVI. kötet, 20—234. old. 1929.)
- Fehér—Bokor*: Vizsgálatok az alföldi homokos erdőtalajok biológiai tevékenységéről. (M. Tud. Akadémia Mat. és Természettudományi Értesítője XLVI. kötet, 127—170. old. 1929.)
- Fehér*: Vizsgálatok az erdőtalaj egyes biológiai tényezőinek időszaki változásairól. (M. Tud. Akadémia Mat. és Természettudományi Értesítője XLVII. kötet, 617—651. old. 1930.)
- Fehér*: Mikrobiológiai vizsgálatok az alföldi homokos erdőtalajok N-gazdálkodásáról. (Erdészeti Kísérletek XXXII. kötet, 1. füzet. 1930.)
- Fehér*: Die Biologie des Waldbodens und ihre physiologische Bedeutung im Leben des Waldes. (Acta Forestalia Fennica, 1929. Cajander Festschrift.)
- Fehér*: Mikrobiologische Untersuchungen über den Stickstoff-Kreislauf des Waldbodens. (Archiv f. Mikrobiologie. I. kötet, 3. füzet, 381—417. old. 1930.)
- Fehér*: Untersuchungen über den zeitlichen Verlauf der Mikrobentätigkeit im Waldboden. (Archiv f. Mikrobiologie I. kötet, 3. füzet, 464—492. old. 1930.)

Néhány fontosabb kérdésről, kapcsolatban az új erdőtörvénytervezettel

Írta: Muzsnay Géza.

(Folytatás.)

2. Magánerdők és állami beavatkozás.

Az előbbi fejezetben megállapítottuk, hogy tekintet nélkül a birtokos jogi minőségére, minden erdőnek, tehát a magán-erdőknek is, mint a nemzeti vagyon alkotórészeként, feladata bizonyos mértékig a közérdeket is szolgálni s ennek a keretében az ország faszükségletének az állandó fedezéséhez hozzájárulni. És hogy ennek az elérése végett elkerülhetetlenül szükség van a gazdaság szabadságának bizonyos fokú korlátozására, főképen az üzemtervek útján s emellett bizonyos fokú ellenőrzésre az államhatalom részéről. Úgy azonban, hogy ez a korlátozás és ellenőrzés ne terjedjen túl az „okvetlenül szükséges” mértékén s ne kívánjon túlságosan nagy áldozatokat a birtokostól az erdő jövedelmezésének és a birtokos mozgási szabadságának a rovására.

Az alábbiakban főleg azzal kívánok részletesebben foglalkozni, hogy tulajdonképen mi is volna az az „okvetlenül szükséges”

séges“ mérték, ameddig valóban megokoltnak mondható a közérdek védelme címén való beavatkozás az államhatalom részéről az erdőgazdaságba, különösen pedig a magánbirtokosok erdőgazdaságába.

Hogy ezt a kérdést tárgyilagosan elbírálhassuk, kíséreljük meg mindenenek előtt legalább nagyjából körvonalazni az erdőgazdaság célját általánosságban, tekintetbe véve úgy a birtokosok saját érdekeit, mint a közérdeket.

Nézetem szerint *eszményi cél* gyanánt nagy általánosságban, vagyis eltekintve egyes ritkán előforduló, kivételes esetektől, minden számottevő erdőgazdaságban (t. i. amelynek kiterjedése bizonyos területnagyságot meghalad) az kell, hogy szemünk előtt lebegjen, hogy az erdő idővel állandó és egyenletes jövedelmet biztosítson tulajdonosa részére, még pedig a jelenleg benne rejlő tőke megtámadása nélkül, sőt annak lehető gyarapítása mellett. És hogy az erdő jövedelmezése megfelelő, vagyis minél kedvezőbb legyen úgy a jelenlegi tulajdonosra, mint jogutódaira nézve. Emellett természetesen megfelelően szolgálnia kell az erdőnek a közérdeket is.

Hogy az imént vázolt célok valamikor elérhetőek legyenek, a következőkre kell törekedni:

1. Hogy az erdő fatermése minél értékesebb (minél több jövedelmet biztosító) olyan fafajokból és olyan választékokból álljon, amelyek a piac, illetőleg a fogyasztók igényeinek leginkább megfelelnek, beleértve természetesen a tulajdonos saját szükségleteit is.

2. Hogy az erdő talaja állandóan jó karban legyen s ehhez képest annak termőképessége ott, ahol szükséges és túlságosan nagy áldozatok nélkül el is érhető, a lehetőségig még fokoztassék.

3. A végső használat (főhasználattal) kapcsolatban a vágásterületek lehetőleg természetes úton (magvetés útján), de ha kell, mesterséges úton is, olyan értékes fafajokkal újítassanak fel, amelyek amellett, hogy a késő jövő számára is megfelelő jövedelmet biztosítsanak, a talajt jókarban tartják és önként értetődőleg megfelelnek a termőhelyi viszonyoknak is.

4. Úgy az ekként létesülő új faállományok, mint a már meglévők is, a helyes erdőnevelés kívánalmainak megfelelő

záródásban tartassanak és a mennyiségi és minőségi növekedés érdekeinek megfelelő gondozásban (tisztítás, gyérités) részeseüljenek.

5. Hogy az erdő idővel olyan, többé-kevésbé normális állapotba jusson (szándékosan kerülöm itt a sokak előtt odiosus „szabályos állapot“ kifejezést), hogy benne a vágásfordulónak megfelelő összes korosztályok legalább megközelítőleg egyenlően legyenek képviselve s ekkép állandóan vágásra egyformán érett faállományok, illetőleg faegyedek kerüljenek vágás alá.

Ha ezeknek a kívánalmaknak megfelelt az erdőgazda, akkor az erdő ki tudja elégíteni a közérdeket is minden tekintetben. Nevezetesen meg fog felelni a klímára s általában a természeti viszonyokra való jótékony hatás tekintetében hozzáfűzött kívánalmaknak, de emellett a legnagyobb mértékben teljesítheti feladatát az ország faszükségleteinek fedezése s ezzel együtt a fabehozatal csökkentése, esetleg kiküszöbölése tekintetében, vagyis általában közgazdasági szempontból is.

Ámde ne feledjük, hogy a fent jelzett célok egyelőre csak *eszményi*, tehát olyan célok, amelyeket nem elérni, hanem csak megközelíteni is a legtöbb erdőnél csak fokozatosan és csak hosszú idő alatt lehetséges, a jelen jövedelmeinek nagyobb mértékű korlátozása nélkül.

Nagy súlyt helyezek arra, hogy az általam az erdőgazdaság céljának s az e cél eléréséhez szükséges feltételeknek iménti körülírásánál használt kifejezéseket, nemkülönben a később használandó szakkifejezéseimet is, senki helytelenül ne értelmezhesse. Evégből szükségesnek vélem, hogy tisztázzuk az idevágó fontosabb fogalmakat.

Hogy mit értsünk az erdő *állandó és egyenletes jövedelmezése alatt*, ez bővebb magyarázatra tulajdonképpen nem igen szorul. Mindamellett meg kell jegyeznem, hogy itt korántsem szabad arra gondolnunk, hogy az erdő évről évre pontosan egyenlő jövedelmet nyújtson, hanem csak arra, hogy a jövedelmezésben lényegesebb szünet ne álljon be s az túlságosan nagy ingadozásoknak ne legyen kitéve. Ez a tágabb értelemben vett egyenletesség pedig feltételezi, hogy az évente kihasználás alá kerülő fatömegek se mutassanak túlságosan nagy eltérést

egymástól, sem mennyiség, sem pedig minőség tekintetében. Az utóbbi követelmény megint összefüggésben van az évente kibaszálás alá kerülő területek (hozamba beszámítandó területek) nagyságával. Mert bár a holdankénti fatömeg a különböző erdőrészekben egymástól nagyon eltérő lehet, a tapasztalat azt mutatja, hogy ezek az elérések rendszerint többé-kevésbé kiegyenlítik egymást, különösen a nagyobb erdőbirtoknál, ahol az évi vágatás sok erdőrészletre oszlik meg.

Azt, hogy ez az állandó és egyenletes jövedelmezés hogyan és mikor lesz elérhető, esetről esetre bírálendő el. Átmenetileg mindenesetre alkalmazkodni kell az erdő állapotához, különösen pedig az erdőt alkotó faállományok korosztály-viszonyaihoz.

Mindennemű félreértés elkerülése céljából ki kell térjek itt röviden a törvénytervezetben használt „tartamosság“ szó helyes értelmezésére is. Ez a szó a németből van lefordítva. A régi erdőrendezéstanok szerint ez a kifejezés: „tartamos üzem“ mindössze annyit jelent, hogy az illető terület örökös erdőgazdaságra van szánva. (Ellentéte ennek az „ideiglenes üzem“, amely kifejezés abban az esetben van helyén, ha a területet a rajta lévő faállomány kihasználása után más, pl. mezőgazdasági művelés alá fogják.) „Szigorúan tartamos“ üzem alatt pedig azt kell érteni, hogy az üzem „*folytonos*“, vagyis minden évben van vágatás az illető erdőben. (Ellentéte ennek az ú. n. „szünetelő üzem“, amikor csak bizonyos időközönként van vágatás.) Végül a „legszigorúbb tartamos üzem“ egyértelmű az „egyenletes üzem“ kifejezéssel, ami azt jelenti, hogy az illető erdőben évenként — legalább megközelítőleg — egyenlő terület avagy fatömeg kerül kihasználás alá.*

Én úgy veszem észre, hogy úgy a hivatalos szövegben, mint az Orsz. Erd. Egyesület által javasolt módosított szövegben „tartamosság“ alatt a kihasználás egyenletességét kell érteni. Legalább erre kell következtetnem az Egyesületnek a 37. §-ra vonatkozó indokolásából. Ezzel szemben azt ajánlanám, hogy ez a szó mindkét szövegben az „egyenletesség“ szóval cseréltesék fel s hogy általában a „tartamos üzem“, „szigorúan tartamos üzem“ és „legszigorúbb tartamos üzem“ szavak he-

* Lásd Muzsnay „Erdőrendezéstan“ 8. l.

lyett a sokkal magyarosabb és helyesebb „örökös üzem“, „folytonos üzem“ és „egyenletes üzem“ kifejezéseket használjuk.

Hogy mit kell értenünk „az erdőben rejlő tőke“ alati, azt már jelen cikkem I. fejezete alatt érintettem, amikor hangsúlyoztam volt, hogy az erdőt a talaj és a faállományok együttevée alkotják. (Hozzátartoznak a tőkéhez még az erdőben lévő szállítási berendezések és a gazdaság céljait szolgáló épületek is, de ezektől itt eltekinthetünk.) A normális állapotban lévő erdőnél, ahol a legkülönbözőbb korú faállományok képviselve vannak, a faállományok értéke többszörösét (Endres szerint* nagy átlagban körülbelül a négyszeresét) teszi a talaj értékének. Ennek a tőkének a jövedelmét elsősorban az erdőnek a fatermése adja, ami tulajdonképen évről-évre az összes faállományok növekedése által jön létre, de az erdőgazdaság természeténél fogva csak a vágásra érett faállományok megfelelő részének a kihasználása útján vehető el az erdőtől.

Kétséget nem szenvedhet, hogy a magánerdőbirtokoknál, amelyekre az üzemtervszerű gazdálkodás csak most fog kötelezővé válni, szakszempontról kezdő tőkének a talaj mellett az az élőfakészlet lesz tekintendő, amely az új törvény életbelépése idején az erdőben rendelkezésre fog állani. Ebből kell kiindulni majd az üzemterv elkészítésénél s nevezetesen a vágatás szabályozásánál. És ha a normális állapothoz viszonyítva nagy hiány mutatkozik a vágásra érett faállományokban, ezt a hiányt csak a mai korosztályviszonyok figyelembevételével, fokozatosan lehet a birtokos jelenlegi jövedelmének nagyobb mérvű megcsonkítása nélkül megtakarítani, a vágatás megszorítása útján. Viszont ha netalán nagyobb készletfelesleg mutatkoznék a vágásra érett faállományoknál, ezt szintén csak fokozatosan célszerű kihasználni és értékesíteni.

Lássuk most, mit értsünk a birtokosra nézve megfelelő, „kedvező jövedelmezés“ alatt az erdőgazdaságnál?

A „megfelelő“ és „minél kedvezőbb“ jövedelmezést az erre nézve fennálló elméletek szerint főleg kétféleképen lehet értelmezni.**

* Lásd dr. Max Endres „Handbuch der Forstpolitik“, Berlin, 1922. 52. lap.

** Lásd szerző „Erdőrendezéstan“ című művének 100—104. lapjait, továbbá „Erdőrendezésünk fejlesztéséről“ című műve 72. és következő lapjait is.

Lehet úgy értelmezni, hogy az erdő tiszta jövedelme állandóan minél nagyobb legyen, ami végeredményében a legnagyobb erdőjáradékra (legnagyobb tiszta jövedelemre) alapított erdőgazdasághoz vezet. Avagy úgy értelmezhetjük, hogy az erdőben rejlő tőkék minél nagyobb százalékkal kamatozzanak. Ez megint nem egyéb, mint a legnagyobb talajjáradékra alapított ú. n. pénzügyi gazdaság. Előbbi aránylag hosszú, utóbbi rövideb vágásfordulót tételez fel. Ehhez képest előbbinél kisebb kamatozás mellett nagyobb, utóbbinál pedig nagyobb kamatozás mellett kisebb élőfatöke fenntartására, illetőleg felhalmozására van szükség.

Jogosult lehet egy harmadik álláspont is, amelyet először Guttenberg lovag, a bécsi gazdasági főiskola egykori kiváló tanára hangoztatott. Eszerint a középútat keresve, lehetőleg magas, tiszta jövedelemre, de emellett elfogadhatóan magas kamatozásra is kell törekedni.

Mindez azonban inkább csak elméleti értékkel bír. Egyrészt, mert akár a legnagyobb erdőjáradék, akár a legnagyobb talajjáradék elvének érvényrejuttatásáról legyen szó, a megfelelő vágásforduló nagyságára vonatkozó számítások, különösen a mai viszonyok között (ábnormis faárak, abnormis kamatláb stb.) nagyon bizonytalan alapon nyugodnának. De másrészt és főképen azért, mert ezeknek az alapelveknek az alkalmazásáról csak akkor lehet szó, ha a korosztályok megoszlása az illető erdőben legalább megközelítőleg megfelel a legnagyobb erdőjáradékra alapított erdőgazdaság által megkövetelt magasabb vágásfordulónak, illetőleg a pénzügyi gazdaság által megkívánt rövidebb vágásfordulónak.

De különben sem sok értelme volna az ilyen, amúgy is bizonytalan értékű számításokra alapítani a jövedelem tekintetében elfoglalandó álláspontjukat a magánerdőbirtokosoknak Magyarországon, ahol még megközelítőleg sincs meg a normális korfokozat, sem a legnagyobb erdőjáradékra alapított erdőgazdasághoz, sőt a rövidebb vágásfordulót igénylő pénzügyi gazdasághoz sem.*

Ily körülmények között a „megfelelő jövedelmezést“ a ma-

* Lásd E. L. 1930. évf. 563. l.

gánerdőknél csak úgy értelmezhetjük nézetem szerint, hogy az erdő *mindenkori állapotához képest* állandóan minél nagyobb jövedelmet hozzon (ami a mai viszonyok között még nem jelentheti azt, hogy a legnagyobb erdőjáradék elérése volna a célunk).

Egyet azonban már most is leszögezhetünk. Azt t. i., hogy az erdőbirtokosoknak le kell szállítanok igényeiket a magas jövedelmezési százalék tekintetében. És az erdőt olyan, biztos jövedelmet nyújtó tartaléktőkének kell tekinteniök, amely éppen mert nagyobb biztonságot nyújt, lényegesen kisebb százalékkal kamatozik, mint kamatoznék az értékének megfelelő pénztőke bármelyik hazai pénzintézetnél. Megkívánja ezt a közérdek is, amely egyúttal kívánatossá teszi azt is, hogy a magánerdőbirtokos erdejét mintegy különálló, egyéb vagyontól bizonyos mértékig független tőkének tekintse, amelynek csak a kamataihoz szabad nyulnia. Mert csak így kerülheti el, hogy olyan helyzetbe jusson, amely rákényszeríti arra, hogy magát az erdőben rejlő tőkét megtámadja. Nem könnyű dolog ez, de nézetem szerint a közérdeket megfelelően szolgálni más-képen nem igen lehet.

Ha talán nem is fedi teljesen, de némileg támogatja ezt az általam most felállított tételt Inkey Pál bárónak az a már egyszer idézett nyilatkozata, amely szerint „az erdő kezelésének, fenntartásának biztosítása érdekében kell, hogy az erdő olyanok kezében legyen, akiknél elsősorban a szakszempontról érvényesül.* Feltéve természetesen, hogy Inkey báró is úgy értelmezi az erdő fenntartásához fűződő követelményeket, amint ezt én körülírtam e cikk első fejezetének ötödik bekezdésében.

Még csak annyit, hogy a fenti 1. pont alatt *minél értékesebb fafajok* alatt én olyan fafajokat értettem, amelyekből aránylag nagyobb jövedelem várható. Vagyis amelyek — egyenlő gondos kezelést feltételezve — egyugyanazon a termőhelyen, ugyanabban a korban, ugyanakkora területen, pl. egy kat. holdon, a *legnagyobb értékű fatömeget* képesek nyújtani, beleszámítva az előzetesen esetleg már kihasznált gyérítési fatömeget is. Tehát nem csupán azt veszem zsinórmértékül, hogy

* E. L. 1930. évf. 173. 1. utolsóelőtti bekezdés.

ugyanazok mellett a vastagsági méretek mellett melyik fafajból ér többet egy köbméter, hanem figyelembe veszem azt is, hogy az illető fafaj holdanként mekkora fatömeget szolgáltat és hogy milyen az egymáshoz való aránya a termelhető faválasztékoknak.

Így jóval többet érhet el pl. a tölgynél, amely 80 éves korban aránylag kevés fatömeget ad, a talán kétszerannyi fatömeget szolgáltató jegenyefenyő, amelynél a haszonfa aránya is kedvezőbb. Avagy sok esetben többet érhet bármely lombfánál a lúcfenyő, amely már 50—60 éves korban bányafának, cellulozefának, szerszámfának s részben fűrészárúnak is jól alkalmas és különösen erdőben szegény vidékeken nagyon jól értékesíthető és emellett akkora fatömeget ad, hogy egyik lombfa sem veheti fel vele a versenyt.* Többet érhet még abban az esetben is, ha különben a termőhely nem egészen felel meg a lúcfenyő természetének, amire nézve saját közvetlen tapasztalataim alapján is hozhatnék fel példákat. Magától értetődik, hogy nem szabad ilyen esetekben a lúcfenyő vagy a jegenyefenyő nagy arányokban, nagy területeken való megtelepítésére gondolnunk, amit megkockáztatni mégsem volna célszerű.

Mérlegelve az erdőgazdaság fent körülírt céljával kapcsolatban elmondottakat, térjünk át most tulajdonképeni tárgyunkra, nevezetesen, hogy *milyen mértékig helyes és célszerű az államnak beavatkoznia a magánbirtokosok erdőgazdaságába?* Előrebocsátom, hogy ennek a kérdésnek a tárgyalásánál az államhatalmat az ország és lakosai javát mindenkoron szem előtt tartó, olyan hatalomnak kell feltételezni, amelytől távol áll minden, ami ellenkezik a tárgyilagossággal.

Az erdőgazdaságba való beavatkozás eszközei az államhatalom részéről: a törvény, az ennek végrehajtására vonatkozó miniszteri utasítások, az üzemterv és a helyszíni felügyelet.

A törvénynek lehetőleg határozottnak kell lennie. De éppen ezért nem szabad olyat tartalmaznia, ami a helyes, szakszerű gazdálkodásnak kerékkötője lehet s a gazdaság fejlődését esetleg akadályozhatná. Nem szabad tehát kiterjednie a gazdaságnál követendő részletes szabályokra, már csak azért sem, mert tel-

* Lásd E. L. 1930. évf. 453. l. is.

jességgel lehetetlen olyan szabályokat felállítani, amelyek az egymástól olyannyira eltérő, legkülönbözőbb viszonyok között, minden erdőre egyformán, hátrány nélkül alkalmazhatók volnának.

A törvény végrehajtására vonatkozó miniszteri utasítások e tekintetben már valmivel tovább mehetnek. Mert míg a törvényt csak a törvényhozás módosíthatja, ami természetesen mindig többé-kevésbé körülményes és egyéb tekintetben sem kívánatos, a végrehajtásra vonatkozó utasítások, ha a szükség és célszerűség megköveteli, könnyebben módosíthatók avagy kiegészíthetők.

A gazdaság szabályozására vonatkozó részletesebb intézkedéseknek az üzemtervekben van a helye, amelyek minden erdőgazdaságról külön készülnek s így sokkal könnyebb bennük a helyi viszonyokhoz s a közérdek mellett a birtokos igényeihez is kellően alkalmazkodni. Amíg a törvény és a végrehajtási utasítások csak a tágabb kereteket adják meg, addig az üzemtervek arra is vannak hivatva, hogy azok révén idővel elérni, vagy legalább megközelíteni lehessen az erdőgazdaságnak e fejezet elején körülírt céljait. De az üzemtervek készítésénél is óvakodni kell attól, hogy a legaprólékosabb részletekig mindenre imperatív rendelkezéseket vegyünk fel beléjük s ezzel a tulajdonos, illetőleg a gazdaság vezetésére hivatott erdőmérnök kezeit béklyóba szorítsuk. Mert ez amellet, hogy a közérdek nem kívánja meg, nagymértékben a jövedelmezőség rovására esnék és akadályozná a gazdaság fejlődését.

A helyszíni erdőfelügyeletnek meg éppenséggel az kell legyen egyik főcélja az ellenőrzés mellett, hogy a tulajdonosnak, illetőleg a gazdaságot vezető erdőmérnöknek segítségére legyen a gazdaság fejlesztésénél s az ezzel szemben felmerülő akadályok elhárításánál. Aminek egyik feltétele természetesen, hogy a felügyeletre hivatott tisztviselő feladatának teljesítésénél mindig a törvény és az üzemterv szellemét tartsa szem előtt s ne ragaszkodjék szorosan azok betűihez.

Az e cikk keretében eddig tárgyalt kérdések s ezek között az állami beavatkozás kérdése is, valamint az ezek kapcsán felvetett eszmék, főképpen az új erdőtervezet első címének I., II. és IV. fejezeteivel vannak több-kevesebb összefüggésben

Nem tartom feladatomnak itt a törvénytervezet idevágó összes szakaszait és az Országos Erdészeti Egyesület azokra vonatkozó módosításait részletes bírálat alá venni. De nem hallgathatom el észrevételeimet az erdőrendezés körébe vágó fontosabb kérdésekre nézve.

Összehasonlítva a hivatalos törvénytervezet szövegét az Országos Erdészeti Egyesület által javasolt szöveggel, elsősorban is megállapíthatom, hogy a javasolt módosításoknál az Egyesületet is általában az én imént kifejtett álláspontomnak megfelelő irányelvek vezették.

Így a hivatalos törvénytervezet 15—29. szakaszainak a módosításánál az Egyesület amellett, hogy a birtokos rendelkezési jogának a túlságos megszorítását elkerülhetővé tegye, nyilvánvalóan azt tartotta szem előtt, hogy az olyan rendelkezések, amelyek általános érvennyel és minden erdőbirtokra kötelező erővel fel nem ruházhatók s így magába a törvénybe fel nem vehetők nagyobb hátrány nélkül, az üzemtervekbe utaltassanak át. Mert az üzemtervekben — amint már fentebb én is említettem — sokkal könnyebb a helyi viszonyokhoz és az erdőbirtokos érdekeihez alkalmazkodni a közérdek sérelme nélkül.

A most említett szakaszok módosítása tekintetében magam is teljesen egyetérték az Egyesület álláspontjával. Nem tartom azonban egészen szerencsésnek a 13 §. megszövegezését sem eredeti, sem módosított alakjában.

Hogy ezt a kérdést könnyebben elbírálhassuk, állítsuk alább egymás mellé a kétféle szöveget.

Az eredeti szöveg:

13. §. Minden erdőterületen erdőalkotásra alkalmas fafajokból álló faállományt kell az erdőgazdaság céljának megfelelő sűrűségben állandóan fenntartani, a gazdálkodást pedig az országos erdőgazdasági érdekeknek, az erdő terjedelmének, állapotának, rendeltetésének és a tulajdonos szükségleteinek figyelembevételével úgy kell szabályozni, hogy a fahasználatok tartamossága lehetőleg biztosíttassék, a talaj termőereje állandóan fenntartassék, sőt fokoztassék, továbbá hogy a faállományok kellő ápolásban és védelemben részesüljenek.

Az egyesület által javasolt szöveg:

13. §. Minden erdőterületen arra alkalmas fafajokból álló faállományt kell az erdőgazdaság céljának megfelelő sűrűségben állandóan fenntartani, a gazdálkodást pedig a tulajdonos kívánásainak és faszükségeinek, a célszerű erdőgazdálkodás követelményeinek és az erdők jövedelmezőségének megfelelően úgy kell szabályozni, hogy az erdő fennmaradása, a faállományok kellő ápolása és védelme biztosíttassék s a talaj termőereje ne csökkenjen.

Amint látjuk, a kétféle szöveg lényegesen eltér egymástól. A hivatalos szöveg szerint a gazdaság szabályozásánál figyelemmel kell lenni: az országos erdőgazdasági érdekekre, az erdő területére, állapotára, rendeltetésére és a tulajdonos szükségleteire. Továbbá a fahasználatok tartamosságára, a talaj termőerejének állandó fenntartására, sőt fokozására, a faállományok kellő ápolásra és védelmére. Ezzel szemben az Egyesület által javasolt szövegben nincsen említés téve az országos erdőgazdasági érdekekről sem szó szerint, sem más alakban, bár ezek figyelembevételének a szükségességét a közérdekre való tekintettel — amint e cikk 1. fejezetében megállapítottam — elismerik úgy a szakemberek, mint az erdőbirtokosok. Nincs említés téve az erdő területéről, állapotáról, esetleges külön rendeltetéséről, holott ezeknek a figyelembevétele már csak a tulajdonosok érdekében is szükséges. A talaj termőerejének „állandó fenntartása és fokozása“ helyett megelégszik az Egyesület azzal, hogy a talaj termőereje ne csökkenjen, pedig a talaj megjavítása nagyon sok esetben kívánatos lehet és nagyobb áldozat nélkül el is érhető rendszeres és szakszerű erdőgazdálkodás mellett. A „tartamossággal“ (egyenletesség, esetleg folytonosság) szemben pedig csak azt a követelményt állítja fel, hogy az erdő fennmaradása biztosíttassék.

Ellenben amíg a hivatalos szöveg csak a tulajdonos „szükségleteiről“ tesz említést, addig az Egyesület, igen helyesen, a tulajdonos faszükségei mellett a tulajdonos kívánságainak a figyelembevételét is kívánja, sőt ezt előtérbe helyezi. És hivatkozik, még pedig teljes joggal, a célszerű erdőgazdaság követelményeire, nemkülönben — ami a hivatalos szövegben érintve sincsen — az erdők jövedelmezőségére.

Az én megítélésem szerint a kétféle szövegben kifejezésre jutó kétféle álláspont közti különbség áthidalható volna az alább következő szöveggel, amelyhez az indokolás már benne foglaltatik az általam e fejezet első felében elmondottakban. Minden homály eloszlátása érdekében felvettem az erdőgazdaság általános céljának a körülírását is ebbe a szövegbe, amely a következőképen hangzanék:

„13. §. Az erdőgazdaság célja általánosságban, hogy az erdő jelenlegi, illetőleg *mindenkori állapotához mérten meg-*

felelő, lehetőleg állandó (folytonos) és többé-kevésbé egyenletes jövedelmet hozzon tulajdonosa és ennek jogutódai részére, úgy azonban, hogy emellett a közérdeket is kielégítően szolgálja, nemcsak a klímára és általában a természeti viszonyokra való jótékony hatás, hanem az ország faszükségletének a fedezése tekintetében is.

Ehhez képest minden erdőterületen arra alkalmas fajokból álló faállományt kell a helyes erdőnevelés kívánalmainak megfelelő záródásban fenntartani. A gazdálkodás szabályozásánál pedig figyelembe kell venni a tulajdonos faszükségeit, a tulajdonosnak a szakszerű erdőgazdaság követelményeivel összeegyeztethető kívánságait a gazdasági rendszer és a jövedelmezés tekintetében és az országos erdőgazdasági érdekeket. De ezek mellett tekintettel kell lenni az erdő terjedelmére, állapotára, különösen a *faállományok korosztályok szerinti megoszlására*, az erdő esetleges különleges rendeltetésére és arra, hogy a talaj termőereje állandóan fenntartassék, sőt ahol szükséges és nagy áldozat nélkül elérhető, a lehetőségig fokoztassék s a faállományok kellő ápolásban és védelemben részesüljenek.“

Ez a szövegezés — úgy vélem — kielégíthetné mind a két felet, különösen ha a törvény indoklásában és a végrehajtási utasításban ugyanaz a szellem jutna kifejezésre, amely engem vezetett a megszövegezésnél s a szöveg értelmezésénél, ami az én eddigi fejtegetéseim után bővebb magyarázatra nem szorul.

Hogy a gazdaság szabályozásánál figyelembe veendő szempontok közül melyik részesítendő több-kevesebb előnyben, az csak esetről esetre dönthető el, az üzemtervek elkészítése alkalomával. Erre nézve határozott szabályt magában a törvényben felállítani nem lehet.

Lényegbevágó észrevételeim vannak a törvénytervezetnek az *erdőgazdasági üzemterveket* tárgyaló IV. fejezetére vonatkozólag is. Ez a fejezet érinti a legközvetlenebbül a magánerdőgazdaságot, amely üzemtervszerű gazdálkodásra eddig nem volt kötelezve.

Elismerjük, hogy számos magas színvonalon álló magánerdőgazdaság van, amelynek tulajdonosa minden állami beavatkozás nélkül is kellően figyelembe veszi a közérdeket és szem előtt tartja azt, hogy nemcsak ő maga húzza minél na-

gyobb hasznot az erdőből, hanem utódai is. Ámde a mult megtanított arra, hogy a magánerdőbirtokosok nagy része megfelelő törvényes rendelkezések hiányában csak a mát nézte és saját érdekeit, a jövővel, jogutódaival és a közérdekkel ellenben nem sokat törődött. Sőt a saját érdekeit sem fogta fel helyesen. Ez vezetett a magánerdők nagy részének a pusztulásához s nem egyes esetben ahhoz, hogy a megszorult vagy kapzsi és erdeje értéke felől teljesen tájékozatlan erdőbirtokos erdejének kihasználására csak valamennyire is alkalmas, összes faállományát olyan potom áron adta el, hogy az eladási ár nem haladta meg azt az összeget sem, ami rendszeres gazdálkodás és megfelelő befektetések mellett néhány évvel később már mint tiszta jövedelem, évente folyhatott volna be pénztárába.

Ily körülmények között nem csoda, ha az illetékes körökben hovatovább mindinkább megérett az a felfogás, hogy a magánerdők birtokosait is kötelezni kell az üzemtervszerű, rendszeres gazdálkodásra, úgy a közérdek, mint a saját jól felfogott érdekeik szempontjából.

Az üzemterv célja a gazdaság szabályozása, a törvénytervezet 13. §-ában foglaltak szem előtt tartásával. De amint már fentebb jeleztem, vigyázni kell az üzemterv elkészítésénél, hogy a gazdálkodásra vonatkozó *imperatív* intézkedésekkel csupán a leglényegesebb, a közérdek szempontjából legfontosabb dolgokra szorítkozunk. Egyebekben pedig elégedjünk meg bizonyos, nem feltétlenül kötelező irányelvek felállításával. Az *imperatív* formában való beavatkozás a részletekbe ugyanis túlságosan megkötné a kezét a tulajdonosnak, illetőleg a gazdaság vezetésre hivatott erdőmérnöknek. Ez pedig nagymértékben akadályozná utóbbinak az eredményes működését, a gazdaság fejlesztését, aminek egyik legfőbb feltétele általában, hogy a gazdaság élén álló szakemberek szaktudásukat mindenkoron megfelelően értékesíthessék. Enélkül kedvüket veszíténék, nagy kárára nemcsak magának a tulajdonosnak, hanem a közérdeknek, az országos erdőgazdasági érdekeknek is. És önkénytelenül felmerülne az a kérdés, hogy „hát akkor tulajdonképpen mire is való az erdőmérnöki főiskola?”

Mi, a gyakorlatban hosszú ideig működött szakemberek tudjuk csak igazán méltányolni ezt a kívánalmat. Mi, akik köz-

vetlen tapasztalatból tudjuk, mennyire kedvét szegi a törekvő, képzett és hivatása magaslatán álló szakembernek, ha keze túlságosan meg van kötve, hatásköre túlságosan meg van szorítva, mindenben a felsőbb hatalom rendelkezéseihez, sőt gondolkodásához kell alkalmazkodnia s külön engedélyt kell kérnie, mihelyt el akar térni a felsőbb rendelkezésektől. És hogy viszont mennyire emeli a munkakedvét, fokozza ambícióját s eredményesebbé teszi egész tevékenységét, ha hatásköre elegendő szabad mozgást biztosít számára. Még ha történik is hiba itt-ott, végeredményében sokkal többet lehet elérni így, a kellő szabad mozgás lehetővé tétele révén, mint a mindenre kiterjedő s éppen ezért nem mindig helytálló részletes rendelkezésekkel.

Többé-kevésbé hasonló a helyzet a legtöbb esetben magára az erdőbirtokosra nézve is. Ez is nagyobb kedvvel foglalkozik az erdejével, készebb a jövő érdekében hozandó nagyobb áldozatokra, szívesebben gondol a szükséges beruházásokra, ha a gazdasági rendszer megállapításánál és az erdő jövedelmezése tekintetében az ő saját intenciói is érvényesülhetnek legalább addig a mértékig, ameddig az a szakszerű erdőgazdaság érdekeivel nem ellenkezik. Ebben az esetben könnyebben megbarátkozik a közérdekből szükséges korlátozásokkal is, mert így is elegendő örömet talál erdejében.

(Folytatjuk.)

A 100 éves eberswaldei erdészeti főiskola

Írta: Fekete Zoltán

Poroszországban az erdészeti felső szakoktatás többrendbeli előzetes próbálgatás után 1821-ben indult meg a berlini tudományegyetemmel kapcsolatos tanintézetben, melyet általában „erdészeti akadémiának“ neveztek. Ez az intézet azonban nem volt az egyetemmel szerves összefüggésben. Első kinevezett tanácsra Pfeil Frigyes volt. Kívüle több egyetemi tanár és erdész szakember működött még közre az akkori fiatal erdésznevezdek kiképzésében.

Később mindinkább kialakult az a nézet, hogy a tanintézet ilyen alakban nem működhetik sikeresen, mert a berlini elhelyezés a gyakorlati oktatás szempontjából nem megfelelő. Hosszas tárgyalás után végre hozzájárult a kormány az eberswaldei erdészeti akadémia megszervezéséhez s az előadások ott 1830. évi május hó 1-én kezdődtek meg. Pfeilon, az igazgatón kívül még két tanára volt az intézetnek: dr. Ratzeburg (összes természettudományok) és Schneider (matematikai tárgykör). Közel 30 éven át működött együtt ez a három tanár csekély segédlettel, de annál nagyobb buzgalommal és erkölcsi eredménnyel.

Eleinte a tanterv csak egyéves tanfolyamra terjedt ki, de már 1831-ben 2 évesre emelték azt fel. Ahhoz, hogy valaki a főerdészi vizsgát (Oberförsterprüfung) valamely tartományi vizsgabizottság előtt letehesse, gimnáziumi vagy felső polgári iskolai, illetőleg később az utóbbi helyett elsőrendű reáliskolai érettségi bizonyítványra, egyévi előtanulmányra és erdészeti főiskolai végzettségre volt szüksége. A magasabb állami erdészeti állások elnyeréséhez (erdőfelügyelőtől fölfelé) ezenkívül még egyetemi állam- és jogtudományi tanulmányokat is kívántak meg s az előírt államerdészeti előadói vizsgát is le kellett tenniük.

Ez a rendszer s az eberswaldei akadémia tanterve és szer-

vezete sokat változott az idők folyamán, míg mai alakját elérte. A részletekre nem kívánok ezen a helyen bővebben kiterjeszkedni. Az intézet lassan, de céltudatosan ment előre a fejlődés útján, egy hosszú évszázadon át nevelve a porosz erdészet kitűnő generációit s a neves tanárok egész sorát iktatva az erdészeti tudomány jelesei közé. Az említettekén kívül nálunk is jóhangzású, ismert név a *Danckelmanné*, a *Hartig Róberté*, az *Altumé*, *Riebelé*, *Mölleré*, *Schwappaché* stb.

Az eberswaldei főiskolán (Forstliche Hochschule Eberswalde) jelenleg 12 rendes, 1 rendkívüli, 5 magántanár és 2 meghívott előadó látja el a tanári teendőket. A főiskolával a következő intézetek és gyűjtemények kapcsolatosak: a könyvtár, a fizika-meteorológiai intézet és geodéziai gyűjtemény, a vegytani laboratórium és favizsgálóintézet, az ásvány-földtani gyűjtemény, a talajtani intézet, a növénytani intézet, az I. állattani intézet és erdővédelmi gyűjtemény, a II. állattani intézet, a haltenyésztőintézet, az erdőművelési Möller-intézet és erdőműveléstani gyűjtemény, a magismereti és magvizsgálóintézet, az erdőbecsléstani és az erdőhasználati gyűjtemény. Ezenkívül négy gyakorlati erdőgondnokság is tartozik a főiskolához, melyek a vezetőtanárok közvetlen irányítása alatt állanak. Együttes területük meghaladja a 32.000 kat. holdat. Ebben a tekintetben tehát kitűnően vannak berendezve s a kísérletezésre és közvetlen, gyakorlati megfigyelésekre bő alkalmuk nyílik. Hol vagyunk mi ettől?

Az erdészeti kísérleti állomásnak hattagú állandó tiszti személyzete van. Vezetője *dr. Wiedemann* főiskolai tanár. Az állomás egyébként éppen úgy, mint a főiskola maga is, közvetlenül a *földművelésügyi miniszternek* (Minister für Landwirtschaft, Domänen und Forsten) van alárendelve.

A tanterv a következő:

1. Téli félv:

Mennyiség-tani alapismeretek, gyakorlatokkal, heti 2 óra, éghajlattan 2 óra, gyakorlat 1 ó., megfigyelések, mérések és törvények (statisztikai módszerek) 1 ó., szervesen vegytan 4 ó., gyakorlat 1 ó., ásványtan 1 ó., gyakorlat 1 ó., általános földtan 2 ó., gyakorlat 1 ó., a dilluvium geológiája különös tekintet-

tel Észak-Németországra 2 ó., az északnémetországi dilluvium üledékes hordaléka 1 ó., kirándulások, általános talajtan 3 ó., gyakorlat 1 ó., ugyanaz haladóknak 3 ó., általános növénytan 4 ó., mikroszkópiai tanfolyam 3 ó., a kryptogámák, különös tekintettel a gombabetegségekre 2 ó., gerincesek 2 ó., állattani gyakorlatok 1 ó., gerinctelenek 1 ó., haltenyésztés II. 1 ó., erdőmívelés 4 ó., erd. szeminárium 2 ó., erdőmív. gyakorlatok haladók számára, kirándulások, a talajtan kolloidvegytani alaptételei 1 ó., erd. magisme 1 ó. gyakorlattal, faromlás és favédelem 1 ó., kirándulások, erdőrendezés 3 ó., kirándulások, az erdészet történelme 1 ó., erdészeti napikérdések 1 ó., erdőértékszámítási gyakorlatok 2 ó., erd. üzemtan 1 ó., erd. politika gyakorlatokkal 2 ó., erdőhasználat 4 ó., munkaismei szeminárium 2 ó., kirándulások, polgári jog II., 2 ó., mezőgazdaságtan 2 ó., bölcsellettan 1 ó., az erdészeti tudomány rendszere 1 ó.

2. Nyári félév:

Talajtan II. rész, 4 ó., kirándulásokkal, talajtani gyakorlatok haladók számára 3 ó., rovarstan 2 ó., állattani gyakorlatok és kirándulások 1 délután, növényvédelem 1 ó., kirándulásokkal, a fás növények morfológiája és biológiája 3 ó., a virágos növények rendszertana 1 ó., növénytani gyakorlatok és kirándulások 1 délután, haltenyésztés, általános rész 1 ó., kirándulások, földmérés 2 ó., földm. gyakorlatok 1 délután, válogatott fejezetek a fizikából 2 ó., földtan 2 ó., földtani kirándulások, szerves vegytan 2 ó., gyakorlat 1 ó., ásványtan 1 ó., válogatott fejezetek az általános állattanból 1 ó., büntetőjog 2 ó., német történelmi és állambölcsélet 1 ó., erdőmíveléstan I. r. (ökológiai alapismeretek) 4 ó., erdészeti szeminárium 2 ó., kirándulások, bevezetés a tudományos munkálatokba, haladók számára, erdővédelem az állatok ellen 1 ó., erdőfelmérési gyakorlat 1 délután, vadászattan 1 ó., erdészeti munkaisme 1 ó., vágatási üzem 1 ó., munkaismei gyakorlatok 1 délután, kirándulások, termőhelyvizsgálat 1 ó., gyakorlattal, erdőértékszámítás gyakorlattal 2 ó., erdészeti politika 3 ó., erd. növénytani gyakorlatok 1 ó., erdővédelemtan 2 ó., gyakorlatokkal, magbiológiai gyakorlatok, erdei útépités és szállítástan 1 ó., erdő-

rendezéstan 1 ó., gyakorlat 1 délután, erdőbecsléstan 1 ó., ki-rándulásokkal, mezőgazdaságtan 2 ó.

A téli félév november 1-én, a nyári április 24-én kezdődik.

Az erdészeti oklevél elnyeréséhez 8 félév hallgatása és 1 évi gyakorlati szolgálat szükséges. Ebből 6 hónapi, összefüggő szolgálatnak meg kell előznie a tulajdonképpeni erdészeti szak-tárgyakkal foglalkozó féléveket, a többi 6 hónapot részletekben, a nyári szünidőkre felosztva is le lehet szolgálni. A 8 félévből 2 félévet az államtudományok hallgatására kell fordítani vala-mely egyetemen. A 3 első félév után tehető le az előzetes képe-sítővizsga az előkészítő és segédtantárgyakból, a záradékolás után pedig a főképesítő vizsga az erdészeti- és az államtudomá-nyokból. Ennek sikeres kiállása után nyerik el az „okleveles erdőgazdai“ fokozatot.

Doktorrá az avatható, aki négyéves tanulmányait elvégezte és az állami előadói (Staatsreferendar), illetőleg az erdőgazdai oklevélet megszerezte, tudományos disszertáció alapján a tudori szigorlatra bocsáttatott és azt sikeresen kiállotta.

Magántanárrá az habilitálható, aki legalább 2 év óta birto-kában van a doktori címnek. Olyan államrendészeti tisztvise-lők, akik az államvizsgát letették, — mert az állami szolgálat-hoz ez is kell — doktori fokozatuk elnyerése után azonnal habili-tálhatnak.

Amint ezekből láthatjuk, az eberswaldei erdészeti főiskolá-nak *teljesen egyetemi jellege van*. Szomorú tény, hogy a mi ősrégi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolánk ezt semmi-képpen sem tudja elérni. Minden erre irányuló igyekezet meg-török egyes kormánytényezők ellenállásán, annak az elvnek a jegyében, mely szerint a doktori és magántanári képesítés joga csakis a kultuskormány fennhatósága alatt álló főiskolát illelhet meg. Az eberswaldei erdészeti főiskola, mely a porosz földművelésügyi minisztérium alá tartozik, eleven példa arra, hogy ez nem elengedhetetlen szükségesség. Különben emellett bizonyít a magyar Állatorvosi Főiskola példája is. Reméljük, hogy a formához való merev ragaszkodás szelleme idővel mégis csak engedni fog nálunk is és megadja a helyes nemzeti kultúr-politika érvényesülésének lehetőségét!

Ha az eberswaldei főiskola tananyagát a miénkkel össze-

hasonlítjuk, igen nagy eltérést találunk a kettő között. Ott a természettudományi és államtudományi anyag lényegesen nagyobb a miénknél, ellenben a mérnöki vonatkozások tekintetében alig nyujtanak valamit. Ők abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy az egyes munkaszakok tekintetében már igen előrehaladott differenciálódásra mutathatnak rá. Ott az erdész teljesen szakjának élhet s nem maga intézi egyszersem a gazdasággal kapcsolatos összes műszaki teendőket is. Nem kell erdésznek, geodétának, gépésznek, építésznek és elektrotechnikusnak lennie egy személyben, mint nálunk. Ettől mi még távol vagyunk s a mi primitívebb viszonyaink között kénytelenek vagyunk a műszaki kiképzésre is kellő gondot fordítani s bizonyos mértékig polihisztorokat nevelni, hogy szakembereink a reájuk váró heterogén összetételű szerepkört megfelelően be tudjuk tölteni. Mindenesetre ügyelnünk kell arra, hogy főiskolánk tantervével a gyakorlati élet kívánalmaihoz mindenkor kellően alkalmazkodjunk.

Az eberswaldei Erdészeti Főiskola múltévi augusztus elsejétől harmadikáig tartó ünnepségek keretében ülte meg fennállásának 100 éves jubileumát. A soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola képviselőjében csekélységem vett részt ezeken a szép, bensőséges ünnepségeken. Külföldi nem sok volt jelen. Eberswalde 30.000 lakosú kis város, úgy hogy nagyobb idegenforgalmat nem igen bír meg; de lehet, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok is hozzájárultak ahhoz, hogy a külföldi meghívásokat — mint ők mondták —, csak a velük legszorosabb barátságban álló főiskolákra, illetőleg államokra korlátozták. Minket is ezek közé számítanak. És ennek van is alapja. A közelmúltban főiskolánk tanszemélyzetének több tagja kereste fel Eberswaldet s tartózkodott ott rövidebb-hosszabb ideig, 1928 augusztusában pedig az eberswaldei főiskola hallgatói voltak tanáraik vezetése alatt Sopronban. Ezek az érintkezések mind igen barátságosak és bensőségesek voltak.

De ha külföldiek nem voltak is sokan, annál többen jelentek meg a jubileumon a főiskola régi hallgatói közül és az Eberswaldei Főiskola Barátainak Egyesülete részéről. A résztvevők tömegében dominált a szép, ízléses porosz erdés-

szeti egyenruha. A résztvevők száma a bejelentési jegyzék szerint 376 volt.

Július 31-én ismerkedési estélyre gyűltünk össze Müller dísztermében. A német erdészet sok kiváló képviselője volt itt együtt látható.

A főünnepély augusztus 1-én zajlott le a Mária-Magdaléna templomban. Bár ez az elhelyezés, mely nyilván a kényszerítő kisvárosi viszonyok folyománya volt, eleinte szokatlannak látszott, az ünnepélyes orgonahangok, a tanács és a külföldi vendégek processziószerű bevonulása, a templomi kórus föl-emelő zenéje és az a mély ünnepélyesség, mely a közönség arcán ült, olyan áhitatos hangulatot teremtett, mely méltó tartalommal töltötte meg a templomi kereteket.

Emelkedett volt *dr. Albert* főiskolai rektor ünnepi beszéde s a többi szónoklat eszmeköre is gyakran csapott felül a sablónosság színvonalán. Ugyanekkor hirdették ki a tiszteletbeli doktori címek adományozását is, mely megtiszteltetésben négy német, két osztrák és egy finn szakember részesült. *Hindenburg* birodalmi elnököt tizennyolc más érdemes közéleti férfival együtt a főiskola tiszteletbeli polgárává avatták. — Az eberswaldei főiskola rektorának, *Albertnek* viszont *dr. Oelkers* tanár adta át a hannovermündeni porosz testvér-főiskola okmányát tiszteletbeli doktori kinevezéséről.

Messzire vezetne, ha a nagyszámú beszéd tartalmára csak kivonatosan is ki kívánnék térni. Erről, sőt még a szónokok névszerinti felsorolásáról is le kell itt mondanom. A külföld részéről *dr. Olbrich* tanár (Bécs) Ausztria, *Lundborg* tanár (Stockholm) Svédország, *dr. Cajander* tanár és országos erdőigazgató (Helsinki) Finnország, *Fenska* tanár (Newyork) az Amerikai Egyesült-Államok s csekélységgem a soproni főiskola nevében üdvözölte a 100 éves porosz almamátért. Az alant reprodukált díszátiratot a következő szavak kíséretében nyújtottam át *dr. Albert* rektornak:

Magnifice Rektor!

Freudig bewegt komme ich meinem ehrenvollen Auftrage nach, Ihrer berühmten Hochschule anlässlich der heutigen Jubelfeier einen tiefempfundenen Schwesterguss unserer

Ihrer heutigen Feier und Ihres hohen Zweckes: der ruhmvollen Vergangenheit und aller, in ihr verklärten grossen Vorfahren mit dankbarer Ehrfurcht zu gedenken, die vorwärtstreibende Kraft der entfliehenden Gegenwart mit Genugtuung zu empfinden, und der zagend herbeiziehenden Zukunft das feierliche Gelöbnis der selbstlosen Arbeit zu leisten.

Wier, ungarische Forstleute nehmen an Ihrer Freude und Genugtuung besonderen Anteil, erblickten wir doch alle Zeit in den grossen Vörderern des deutschen Forstwesens unsere Lehrmeister! Von diesen unsterblichen Grossen empfangen auch wir die Grundlagen, auf welchen dann selbstständig weitergebaut werden konnte. Der erste Professor der Forstwissenschaft an unserer Hochschule war der deutsche Fachmann: Heinrich Dawid Wilckens aus Braunschweig. Darum können und dürfen wir uns anlässlich dieses bedeutsamen Festes der deutschen Forstmänner, Ihrer grossen Vorfahren mit Ihnen vereint, in dankbarer Ehrfurcht erinnern.

Mit meinen ungarischen Kollegen zusammen erfleche ich Gottes Segen auf Ihr treffliches Institut. Er möge walten, dass Ihre Zukunft der Vergangenheit immer würdig bleibe, auf dass dem grossartigen Erfolge des ersten Jahrhunderts ein Zeitalter neuer, reicher Fortschritte nachfolge, dem deutschen Forstwesen und der deutschen Forstwissenschaft zur Ehre, und aller Welt zum Wohl!

A nagyszabású ünnepélyt fényes díszebéd követte a Harmonia éttermében. A szónöklatok és zenekari számok sűrű egymásutánban váltogatták egymást. Hindenburg elnökhöz táviratot menesztettek. A hangulat egyébként fesztelen volt, amit nem lehet csodálni, mert hiszen a rajnavidéki nemes borok és a durrogó pezsgő többórás ostromára végre a legmerevebb porosz zárkózottság válaszfalainak is le kellett omolaniuk.

A napot Aeschylus drámája: „A perzsák“ előadása zárta le, melyen a berlini egyetem „Sprechchor“-ja szerepelt.

Augusztus 2-án a főiskola új intézetének: a „Favizsgáló-és talajtani intézetnek“ ünnepélyes felavatása folyt le. Az épület két és félemeletes, 50 méter hosszú homlokzattal. Berendezése mintaszerű. Az intézet céljáról, illetve a benne folyta-

tandó kutatásokról *dr. Scwalbe* tanár tartott előadást. Ezek többek közt a következőkre terjednek ki: A fa szárítási és konzerválási módjainak tudományos alapon való vizsgálata. A fahulladékok és a selejtesebb anyag értékesítésének problémái (vegyi feldolgozás és átalakítás, szenítés, takarmánytermelés). A vetemedést és „famozgást“ meggátló eljárások kísérleti kidolgozása, rétegelési kísérletek, a gombák és rovarok elleni védekezés. Továbbá minden olyan kutatás, mely a fa gazdaságos és mennél jövedelmezőbb felhasználásának az útját egyengeti. Ebből a célból az intézet egészen különleges laboratóriumokkal és gépberendezésekkel van felszerelve (szárítókamrák, gőzölők, impregnáló, faaprító, rostelkülönítő, szilárdságvizsgáló, optikai szövetvizsgáló stb. berendezések). A talajtani intézet felszerelésénél arra törekedtek, hogy minden olyan munkát és kísérletet el lehessen ott végezni, mely a talaj fizikai és vegyi vizsgálatával kapcsolatos. Itt is nagyszerű berendezéseket találunk mindennemű idevágó kutatáshoz. Ezenkívül szép tantermek, dolgozószobák, könyvtár stb. egészítik ki ezt a kitünően sikerült intézetet, melyre az eberswaldei főiskola méltán büszke lehet. Nem valószínű, hogy ebben a tekintetben Európa erdészeti főiskolái közül bármelyik is fölvehetné a versenyt Eberswaldeval. Amilyen fölényben van a mi főiskolánk a műszaki tanítás tekintetében a legtöbb német főiskola fölött, annyira el vagyunk maradva a favizsgálati berendezések tekintetében. Ebben az irányban csak legújabban javult a helyzet némileg, de az, ami történt, még mindig elenyészően kevés ahhoz képest, aminek még történnie kellene!

Az ünnepségek második napjának délutánját a chorini kolostorromok festői környékére rendezett társaskirándulás töltötte ki, melyen az ottani erdészársadalom számos hölgytagja is résztvett. Este pedig szakestély volt Müller dísztermében, mely zsúfolásig megtelt a jubileum férfirésztvevőivel. Az estélyen természetesen a főiskola ifjúsága vitte a vezetőserepet (különösen a pohárürítgetésben), és a daliás elnök dikta-
tálta katonás rendnek a jól fegyelmezett öregek is alávetették magukat. Majd sorban átvették az elnökséget az erdészársadalom kiemelkedő nagyjai, valóban magasreptű, szívhezszóló szavakkal méltatva az erdészet hivatását és a zöld szaktársadal-

mat összefűző kollégialitást. Megható volt, amikor az öreg *Schmidt* erdőmester (Templin) vette át az elnöki jelvényeket és intézett beszédet az ifjúsághoz. Ő volt az, aki annak idején, mikor a főiskola 50 éves fennállását ünnepelte, tehát egy fél-századdal ezelőtt, mint az ifjúság vezére elnökölt ugyanarról a helyről.

A harmadik nap a társaskirándulások napja volt. Lemondva a hölgytársaság nyujtotta örömeiről, néhányadmagammal *Wittich* és *Wiedemann* tanárok vezetése alatt az eberswaldei tanulmányi erdőgondnokságba rándultunk ki, hol rendkívül magvas fejtegetéseket hallottunk az ottani erdőművelési problémák köréből, melyekre itt bővebben kitérni most nem tudok. *Cajander*, az erdőtípusok tanának nagymestere is jelen volt s néhány nagynevű német tanárkapacitás hozzá-szólásai csak fokozták a nívós, de a magyar fül számára kissé szokatlan vita érdekességét.

Az ünnepséget fényes táncestély fejezte be, mintegy 700 résztvevővel. Ezzel a jubileumi mozgalmak utolsó akkordjai is elhangzottak s a háromnapos együttlét alatt barátságban ösz-szeffortt társaság tagjai meleg Istenhözadót mondva egymás-nak, a jó siker hangulatában oszlottak szét a szélrózsa minden irányában.

Szerencsémnek tartom, hogy ezen az emlékünnepen részt-vehettem. De szomorúság fog el, ha arra gondolok, hogy mi itthon sorra elmulasztjuk azokat az alkalmakat, amelyek mó-dot nyujtanának arra, hogy az emlékezés és kegyelet szár-nyain néha mi is felülemelkedhessünk a hétköznapi munka szürkeségén. 1908-ban kellett volna, ha mindjárt csak szű-kebbkörű házi ünnepély keretében is, megemlékezünk főis-kolánk erdészeti ágazata megszervezésének századik évfordu-lójáról s 1920-ban kellett volna megtartanunk akadémiává tör-tént átszervezésünk 150 éves jubileumát. Az előbbi emlékű-nepről egyszerűen megfedekezünk, az utóbbi a háború után beállott gazdasági nehézségek s rendezetlen politikai viszonyok miatt maradt el.

A közeljövőben megint esedékes egy dátum, melynek ránknézve nagy jelentősége van. 1735-ben alapították Selmec-bányán azt a bányászati iskolát, melyen az akadémia meg-

szervezése idejéig a bányászszakembereket kiképezték s ennek az iskolának közvetlen leszármazottja a mai Bányamérnöki- és Erdőmérnöki Főiskola. Úgy, hogy ezúttal *200 éves jubileumról volna szó*, amilyennel talán egyetlen más technikai főiskola sem büszkélkedhetik. Az a körülmény, hogy főiskolai jellegünket csak 1763-ban nyertük el, amikor Jacquin Miklóst nevezték ki Selmechányára tanárnak, nem változtat az intézmény 200 éves fennállásának a tényén, aminthogy az emberkorát sem számítják az érettségi vizsgától, hanem a születésétől.

Részemről melegen ajánlom ezt a tárgyat az illetékesek figyelmébe. Nemcsak a hazai szakközönségnek okozna örömet a két évszázados fennállás tényének ünnepélyes megállapítása, hanem a külföld előtt is felragyogtatná a magyar szakképzés feledésbe merült régi dicsőségének a fényét. És talán... talán: kormányunk is belátná ekkor, hogy ennek az ősi alma maternek szent joga van ahhoz, hogy felruháztassék a legmagasabbfokú tanintézet összes külső és belső ismerveivel, amelyeket összehasonlíthatatlanul fiatalabb bel- és külföldi társai már régen elnyertek!

A Magyar és a többi közép európai országok fakereskedelmi szokványai

Írta: dr. Fazekas Ferenc

(Folytatás.)

A fizetés módja, helye, ideje.

Budapesti szokvány.

A vételár — egyéb kikötés hiányában — az átvételkor készpénzben fizetendő. Váltóval való kiegyenlítés esetén a vételár — más megállapodás hiányában — a számla keltétől számított három hónap múlva lejáró váltóval — a leszámítolási kamatok megtérítése mellett — egyenlítendő ki, ez utóbbi esetben azonban a váltó az áru kézbesítésétől számított legkésőbb nyolc napon belül átadandó, ellenkező esetben az eladó a vételárnak készpénzben való kifizetését követelheti.

A fizetésnek vagy kiegyenlítésnek helyéről és idejéről a hazai szokványok a következőket mondják: A kiegyenlítésnek a vevő kezéhez vagy pedig a megállapított helyen költség- és portómentesen kell történnie. Giroátutalás, bank- vagy postatakarékpénztári csekk- vagy más utalvánnyal eszközölt kiegyenlítések csak akkor tekintendők megtörténtnek, amikor az utalványozott a kiegyenlített összeget a címzett javára írta.

Amint ezen előzőkből látjuk, a hazai fakereskedelmi szokványoknak a fizetésekre, az ú. n. kondíciókra vonatkozó előírásai sajnálatosan szűkszavúak és felette hézagos tartalmúak. Sok-sok fontos direktiva hiányzik azokból, holott különösen a háborút követő változatos és nehéz gazdasági viszonyok folyamánként egy idevonatkozó, mindenre kiterjedő, alapos és gondos határozmány-szövegre e téren, éppen napjainkban, nélkülözhetetlen szüksége van az üzleti életnek akkor, amidőn a faforgalmat és annak a fizetésre vonatkozó módozatait is jól szabályozott, helyes mederben törekszik — saját érdekében — minél kevesebb zökkenő mellett lebonyolítani.

A bécsi szokványoknak e tárgyhoz tartozó határozmányai már részletesebb és kimerítőbb alapokat szolgáltatnak a forgalom szabályozásához.

A magyar szokványokat így a bécsi usanceokkal — általánosságban is — igen hatékonyan egészíthetjük ki. Konkrét esetekben természetesen hézagpótló forrásmunkául is jól felhasználhatjuk a bécsi szokványoknak megfelelő fejezeteit.

Egy kis elméleti összefoglalásként e helyen csak azt említjük még meg, hogy a fizetés általában történhet:

1. Kézpénzfizetés mellett

- a) skontóval vagy
- b) kasszaskontó nélkül.

Skontónál azonban feltüntetendő, hogy ezen skontó

- a) a számla bruttó összege után jár-e vagy pedig
- b) hogy skontó csak a számlának közvetítési díjakkal, kifizetett fuvardíjakkal és hasonló jellegű szolgáltatásokkal kapcsolatos levonásai után fennmaradó kisebbitett összegei után számolható-e el?

Vagyis a szállítási költségek előlegezésénél levonhat-e skontót vevő az utóbb említett összegekből is vagy pedig skontó csak azon összeg után jár, melyet vevő effektív és netto fizet eladó kezeihez? Pl. ha az áru ab wg leadóállomás adatik el, — készpénzfizetés mellett, 2% skontóval. Számlaösszeg — mondjuk — 1000 pengő. Fuvarköltségeket, 300 pengőt, vevő fizette, a számlából történő levonás jogosultsága mellett. Mennyi lehet itt a skontó? A számla bruttó összege után lehetne 20 pengő, míg a nettó összeg után már csak 14 pengő lenne levonható, mint skontó. Minthogy a magyar szokványokban e kérdésre nem találunk feleletet, legjobb, ha a körlevélben már magunk előre gondolunk ilyen apróbb részlet-problémákra is.

Éppen így az esetleges részletfizetésekre vonatkozó megállapodások is pontosan írandók elő már magukban a kötlevelekben.

Készpénzfizetésen kívül történhet a fizetés

2. *meghitelezés mellett is.* Akkreditív mellett kötött ügyleteknél vevő — bizonyos időpontig visszavonhatatlanul — elhelyez vagy átutal egy bankhoz bizonyos összeget (előre meghitelezi a vételösszeget), mely összegből a bank a megnyitott akkreditív előírásaihoz híven, — rendszerint fuvarlevél-duplikátok és más megállapított elszállítási okmányok, konszignációk és számlamásolatok ellenében eladó részére a kikötött fizetéseket vevő nevében minden további nélkül teljesíti.

3. Történhetik a *fizetés hitel mellett is.* Szó lehet ilyen esetekben

a) fedezett vagy fedett hitelről, vagy

b) fedezetlen, ú. n. nyílt hitelről.

A hitelfedezet lehet:

a) Értékeknek, értékpapíroknak stb. kaucióba helyezése által; továbbá ingatlanokra történő telekkönyvi bekebelezés útján, valamint pl. kézizálog által.

b) Fedezhető a hitel váltó által is (feltéve, hogy az elfogadók bonítása jó!).

Váltóval történő fizetéseknél a kamatfizetésekre vonatkozó megállapodást is fel kell venni a kötlevélibe. Sőt már az esetle-

ges prolongációkra vonatkozóan is felfektetendő előzetesen a megállapodás már a kötlevel szövegében.

c) Fedezett hitelről beszélhetünk akkor is, ha teljes kiegyenlítésig a szállított árura vonatkozó tulajdonjogot kifejezetten fenntartja eladó, — mely esetben az áru mintegy kézizálogként szerepel.

d) Biztosítható a hitel kezesség, kezességlevél, garancia stb. nyújtása által is.

Bécsi szokvány.

Az esetben, ha „fizetés átadásnál“ köttetett ki, ilyenkor a kiegyenlítésnek a számla átnyújtása ellenében és pedig kétség esetén készpénzben, az átadással egyidejűleg kell megtörténni.

Ha kapcsolatos okmányok (mint pl. fuvarlevélmásodpéldány stb.) ellenében történő fizetésben egyeztek meg a felek, a fizetést már ezen okmányok átadása folyamán kell teljesíteni; eladó természetesen mégis továbbra is kezeskedik a teljesítésért.

Ha azonnali fizetés köttetett ki, úgy az 24 órán belül teljesítendő.

Akkreditív melletti fizetés kikötése esetén a meghitelezés — más megállapodás hiányában — szerződészerűleg 8 napon belül megnyitandó és pedig visszavonhatatlanul a szállítási határidő tartamára, valamint a szállítandó egységekre feloszthatóan állítandó az ki. Amennyiben az akkreditív nem idejében vagy szerződésellenesen nyitattott meg, úgy eladó vevőt fizetési késedelemben lévőnek tekintheti és vele szemben a szokványokban szintén leszögezett retorziókkal élhet.

Feladóvevény ellenében kikötött fizetés ellenében a kiegyenlítés csak nyilvános szállítóvállalatoknak és nem magáncégeknek feladási okmányai ellenében követelhető, — feltéve, hogy a leszállítás ilyen vállalatokra, mint speditőrök stb. bízott.

Fuvarlevélmásodpéldány ellenébeni fizetés kikötésekor a kiegyenlítés csak olyan, a vasutaktól hivatalosan felülbélyegezett fuvarlevélmásodpéldányok ellenében követelhető, amelyeken a vagonszámok és a súlyadatok láthatók. Eladó ezen esetekben is kezeskedik a számlázott minőségek, mennyiségek és méretek helyességéért.

Számlázáradék formájában a számlára vagy a szállító-

jegyre rávezetett fizetési módozatok azáltal, hogy vevő azokat nem kifogásolja, még emellett csak akkor nyernek jogérvényesiséget, ha a vételárnak rendezéséről megállapodás egyáltalán nem kötöttet vagy ha ezen záradékok a már fennálló egységgel ellentmondásba nem kerülnek.

Ha a számla záradéka vitás vagy peres esetre olyan bírósági előírást tartalmaz, amely a fennálló megállapodással kerül ellentétbe, úgy a számlának ezen záradéka semmisnek tekintendő.

Ha az eladott áru váltóval, csekkel vagy utalvánnyal (pénztári jeggyel) egyenlített ki, ez esetben a megfelelően kiállított váltó, csekk vagy utalvány az árunak átvételétől vagy megfelelő kiszolgáltatásától és a számla vételétől kezdődő legkésőbbi 8 napon belül eladó kezeihez átadandó vagy megküldendő.

Ha a megállapított pénzártékek kiszolgáltatása vagy megküldése ezen határidőn belül nem történik meg és eladó ezen késedelmet a postajárat vis major-szerű megszakításával igazolni nem tudja, úgy eladónak jogában áll — előzetesen foganatosított írásbeli figyelmeztetés után — amennyiben az ellenérték átadása vagy megküldése haladéktalanul ekkor sem történne meg — az eladást készpénzfizetéses ügyletnek tekinteni.

Eladó ezen esetben feljogosíttatik az azonnali fizetés követelésére, természetesen azonban a kiegyenlítés összegének eredetileg megállapított esedékességéig a leszámítolás megtérítése ellenében. Az escompt elszámolása azon ország hivatalos leszámítolási kamatlábjának alapulvételével történik, mely ország pénzneme a fizetéshez alapul vétetett.

Ha vevőnek jogában áll választani, hogy vagy váltóval, csekkel és utalvánnyal vagy pedig — egy bizonyos skontó levonásával — készpénzben fizethessen, ez esetben eladó a készpénzfizetés részére megállapított határidő eltelte után kívánhatja csak a kiegyenlítést.

A fizetést vevő mindenkor költség- és portómentesen tartozik teljesíteni eladó vagy a kikötött hely részére. Mindenféle váltóbélyegköltséget vevő tartozik viselni.

Olyan fizetésekért, melyeket vevő az esedékesség előtt teljesített, nincs feljogosítva kamatokat vagy skontót levonásba hozni.

Eladónak jogában áll az áru kiegyenlítésénél vevőnek minden késedelméért, valamint készpénzkiadásaiért, melyeket vevő számlájára teljesített, mindezekért megfelelő kamatokat számítani fel.

Ha az adós fizetési késedelméből a hitelezőnek kára kimutathatóan nagyobb, mint a megfelelő késedelmi kamatok, úgy hitelezőnek továbbra is fennáll a joga, hogy ezen nagyobb kárát, melyhez különösképen a valuták ingadozásából előálló károsulások is tartoznak, érvényesíthesse.

A szállítmány egy részének kifogásolása még nem ad jogot vevőnek arra, hogy a nem kifogásolt rész-szállítmány kifizetését visszatarthassa.

Amennyiben a vételár külföldi pénznemben állapított meg és fizetési feltételül kifejezetten „effektív“ pénznem véteztet alapul, ez esetben vevő a vételárat a megállapított külföldi pénznemben és pedig vagy állami bankjegyben vagy devizában tartozik kifizetni.

Ha azonban a vételár külföldi pénznemben állapított meg, de az effektív fizetés nem köttetett ki feltétlenül ezen pénznemben, úgy vevőnek jogában áll az esedékesség napján osztrák valutában vagy a teljesítési hely pénznemében eszközölni a fizetést. Ilyenkor a kikötött pénznem devizájáért az esedékesség előtti utolsó hivatalos kurzus árujegyzése veendő alapul, hozzászámítva azon bankszerű költségeket, melyek a megállapított pénznem devizájának megszerzésénél felmerültek. Vevő azonban a megállapított pénznem bankjegyével is fizethet, mégis ekkor a deviza megszerzéséhez szükséges különbözefi összeget is viselni tartozik.

Prágai szokvány.

Amennyiben más megállapodás nem köttetett, úgy „készpénzfizetés“ a számla keltétől számított legkésőbbi 14 napon belül skontómentesen teljesítendő.

Míg a bécsi szokványok váltóval történő fizetésnél 8 napi határidőt állítanak be, addig a prágai szokványoknál ezen határidő 14 napos.

Pozsonyi szokvány.

Úgy készpénzfizetés, mint váltóval, csekkel vagy utalvány-nyal történő kiegyenlítés esetén a határidő változatlanul 8 napos.

A késedelmi kamat 8 százalékos.

Berlini szokvány.

A fizetés — más megállapodás hiányában — az áru berakásától vagy elszállításától és a számla megküldésétől számított 14 napon belül és pedig skontólevonás nélkül teljesítendő.

Hamburgi szokvány.

A fizetés történik 14 napon belül készpénzben, mindenféle levonás nélkül.

Ha az árut azonnal elkészítése után, megállapodás szerint, eladó beraktározza, úgy a fizetés a számlának és méretjegyzékeknek átadása után teljesítendő.

Minden rész-szállítmány, függetlenül a többi rész-szállítmányoktól, — megfizetendő.

A vételár megfizetésének, valamint a vevő egyéb szolgáltatásainak is a teljesítési helyeül minden esetben az eladó telephelye tekintendő.

Késedelmi kamatok: a birodalmi banknak mindenkori kamatlába, plusz 2 százalék.

Esseni szokvány.

A fizetés történhet, eladó választása szerint, vagy készpénzben, 14 napon belül az áru átadásától kezdődően, vagy pedig 14 napon belül átadandó 3 havi elfogadvánnyal, leszámítolási teljes kamatmegtérítés mellett.

Amennyiben a beküldött váltó tüstént nem fogadtatik el, ez esetben a számla összege minden további nélkül esedékes.

(Folytatjuk.)

Mi akadályozza az előhasználatok gazdaságos keresztülvitelét?

Ezt kérdezi Lippóczy Béla az Erdészeti Lapok februári füzetében és válaszokat kér.

Ó az e téren mutatkozó hátrányos állapotok jóra fordulását egyrészt a tűzifához fűzött túlzott igényeknek a leszállításában, másrészt az ország pénzügyi helyzete érdekében a csonkorszag erdőgazdasági viszonyaihoz való alkalmazkodásban látja. Szóval az a kívánsága, hogy fogyasszon a közönség gyengébb minőségű tűzifát is.

Amidőn a magyar termelésű tűzifa érdekében egy kis helyi propagandára határoztam el magamat, egy kissé közelebről vettem szemügyre a helyi tűzifafogyasztási viszonyokat. Előre bocsátom, hogy az alább előadandó viszonylatok a tarifaváltozást és az importfa vámjának életbeléptét követő időre esnek és vonatkoznak.

Kecskemét, máv. állomásra állítva, a tűzifa árak 10.000 kg-kint, 15 tonnás kocsikban körülbelül az alábbiak: 1—2 éves vágású elsőrendű hazai cser-, tölgy-, gyertyán-, akáchasáb: 300—320 P, gyengébb göcsös, elegendes, vékony hasáb 275—295 P, jó dorongfa 270—290 P, selejtesebb, vékonyabb vegyesfa 260—275 P. A sütőipar által nagyon keresett vékony dorong és gallyfa (3—7 cm), pékfa 250—270 P. Teljesen nyers, párhetes vágású akác-pékfa 220 P, ez légen száradt állapotra átszámítva 250 P.

A fentebb elősorolt forgalmi árakból azt látjuk, hogy aránylag az elsőrendű hasábtűzifa a legolcsóbb.

A nagy péküzemek csak azért nem vásárolnak hasábfát, mert annak 3—7 cm vékonyra, gyors lángot adó elszilánkolása nagy költséggel, apadékkal, tűzveszélyes szeméthalmozódással és bajjal járna. Míg a pékfát egészben máglyázzák a kemencébe.

Az én szerény véleményem szerint a fogyasztóközönséget nem az igényesség, se pedig csonkahazánk erdőgazdasági viszonyainak nemismerése hajtja a hasáb-, de még ebből is a legelsőbrendű fajták vásárlása felé, hanem a józan számítás.

Legdrágábban tüzel a kilós fát fogyasztó középosztály és a legszegényebb népréteg. A házhoz szállított aprított kilósfa

ügyes keveréssel bevesz mindent és búsás hasábfá áron értékesül. Ez a közönség is tudatában van annak, hogy a könnyű puhafát nem érdemes vásárolni, de viszont a száraz aprított fában is nemcsak megfelelő súlyt, de tömeget is akar vásárolni. Ez az oka annak, hogy a hazai termelésű gyertyán és cser nehezen tud utat törni még az intelligens középosztálynál is a megszokott bükkal szemben, főleg akkor, ha még ennek — az ő szemükben egyedül illetékes szakértő, a favágó is könnyebb munkálata miatt önzően — a pártját fogja. Holott a bükk nagyon gyakran 20—25%-ban fülledt és reves.

Teljes tudatában vagyok annak, hogy a gyengébb, így az előhasználati fának a szállítása, kezelése egyforma költséget okoz. Talán a termelésnél és a tőár megszabásánál lehetne valamit segíteni a kelendőségen, főleg az előhasználati fatömegek esetében, melyeknek az állományok végleges kialakítása érdekében még némi áldozatok árán is kívánatos az erdőből való eltávolítása.

Mennél selejtesebb a fa, annál kevesebb költséget bír meg. Nagyobb távolságra csak jóminőségű tűzifa szállítható. Mivel az erdős vidék közvetlen környéke a gyengébb minőségű fát nem bírja mind felvenni, annak olyan tőarat kellene számítani, hogy a távolabb fekvő fogyasztóhelyeket is elérhesse. Főleg az előhasználati fatömegeknél lehetne ezt megtenni, mert esetleg talán teljesen tőár nélkül az állományok megfelelő fejlődésében jelentkeznek a gazdasági haszon, míg annak kitermelése és szállítása szociális úton, a munkanélküliség apasztása révén hatna jótékonyan a közre.

A közönség nagyon szívesen vásárolná a gyengébb minőségű, de egészséges tűzifát méltányos áron. Ha azonban az árak jövőben is úgy maradnak, hogy a legkiválóbb hasábfá ára és a szállítást már alig-alig bíró gyöngye tűzrevaló ára között a különbség csak 10—15% marad, úgy ne rójuk a kiváló minőségű hasábfához való ragaszkodást a fogyasztók igényes voltára, vagy azoknak közgazdasági értéketlenségére, hanem az árakra. A fogyasztók nagyon jól tudják, hogy az anyagok használati értéke között való különbséget jóval meghaladja az árbeli különbséteket.

Nem tudom teljes biztonsággal megállapítani, hogy hol van a hiba. Vagy a termelők számítanak a gyengébb anyagokért indokolatlanul magas tőárakat; vagy a szemfüles közvetítő kereskedelem használja ki túlságosan az alkalmadtán kínálkozó különleges igényeket.

Egyéni véleményem az, hogy az indokolatlan áralakulatoknak az oka az erdőbirtokosok és termelők szervezetlenségében, kényelemszeretetében, a közvetlen fogyasztókkal szemben tanúsított bizalmatlanságában keresendő.

A legnagyobb elismeréssel viseltetem a legális kereskedelem felkutató, összegyűjtő és elhelyező tevékenységével szemben ott, ahol erre az áru természeténél fogva szükség van. Viszont soha nem látom be a szükségét annak, hogy ugyanegy áru 4—5 levél megírása révén kerüljön kézről-kézre, — ugyanazon raktáron fekvve, de állandóan drágítva a fogyasztóhoz.

A holland és dán parasztságnak közel 50 esztendő s válságos vajúdásába került, míg virágzó termelő és értékesítő szövetkezeteik mai jólétüket megalapozták. Hitem szerint az intelligens magyar erdőbirtokosok és fatermelők egy csapással széles és jó utat törhetnének a mostani gyöngye ösvényen, — becsületes munka, bizalom és összetartás erejével.

Nem régiben egy dunamenti erdő szép kőrisrönköi m³-ként 26 P-ért keltek el nyilvános árverésen. Ez az anyag 3—4 kézen ment át, míg végre egy svájci skigyárba jutott el a dunaparti rakodóról. Ilyen esetek alkalmával önként felvetődik annak a gondolata, hogy milyen üdvös volna, ha fényes külföldi képviseliteinknek volna egy-egy olyan tagja is, akinek az ünneplések mellett az képezné a feladatát, hogy nyilvántartaná a kivihető magyar áruk fajtáját, helyét, birtokosát és viszont ezekkel tudatná az elhelyezési lehetőségeket.

Kallivoda Andor.

Hasított dorongtűzifa termelése

Az Erdészeti Lapok idei februári füzetében Lippóczy Béla a dorongméretű tűzifaválasztéknak a termelésnél való széthasítását ajánlja, mert hogy így súlyosabb, egészségesebb és jobb tűzifát nyerünk.

Gyakornoki éveim egy részét a pozsonymegyei borostyánkő—somfai uradalomban, néhai Hoffmann Antal vezetése alatt, töltöttem. Az uradalom akkor (1893 körül) egyike volt hazánk legbelterjesebb erdőgazdaságainak, aminek jellegzésére talán elég lesz annak megemlítése, hogy az erdőségből mintegy 9.500 kat. hold be volt kerítve három méter magas sodronykerítéssel gím- és dámszarvas vadaskertnek, amelyben (de azon kívül is) tarvágásos és fokozatos felújító vágásos olyan részletekbemenő gazdálkodás folyt, hogy úgy 5—6 kat. holdnál nagyobb vágasterület közvetlenül egymás mellé sohasem került. A vadaskertben a vadkárosítás ellen minden újulat (fiatalos) mindaddig be volt kerítve sodronykerítéssel, míg a vad szája alól ki nem nőtt.

A fatermelés a legszélsőségesebb választékolással történt. Az uradalomnak volt saját gőzfűrésze, községi faraktárai és Bécsben fakereskedése és mindez kizáróan házi kezelésben.

A tűzifának való 8—12 cm vastag faanyagból az egyenesebb és szebb részekből termeltünk hasított dorongot, a görbe és göcsös részek pedig megmaradtak gömbölyű dorongnak. A termelési költségben nem volt különbség, minthogy az ottani állandó favágókkal — az egyszerűbb elszámolás kedvéért — mindenféle tömörfa (hét cm-nél vastagabb) választékra egyenlő bérre történt akkoriban a megegyezés.

Az értékesítés, Pozsony és Bécs közelségében, gondot nem okozott; a hasított dorongot azonban, különösen a pozsonyi fakereskedők nagyon szerették s elsősorban mindig azt igyekeztek megvenni. A minősége ennek kifogástalan, kitűnő volt. Jobban kiszáradt, mint a vastagabb méretű hasáb s különösen a fokozatos felújító és gyérítő vágásokban mutatkozott a dorongnál a széthasítás kiváló hatása, amihez nem szükséges magyarázat.

Az erdőben való értékesítésnél, otlétemkor, a bükk vegyes hasáb ürmétereinek ára 2.60 frt, a hasított dorongé 2.— frt, a

gömbölyű dorongé pedig 1.70 frt volt. Mutatkozott tehát 30 kr = 60 fillér tiszta haszon a hasított dorong javára.

A gömbölyű dorong a helyi fogyasztásnál nem is juthatott tovább, a hasított azonban Pozsonyba, Bécsbe is eljutott úgy, mint a hasáb. Utóbbi helyen az űrméterenkénti árak a következők voltak: Bükkből: I. oszt. hasáb 6.— frt, II. oszt. hasáb 4.75 frt, hasított dorong 4.13 frt. Gyertyánból: I. oszt. hasáb 6.50 frt, II. oszt. hasáb 5.13 frt, hasított dorong 4.50 frt.

Amint a rövidesen előadottakból talán eléggé látható, *nagyban is érdemes volt hasított dorongot termelni.*

Ezt a tapasztalatomat továbbvittem aztán mindenüvé, ahol később szolgáltam s ahol helyénvaló volt — mint a diósgyőri uradalomban is — emlegettem is a szaktársaknak s amint az ilyesmi lenni szokott: hol fogékony, hol nem ilyen talajra hull a mag. Lippóczy Béla nagyon helyesen cselekedte, hogy felszínre hozta ezt a dolgot, mert most nagyon is időszerű; legfeljebb az a hiba, hogy már az idején túl termelésen vagyunk.

Béky Albert.

A mezőgazdasági köztes műveléssel kapcsolatos felújításról

írta: Hrobáts József m. kir. erdőmérnök.

A háborúelőtti időkben a szakirodalom érthetően nem sokat foglalkozott ezzel a kérdéssel, mert az állami és nagyobb kiterjedésű magánerdőbirtokok túlnyomóan nagy része olyan vidékeken terült el, ahol a felújításnak ezt a módját az ottani terepviszonyok miatt alkalmazni nem is lehetett. Miután pedig a magyar erdészeti irodalom kiváló reprezentánsai gyakorlati és kísérleti tapasztalataikat leginkább hegyvidéki erdőkben szereztek és működésük idejének nagy részét is ott töltötték, inkább a Nagy-Magyarország erdőségeinek zömét képező hegyvidéki erdők felújítási problémáival foglalkoztak behatóan.

Az ország megcsonkításával hegyvidéki erdeink legnagyobb részét, sajnos, elvesztettük, úgyhogy sík- és dombvidéki erdeink területe — melyek a mezőgazdasági művelésre alkalmasak — a

csonka országban lényegesen felülmulják azon erdeinket, ahol a terepviszonyok miatt a felújításnak ezt a módját keresztülvinni nem lehet.

Érthető ezért, hogy gyakorlati szakembereink, ott, ahol a terepviszonyokon kívül a sok egyéb befolyással bíró körülmények ezt megengedik, igyekeznek nemcsak azokat a területeket mezőgazdasági köztes műveléssel beerdősíteni, melyek azelőtt más művelési ágat képeztek, hanem évi vágásterületeiket is mindgyakrabban ezzel a jól bevált módszerrel újítják fel, mert lépten-nyomon azt látják, hogy egy mezőgazdasági műveléssel kapcsolatban jól és gondosan felújított erdőnél tökéletesebbet semmiféle felújítási móddal elérni nem lehet.

Igaz, hogy különösen azok a szakközegek, akiknek ezen a téren kevés gyakorlatuk és tapasztalatuk van, bizonyos idegenkedéssel fogadják a felújítás eme módját és sok hátrányos oldalára mutatnak rá. Így felhozzák azt, hogy ezen felújítási mód mellett elegendően állományok keletkeznek, a mezőgazdasági növények túlságosan kihasználják, sőt teljesen kiélik a beerdősítendő talajt, továbbá, hogy az árnyékolástól megfosztott, védelem nélküli talaj hosszabb ideig ki van téve a nap szárító hatásának és a nap sugarai kártékonyan hatnak a talaj biológiai összetételére, végül, hogy a mezőgazdasági előhasználat 2—3 éves idő-, illetőleg növedékvesztéssel jár.

Mielőtt a mezőgazdasági műveléssel kapcsolatos felújítás nagy előnyeire térnék át, igyekszem ezeket a köztudatban eléggé elterjedt és téves felfogásokat eloszlatni és kimutatni azt, hogy ezen kifogásolt hátrányok a legújabb tudományos kísérletek és régi gyakorlaton alapuló tapasztalatok szerint egy eddig helytelen elméleten alapultak, vagy pedig a felújítás ezen módjának helytelen és gondatlan végrehajtásából állottak elő.

Vegyük sorra először az elegendően állományok keletkezésének veszélyét. Ezen a téren tényleg történtek és történnek ma is hibák, mert sokszor látunk egyébként igen szép, jó növésű, sűrű állású 100 kat. holdas és ennél is nagyobb kiterjedésű elegendően, rendszeren soros vetéssel megtelepített tölgyeseket, amelyekből egy véletlenül odakeveredett gyertyánt, vagy szilt tisztításakor, vagy az első gyéritéskor, mint „tenyésztés tárgyát

nem képező fanemet" irgalom nélkül kiszedtek, ahelyett, hogy a fiatal elegyetlen állomány pótlásakor mesterségesen elegyítették volna a tölgy közé az említett vagy a talajviszonyoknak megfelelő más fanemeket.

Az ily módon létesített elegyetlen tölgyes a legkevesebb gondot okozta az erdőkezelőnek, mert a területet egy jó makktermő esztendőben elvetette makkal, a sorok közeiben még 1—2 éven át kapásnövényeket termelt és az erdő meg volt telepítve anélkül, hogy különösebb gonddal, munkával, vagy áldozattal járt volna.

Ezzel szemben nagyobb munkával és némi anyagi áldozattal, de főleg igen nagy körültekintéssel jár, ha mezőgazdasági műveléssel kapcsolatban egy a talaj- és klimatikus viszonyoknak megfelelő fafajokból álló elegyes állományt akarunk megtelepíteni.

Elősorban a megfelelő és emellett értékes fafajok kiválasztására kell súlyt helyezni. Miután a felújítás ezen módja általában csak sík, vagy nem lejttenel bíró dombvidéken jöhet szóba, azt tartom, hogy jó termőhelyi viszonyok között a kocsányos, illetőleg kocsánytalan tölgy (talaj nedvességi viszonyai és tengerszín feletti magasság az irányadó) fogja a létesítendő erdőm felét képezni, míg a többi fafaj együtt a másik felét. (Ezen arányszám természetesen a helyi kívánalmaknak és szükségletnek megfelelően változtatható.) Hogy ez el legyen érhető, a mélyebb fekvésű, televényes, üde talajon minden második sorba, tehát 2.40 méter sortávolságra, kocsányos tölgy-makk lesz vetve és a közbeeső sorokba felváltva egy sor magas-kőris és egy sor szil csemete ültetve.

Tekintettel azonban arra, hogy úgy a kőris, mint a szil a sorközök kapálása folytán a nekik megfelelő talajban, különösen az első 10 évben a tölgytel szemben, oly rohamos növekvésnek indulnak, hogy a tölgytel hamarosan elhagyják és beárnyékolják, az egyéves kőris és szil csemetesorokat csak a tölgy elvetését követő harmadik év őszén szabad közbeelegyíteni. A tapasztalat azt mutatja, hogy a gyorsabban növekvő kőris és szil a háromévi veszteséget behozza és szép egyenletes, egymás növekvését nem hátráltató fanemekből álló vegyes állományt nyerünk.

Dombvidéken, ahol a talajviszonyok a kőrisnek már nem felelnek meg, a kocsánytalan tölgyesorok közé felváltva egy sor cser és hegyi szilv, vagy a talajviszonyoknak megfelelő más fanemet lehet elegyíteni. Miután a cser és a legtöbb termőhelyen eleinte gyorsabban fejlődik, mint a tölgy, itt is célszerű lesz a csersorokat a tölgy megtelepítése után 1—2 évvel közbevetni.

Az előző sorokban felhozott elegyítési módot csak általános mintának hoztam fel, melyen természetesen a helyi szükségletnek, a talaj és klimatikus viszonyoknak megfelelően lehet változtatni, miután ezek a tényezők úgy a fafaj megválasztásánál, mint a közbeelegyítés idejére és arányára vidékenként lényeges befolyást gyakorolnak.

Hangsúlyozom, hogy szép eredményeket csak a talajviszonyoknak és egymás növekedési viszonyainak megfelelő fanemek, továbbá az elegyítés idejének helyes megválasztása által lehet elérni, mert ha ezeket a fontos elveket nem vesszük figyelembe, akkor az a fanem, melynek a talajviszonyok jobban kedveznek, vagy amelynek növekvése gyorsabb, feltétlenül el fogja nyomni a másikat. Így például az egyik gazdaságban alkalmam volt látni a kocsányos tölgyet fekete dióval olymódon elegyíteni, hogy a váltakozó tölgy- és diósortokat egyidőben vetették el. Az eredmény természetesen az lett, hogy a dió 3 év alatt elérte a 2—3 méter magasságot, a tölgy alig 30—40 cm-t; ezentúl pedig, miután a dió árnyékolása mindig erősebb lesz, a tölgy a normális növekvését sem fogja elérni, ha pedig a diót 20—30 éves korában előhasználatképpen kiszedik, a tölgy, mely ebben az esetben a főállományt volna hivatva alkotni — feltéve, hogy kibírja a 20—30 évig tartó erős árnyékolást —, ennyi idő alatt annyira elkorcsosul, hogy abból rendes állomány többé nem lesz. Ettől eltekintve, nem volna észszerű a kitünően fejlődő, értékes diót abban a korban kihasználni, amikor még legfeljebb mint dorong tűzifát lehetne értékesíteni.

Röviden rámutatok még az állomány-elegyítésnek arra a módjára, amikor a fanemek nem soronként váltakozva, hanem egy-egy fanem kisebb-nagyobb csoportokban, de szintén sorosan lesz megtelepítve. Ez az eljárás főleg ott előnyös és indokolt, ahol aránylag kis területen belül is lényegesen eltérő talajviszo-

nyokkal állunk szemben. Gyakori eset ez a folyók régi, de már lecsapolt árterein, ahol a legsivárabb homok mellett a legváltozatosabb és legjobb termőtalajokat lehet találni.

, Azt az ellenvetést, hogy a mezőgazdasági műveléssel kapcsolatos felújításnál a mezőgazdasági növények kihasználják, sőt teljesen tönkreteszik a talajt, laboratóriumi kísérletekkel és vegyi alapon megcáfolni nem tudom, mert a szükséges felszerelés nem áll rendelkezésemre. Ellenben lépten-nyomon megcáfolják ezen állítást a gyakorlati életből merített tapasztalatok.

Számtalan példát lehetne felsoroztatni annak bizonyítására, hogy a gyakorlat éppen az ellenkezőt bizonyítja, tekintettel azonban arra, hogy minden gyakorlati erdőkezelőnek alkalma volt és van erről közvetlenül is meggyőződést szerezni, csak egy olyan esetet említek meg, mely ezen téves elméleten alapuló fel fogást teljesen megcáfolja.

Siklós nagyközség Nagybojár nevű, kb. 80 éves tölgy, cser és gyertyánból álló erdőrésze 1913—15. években lett kiirtva. A háború és szerb megszállás folytán a területet a kihasználástól kezdve 1926 őszéig — tehát 12 éven át — állandóan mezőgazdaságilag művelték. 1927 tavaszán szlav. kocsányos tölgymakk vetéssel, helyenkint pedig kőriscemete ültetéssel be lett erdősítve és a beerdősítés után a sorközökben még 3 évig folyt kapásnövényekkel — főleg kukoricával — a köztes művelés. Megvallom, abban az időben még én is attól tartottam, hogy a talaj ki van zsarolva és nem nagy reményeket fűztem az erdősítés sikeréhez. Azonban kellemesen csalódtam, mert ezen a 12 éven át, trágyázás nélkül mezőgazdaságilag művelt területen megtelepített fiatalos jobb lett, mint az ugyanakkor csak 2 évig mezőgazdaságilag művelt területeken létesített fiatal állomány. Ennek biztos magyarázatát adni nem tudom, mert a talaj- és klimatikus viszonyok és erdősítési módok ugyanazok mindkét fiatalosnál, tény azonban az, hogy a valóság megcáfolta az eddigi elméletet. Véleményem szerint ennek oka abban rejlik, hogy a mezőgazdasági növények általában nem ugyanazokat a tápanyagokat vonják el a talajból, mint az erdei facsemeték, úgyhogy utóbbiak a több évi művelés által meglazított talajban dús gyökérzetet tudnak hajtani és ezzel a dús gyökérzettel az

első években még mindig elegendő mennyiségben találják meg a fejlődésükhöz szükséges tápanyagokat. Miután a mezőgazdasági növények leginkább csak a talaj felső rétegeiből táplálkoznak, a facsemeték gyökerei pedig a jól átmunkált és megporhanyított talajban már 2—3 éves korukban elérik az egy méter mélységet, rövid 2—3 év alatt jutnak már abba a régióba, melyben a mezőgazdasági növények még kárt nem tettek.

Félreértés elkerülése végett a siklósi esetet nem állítom oda követendő példának, hanem ezzel csak azt akarom bizonyítani, hogy az ősi idők óta erdővel borított talajt pár évi mezőgazdasági műveléssel nem lehet tönkretenni. Általános gyakorlati tapasztalat alapján 2 évi mezőgazdasági elő- és 2 évi közteshasználatot azonban feltétlenül szükségesnek tartok.

A soros makkvetés, vagy csemeteültetés utáni köztesműveléssel termelt mezőgazdasági növények semmi esetre sem fognak több tápanyagot elvonni a talajtól, mint azok a különböző gaz- és gyomnövények, melyek különösen jó termőhelyen kendersűrűségben, sőt helyenkint magasságban lepik el a beerdősített területet. Viszont a sorközökben termelt növényeknek évenkénti 2—3-szori kapálása által kikapált gyomok ott a sorközökben elkorhadnak, tehát némileg trágyáznak, ezenkívül a megkapált talaj jobban átszellőződik, a csemete gyökérzete levegőhöz jut, a csapadékvíz is mélyebben és jobban tud eloszlni, ami a csemeték fejlődését lényegesen elősegíti. Akiknek alkalm volt gyakorlati kísérletek alapján meggyőződni arról, hogy két egymás mellett fekvő, ugyanazon talaj- és klimatikus viszonyokkal bíró, ugyanazon fanemekkel egyidőben létesített fiatalos közül milyen lényegesen nagyobb növekvést és szebb fejlődést mutat az, melyben pár évi köztes művelés folyt, szemben azzal, ahol a makkvetés után köztesművelés egyáltalában nem, vagy legfeljebb egy évig tartott, az tapasztalhatta, hogy a legszebb eredmények akkor érhetők el, ha 2 évi előhasználat után a köztesművelés mindaddig folyik, míg a köztesművelésre vállalkozó akad (ez általában 3—4 év). Az az aggály, hogy a köztesművelésnél sok csemete esik áldozatul a kapálásnak, egy kis utánjárás és erélyes ellenőrzés mellett teljesen elesik.

Azzal az ellenvetéssel szemben, hogy az árnyékolástól megfosztott erdei talaj hosszabb ideig ki van téve a nap szárító ha-

tásának és a napsugarak kártékonyan hatnak a talaj biológiai összetételére, hivatkozom dr. Fehér főiskoli tanárnak az Erdészeti Lapok 1931., II. füzetében megjelent cikkére, melyben erdei művelés alatt álló területeken végzett értékes kísérletek alapján mutatja ki az általánosan elterjedt feltevés alaptalanságát.

A magam részéről dr. Fehérnek kiváló és tudományos kísérletekkel alátámasztott megállapításához csak azt fűzöm hozzá, hogy ha ez a mindenre áldást hozó napfény kártékonyan befolyásolná a termőtalajt, akkor a más művelési ágak alatt álló területek (szántó, rét, szőlő stb.) az évszázados, állandó és intenzív napfény behatása alatt már régen tönkrementek volna.

Végül rátérek még arra az ellenvetésre, hogy a mezőgazdasági előhasználatlalt eltöltött esztendőkkel tulajdonképpen megrövidül a vágásforduló és ezáltal egy 80 éves vágásfordulóban kezelt erdő a valóságban már 77—78 éves korában lesz kihasználva. Ez az állítás csak papíron áll meg, mert bár igaz, hogy az előhasználatlalt eltöltött évek számával fiatalabb korban használom ki az állományt, de a gyakorlat azt mutatja, hogy az átdolgozott és jól megművelt talajban dolgozó gyökérzet oly gyors növekvésre sarkalja a csemetéket, hogy azok a 2 évi veszteséget már a 2—3. évben nemcsak hogy behozzák, hanem növekvés és fejlődés tekintetében jóval túlszárnyalják azokat a csemetéket, melyek egy meg nem művelt, kemény, gazos erdőtalajba hullott, vagy vetett magról keletkeznek.

Fentiekben igyekeztem azokat az ellenvetéseket, melyekkel sok szakember tör pácát a felújítás ezen módja felett, megcáfolni. Miután irodalmunk ezen a téren elég szegény, következtéseimet tisztán a gyakorlatban, részben a magam, részben mások eredményén, néha kárán szerzett tanulságokból vontam le.

Előadottak után a mezőgazdasági műveléssel kapcsolatos felújítás előnyeit nem szükséges hosszabban fejtegetni, mert azok az előzményekből önként következnek, mégis rá kell mutatnom arra, hogy ezzel a felújítási móddal a megtelepítendő erdő kialakulását, állományviszonyait a helyi klíma és talajviszonyok figyelembevételével tetszésem szerint úgy irányítha-

tom, ahogy azt az erdőbirtokos érdeke, az általános szükséglet és egyéb fontos tényezők megkívánják.

A már megtelepített erdő tisztítása, gyérítése és egész kezelése lényegesen egyszerűbb lesz, mert a soros vetés hozzáférhetőbbé és áttekinthetőbbé teszi az állományt és a rendszeres telepítés ezen erdőápolási műveletek alkalmával lehetővé teszi azt, hogy a különféle fanemeknek egymásközi aránya időnkint a szükséghez képest tetszés szerint szabályozható.

Egy nagy előnye még ennek a felújítási módnak az, hogy a legtöbb vidéken fokozza az erdőgazdaság jövedelmét. A mezőgazdasági művelés alá kerülő területeket az erdőkben rendszerint szegényebb síkvidéki lakosság a tuskóért kiirtja és a két-évi előhasználat alatt befolyó terményeknek felét vagy egy-harmadát beszolgáltatja az erdőbirtokosnak; egyes helyeken, ahol a birtokos mezőgazdasági ingatlanokkal nem rendelkezik, saját vagy az erdészeti személyzet illetményföldszükségletét elégíti ki az előhasználat alatt álló területekből, vagy a birtokos esetleg maga házilag művelteti ezeket a területeket és mint az erdőgazdaság értékes mellékhaszonvételét könyveli el.

A makk elvetése és a csemeték ültetési költségétől is rendszerint megszabadul az erdőbirtokos, mert a legtöbb helyen az a gyakorlati szokás alakult ki, hogy a két-háromévi köztesművelésből származó termények teljes egészükben a vállalkozót illetik, ezzel szemben tartoznak azonban az erdőbirtokos által rendelkezésre bocsátott makkot és csemetéket utasítás szerint elvetni, illetőleg elültetni és az összes szükséges pótlási munkálatokat ingyen elvégezni.

Lapunknak örvendetes módon kibővült terjedelme sem teszi lehetővé, hogy az összes idevonatkozó kérdésekkel a megérdemelt részletességgel foglalkozzam, azért a főbb előnyök mellett csak azokat az általánosan elterjedt és gyakran hangoztatott ellenvetéseket igyekeztem megcáfolni, melyek egy régi és nézetem szerint helytelen feltevésen alapulnak.

A mezőgazdasági műveléssel kapcsolatos felújítás mikénti végrehajtása, úgymint egyes fafajok sor- és tőtávolsága, soros vagy csoportos telepítés, őszi vagy tavaszi vetés, illetőleg ültetés, a mezőgazdasági növények megválasztása stb. szintén igen

fontos és figyelembe veendő körülmények, tekintettel azonban arra, hogy cikkem ezen kérdéseknek beható tárgyalása által túl hosszúra nyúlnék, az ezen téren szerzett gyakorlati tapasztalatokkal egy más alkalommal szándékozom foglalkozni.

A tűzifa mint tüzelőanyag a fogyasztó szemén át nézve

A magyar-cseh vámháború beállta óta a belföldi termelésű tűzifa kereslete nagyobb lett s miután ehhez hasonló eset bármikor érhet minket, a tűzifával közelebbről foglalkozni nem időszertlen.

Jó tűzifa az, amelynek tűzereje nagy, ami pedig főleg a fa egészségi állapotától és víztartalmától függ, vagyis a helyes kezeléstől.

A tűzifa eladási egysége az ürméter vagy a súly. Régebben az ürméterszerinti eladás volt általános, a közszállítási berendezések fellendülése, városi gőzfavágók elszaporodása óta a súlyszerinti eladás kezd mindegyre elterjedtebb lenni.

Nézzük, helyes-e minden esetben a súlyszerinti adás-vétel, illetve megtalálja-e mindig a vevő számítását, ha lakásának fűtéséhez súly szerint vásárol tűzifát? Megfordítva is szólhat a kérdés: Nem fog-e a vásárló előnyt adni a nagyobb fűtőképességű tüzelőanyagoknak, ha a súly szerint vásárolt tűzifában csalódott?

Kétségtelen, hogy a fekete kőszén, barna kőszén, koksztb. tüzelőereje a tűzifáénál nagyobb, tehát egy bizonyos hőmennyiség fejlesztésére belőlük kisebb mennyiség is kell, ami szintén előnyt jelent, azért a közönség ezek helyett csak akkor fogja a tűzifát vásárolni, ha az az előlegezett bizalmat meg is érdemli. Bizalmat, hitelt a fogyasztó csak akkor ad, ha tudja, jutányosan és jól vásárol.

Megcsónkítatlan hazánkban száraz fa alatt azt értették, amit az utolsó vágáselőtti időben termeltek ki, friss fának neveztek pedig azt, amely a szállítást megelőző vágási időben termeltetett. Új fának a piacra dobása a múltban csak elvéve fordult elő.

A háború alatt erdőségeinknek tekintélyes része beleesett a

hadműveleti területre, természetes következménye lett ennek az, hogy a tűzifa minősítése tekintetében támasztott igények lejjebb szálltak. Az 1918. évben kiadott 3368. M. E. sz. kormányrendelet minősítési feltételeiben már azt olvassuk, hogy: „Nyersfa az, amelynek termelése a szállítást megelőzőleg 3 hónapon belül történt”. Másszóval, 3 hónapon túl a fát már száraznak lehetett minősíteni!

A legújabb tűzifaszokványok 1924. évben láttak napvilágot. Ezek szerint teljesen száraz (kétéves vágású) a szállítás előtt 18 hónappal termelt tűzifa, száraz pedig az, amely kitermelve legalább 4 tavaszi vagy nyári hónapon át a vágásban vagy a rakodón állott. Ez a megállapítás az 1918. évi rendeletben előírttól nem sokban tér el.

A föntieknek ismertetése, illetve leszögezése után, térjünk újból vissza a tűzifa eladási mértékegységeihez, az ürméterhez és súlyhoz.

Az ürméter — mint az általánosan ismeretes — egy lehetőleg tömötten rakott olyan farakás, amelynek magassága 1 m., mélysége szintén 1 m., hossza 1 m. Az 1924. évi tűzifaszokványok szerint az ürméter magassága raktárban való átadásnál 1 m., hajórakodón 1.05 m., erdőn pedig — egyéb kikötés hiányában — 1.25 m.

Eltételezve az 1 méteren felüli ú. n. aszásrétegtől, az ürméterben foglalt fa mennyisége aszerint változik — a fanemet és választékot nem véve figyelembe — hogy tömöttebben vagy hézagosabban van összerakva. Az erdőbirtokos vagy az erdőtiszt a munkásokat a termeléshez általában szakmáymunkára fogadja fel, tehát eminens érdeke, hogy az ürméter a körülményekhez képest tömötten legyen berakva. E tekintetben, ha a sarangokat az előírásoknak, illetve a szokványoknak vagy helyi szokásoknak megfelelően készítik, megemlítésre méltó kilengések előfordulni nem fognak.

A súly szerint eladásra kerülő fát is sarangba rakják, de az eladásnál annak súlyát vagonkételekben való eladásnál vasúti hídmérlegen (automata mérlegen), kis eladásnál pedig hídmérlegen, tizedes vagy százados mérlegen állapítják meg.

A tűzifa súlyánál a fanemen kívül fontos szerepe van a víz-

tartalomnak. Hogy az űrméterbe rakott tűzifa súlyát megállapíthassuk, ismernünk kell a fajsúlyt is. Néhány fanem fajsúlyát az alábbiakban közöljük:

Fanem	F a j s ú l y		
	száraz állapotban	félszáraz állapotban	nyers állapotban
Bükk	0.74	0.81	1.00
Cser	0.82	0.91	1.10
Gyertyán	0.82	0.89	1.05
Tölgy	0.75	0.83	1.04

A súly kiszámításánál tudnunk kell az űrmértékes fa tömör tartalmát is. Fenti fanemekre vonatkozólag ezen adatokat a következő táblázat mutatja:

Fanem	Hasábfa	I. o. dorongfa	II. o. dorongfa
Bükk	0.64	0.59	0.50
Cser	0.60	0.54	0.45
Gyertyán	0.65	0.55	0.46
Tölgy	0.66	0.57	0.49

A két táblázat adatainak segítségével az űrmértékes fa súlyát az

$$S = 1000 \text{ s. } 0.0 \text{ t}$$

képlet adja. A szorzási műveletek elvégzése után egytizednyi pontossággal nyerjük kg-ban kifejezve az alábbi súlysámokat:

(Lásd 381-ik oldalon.)

Az űrmértékszerinti tűzifa súlyának megállapítása után hasonlítsuk össze az űrméteres és súlyszerinti fa árát. A fa árának adatait a közelből veszem, hogy a helyi viszonyoknak helyes ismerete számításomat reálissá tegye.

Egy űrméter 110 cm. magas tűzifa ára az erdőn, a készletelés helyén:

hasábfa	11 P — fill.
I. o. dorong	8 P — fill.
II. o. dorong	6 P — fill.

Fanem	Választék	Szárász		Félszárász		Nyers	
		100 cm magas kg	110 cm magas kg	100 cm magas kg	110 cm magas kg	100 cm magas kg	110 cm magas kg
Bükk	hasáb	473·6	520·9	518·4	570·2	640·0	704·0
	I. o. dorong	436·6	480·3	477·9	525·7	590·0	649·0
	II. o. dorong	370·0	407·0	405·0	445·5	500·0	550·0
Cser	hasáb	492·0	541·2	546·0	600·6	660·0	726·0
	I. o. dorong	442·8	487·1	491·4	540·5	594·0	653·4
	II. o. dorong	369·0	405·9	409·5	450·4	495·0	544·5
Gyertyán	hasáb	533·0	586·3	578·5	636·4	682·5	750·7
	I. o. dorong	451·0	496·1	489·5	538·5	577·5	635·3
	II. o. dorong	377·2	414·9	409·4	450·3	483·0	531·3
Tölgy	hasáb	495·0	544·5	547·8	602·6	686·4	755·0
	I. o. dorong	427·5	470·2	473·1	520·4	592·8	652·1
	II. o. dorong	367·5	404·2	406·7	447·4	509·6	560·6

A szállítási költség a fogyasztó lakásáig ürm.-ként 3.50 P, vagyis a fenti méretű tűzifa a vásárló otthonánál:

hasábfánál 14 P 50 fill.

I. o. dorongnál 11 P 50 fill.

II. o. dorongnál 9 P 50 fill.-be kerül

Ezzel szemben egy normál (10.000 kg-os) vasúti kocsii tűzifa ára a helybeli feladó vasúti állomáson kocsiba rakva:

hasábfá 260 P

I. o. dorong 230 P

II. o. dorong 200 P.

A táblázatok szerinti tűzifasúlyokat véve figyelembe, 110 cm. magas rakásokat számítva, egy normál vagonba berakható ürméterek számát az alábbi kimutatás szemlélteti:

Fanem	Választék	Száraz űrm.	Fél- száraz űrm.	Nyers űrm.
Bükk	hasáb	19·2	17·5	14·2
	I. o. dorong	20·8	19·0	15·4
	II. o. dorong	24·5	22·4	18·2
Cser	hasáb	18·5	16·6	13·7
	I. o. dorong	20·6	18·5	15·3
	II. o. dorong	24·7	22·2	18·4
Gyer- tyán	hasáb	17·0	15·7	13·3
	I. o. dorong	20·2	18·6	15·7
	II. o. dorong	24·1	22·2	18·8
Tölgy	hasáb	18·4	16·6	13·2
	I. o. dorong	21·3	19·2	15·3
	II. o. dorong	24·7	22·4	17·9

A vagonkénti árból és az 1—1 vagonba 10.000 kg.-os raksúly mellett berakható űrméterek számából osztás útján nyerjük 1—1 űrméternek az árát. Ez az ár a súly szerint értékesített tűzifa árának űrméterre való átszámítása, amire szükségünk van, mert e nélkül pontos összehasonlítást tenni nincs módunkban.

Fanem	Választék	Száraz		Félszáraz		Nyers	
		P	f	P	f	P	f
Bükk	hasáb	13	54	14	85	18	31
	I. o. dorong	11	06	12	10	14	93
	II. o. dorong	8	16	8	93	10	98
Cser	hasáb	14	05	15	66	18	97
	I. o. dorong	11	16	12	43	15	03
	II. o. dorong	8	09	9	—	10	86
Gyer- tyán	hasáb	15	29	16	56	19	65
	I. o. dorong	11	38	12	37	14	65
	II. o. dorong	8	29	9	—	10	63
Tölgy	hasáb	14	13	15	66	19	67
	I. o. dorong	10	79	11	97	15	03
	II. o. dorong	9	09	8	93	11	16

Az itt nyert pénzösszegeket összehasonlítva az előbbieken közölt ürméterenkénti árral, arra az eredményre jutunk, hogyha a fa száraz, úgy a súlyszerinti és ürm.-kénti tűzifa ára között számbavehető különbség nincs. Felsőszáraz tűzifánál a fogyasztó súlyszerinti vásárlásnál rosszabb vételt tesz, mintha azt ürm.-ként venné meg. Határozottan hátrányos, ha vevő nyersfát vásárol súly szerint.

Allapítsuk meg, hogy a szokvány szerint már száraznak minősített tűzifa a fajsúly, illetve súly megállapításánál szereplő száraz, felszáraz, nyersfa melyik csoportjába tartozik, illetőleg melyikhez áll legközelebb.

A szokványok értelmében a február végén kitermelt tűzifa július hóban már száraz fa megjelölése mellett adható el. Az erdőben a tűzifa — különösen a nem hasogatott dorongfa és tuskófa — 4 hónap alatt bizony nem sokat szárad, tehát víztartalma is alig csökken, úgy hogy közelebb esik a nyers, mint a felszáraz fához. A fa különösen nehezen szárad, ha a kitermelésnél az erdő nagyobb része állva marad, mert a lombátor leköti a nap melegét és megsemmisíti a szél erejét.

Egybevetve mindezt, arra a konkluzióra jutunk, hogy a négy hónapig kitermelten állott fa semmiesetre sem az a szárazfa, amit a nagyközönség száraz tűzifának ismer. Száraz fa, — maradjunk csak a régi megállapításnál — a kétéves vágású.

Ha tehát a fogyasztónak jó tűzhatású, az ürméterenkénti egységgel egyenlőértékű súlymértékű fát akarunk adni eladás alkalmával, akkor csakis kétéves vágású, száraz fát szállítsunk neki, mert ebben az esetben a súly és az ürméter szerint számított fa ára és mennyisége között számbavehető eltérés nem lesz. Ha nagyon szigorúak nem vagyunk, azt is mondhatjuk, hogy abban az esetben sem mutatkozik nagyobb mérvű áreltolódás, ha a tél folyamán kitermelt tűzifa késő ősszel kerül eladásra, mert az egész nyáron, sőt a nálunk újabban szintén meleg őszön is száradt.

A mai nehéz gazdasági viszonyok mellett megpróbáltatás lenne az erdőbirtokosra, ha tűzifáját 18 hónapig tárolni kellene anélkül, hogy pénzt látna, azonban középutat mégis lehet találni.

Négy hónap, amit a szokvány mint minimális száradási időt előír — kevés. Ezt az időt bátran kitolhatjuk, de úgy, hogy minden választék megfelelő időben kerüljön eladásra.

A kisebb értékű faanyagok, mint a baltázott dorongnak, rőzsefának, éppen vékonyságuk miatt hosszú száradási idő nem kell. A sarangolt tűzifaválasztékok közül legelőbb szárad a hasáb, mert a felhasogatott darabok nagy párolgó felületükkel sok nedvességet szabadítanak fel, úgyhogy ez a választék a nyárvégi, őszeleji kereslet idején piacra dobható. A dorongot, tuskófát — különösen azon fafajoknál, amelyek félszárazon is tekintélyes súllyal bírnak, mint például a cserfa — a legkésőbb kell, illetve kellene értékesíteni, mert ezek a választékok a nedvtartalomtól a legnehezebben szabadulnak meg.

De, hiszem, hogy eljön az idő, amikor a kétéves vágású tűzifára fogunk újra visszatérni, mert az mégis csak a leggazdaságosabb, legjobban kedvelt és a fogyasztó szempontjából is a legelőnyösebb.

Ágfalvi Imre.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesületnek Budapesten, 1931. évi március hó 9-én az egyesület székházában tartott rendkívüli közgyűléséről.

Megjelentek: gróf Hadik János, Térfi Béla alelnök, Biró Zoltán ügyvezető, Ágfalvi Imre, dr. Ajtay Sándor, Apáti László, Babos Károly, Balogh Ernő, Bárány Károly, Bárdi László, Barrois Andor, Barsy Nándor, Bartha Dezső, Bartha Lajos, Baumann Béla, Baumert Béla, Bächer Adolf, Becker Róbert, Benkovits Károly, Beyer Jenő, Béky Ferenc, Bogyay Gyula, dr. vitéz Bokor Rezső, Botos Sándor, Bund Károly, Choma Ödön, Cseleji József, Csernay Antal, Cserneczky Károly, Cservenka László, Csizmazia László, Czillinger János, Dalmady Ödön, Dercsényi István, vitéz Dunaszentgyörgyi Gusztáv, Eröss Gyula, dr. Fazekas Ferenc, vitéz Fejes József, gróf Festetics Kristóf, Fiedler Jenő, dr. Földes Károly, Földvári László, Földvári Miksa, Franciscy Vilmos, Furherr János, Galambos József, Glóser Dezső, Gohn Emil, Gulyás Jenő, Gyarmathy Mózes, Haider Henrik, Halász Ferenc, Hajdu János, Hammerschmidt Ernő, Haracsi Lajos, Heincz József, Hepke Arthur, Hinfner György, Horváth Rezső, Hrobáts József, Jaeger Béla, Jellachich László, Jeszenszky Ferenc, Ijjász Ervin, vitéz Szilágyi-Ilosvay Lajos, Irinyi Aurél, Kaisz György,

Kállay Árpád, gróf Keglevich Gyula, Keiner Rezső, Kelemen Tivadar, Kirkovits István, Kiss Zoltán, Kocziha János, Komán Béla, Komáromi László, Kosa Gyula, Kovács Jenő, Kováts Lajos, Kovássy Kálmán, Kozma István, Körmendy Károly, Krall János, Kricsfalvi Viktor, Krizmanics Ferenc, Kuka József, Kutassy Viktor, Kukovics István, Kuzma Gyula, Laczkó Béla, Lengyel Sándor, Lengyel Viktor, Létz Lajos, Lotterhof Márton, Loványi Heribert, dr. Magyar Pál, id. Majláth József gróf, Márk Pál, Maróthy Emil, Marsalkó Ferenc, Matusovits Péter, Mattyasovszky Emil, Mayer Aurél, Miklós Károly, Molcsányi Gábor, Müller József, Nagy Mihály, Neumann István, Olsovsky Árpád, Olasz János, Orbán László, Orosz Antal, vitéz Ortutay Pál, Osterlamm Ernő, Osztroluczky Géza, Osztroluczky Miklós, Pájer István, örgróf Pallavicini Alfonz Károly, Papp Béla, Papp Szász Tamás, Pápay Domonkos, Pászthory Ödön, Petényi Keresztély, Pethe Lajos, Petricsek István, Péch Kálmán, Polgár György, Polgár László, Polakovics György, Pukács Endre, vitéz Raab János, Rabó Gyula, Rajniss Béla, Rappensberger Andor, Riedl Gyula, Riedl László, Rohoska Soma, Róna Miklós, Róth Gyula, Rutényi Károly, Rott Ferenc, Scherg Károly, Schivetz Ferenc, Schneider Ernő, Schulek János, Seemann Ferenc, Surjánszky János, Szabó Benedek, Szabó Géza, Szabó Mihály, Szádeczky Miklós, Székács Elemér, Székács Vince, Szilágyi Ernő, Szisz Ferenc, Szokol András, Szóke Győző, Szpiska Mihály, Takács János, Takách Zsigmond, Tanka Sándor, Tárczy Pál, vitéz Telgarthy Jenő, Tóber Sámuel, vitéz Tóth László, Törzs Arthur, dr. Tuzson János, Uher József, Vallach Gyula, Vallent Emil, vitéz Vasváry Hugó, Véssey Ferenc, Vető Gyula, Vidos Miklós, Vuk Gyula, Weinert Tivadar, Wehofer Mihály, dr. Zavicsa József, Zólogy Imre, Zoltán János, Zsák Lajos, Zsiray Gyula, Zsombory Ignác, Zügn Nándor és még sokan mások.

Elnöki megnyitó: Üdvözlöm a megjelenteket és az Országos Erdészeti Egyesületnek a mai napra kitűzött rendkívüli közgyűlését megnyitom.

Megállapítom, hogy a közgyűlés határidejéről minden egyes egyesületi tag posta útján értesítve lett s ezenkívül a közgyűlés meghívója a hivatalos lapban is közzé lett téve.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Gyarmathy Mózes és Papp Béla urakat kérem fel.

Van szerencsém a közgyűlés nagybecsű tudomására hozni, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr képviselőjében Dalmady Ödön miniszteri tanácsos, a vasúti és hajózási főfelügyelőség főnöke, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr képviselőjében Bund Károly miniszteri tanácsos; a Budapesti Mérnöki Kamara képviselőjében Balogh Ernő ny. minisz-

teri tanácsos; Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége képviselőjében Schulek János alelnök; Országos Magyar Bányászati és Kőhászati Egyesület képviselőjében Pethe Lajos ügyvezető alelnök és Schivetz Ferenc titkár; Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőjében Székács Elemér m. kir. gazd. főtanácsos; Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület képviselőjében Hepke Arthur m. kir. főerdőtanácsos, erdőigazgató, I. alelnök és Barrois Andor m. kir. erdőtanácsos, titkár; Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete képviselőjében Czillinger János jelentek meg.

A megjelent megbízott Urakat az egyesület részéről melegen üdvözlöm.

Egyben sajnálattal állapítom meg, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úr nem képviseltette magát.

Tisztelt Közgyűlés!

Alig egy éve annak, hogy az erdőtörvénytervezet tárgyalása rendkívüli közgyűlés összehívását tette szükségessé s ime, a gazdasági viszonyok nehézségei újból az elé a kötelezettség elé állították az egyesület vezetőségét, hogy a tagok összességének elhatározását rendkívüli közgyűlésen kérje ki.

Az egész világon végigvonuló gazdasági válság, különös súllyal nehezedik hazánk gazdasági életére s mint minden ágazat, az erdőgazdaság is súlyosan érzi ennek a következményeit.

Egyesületünk nem nézheti tétlenül azt a kétségbeesett vívódást, amelyet amúgy is nehéz helyzetben levő erdőgazdaságunk a pusztta megélhetésért és a jövőért folytat.

Mióta az összeomlás a magyar erdők zömét elszakította tőlünk, az azóta eltelt 10 év alatt erdőgazdaságunk csak tapogatózva haladt előre.

Az első 5 év a mindent várással telt el, mert hiszen áltattuk magunkat azzal a reménnyel, hogy ez nem maradhat így.

Abban azonban, hogy a második 5 év eredményei annyira gyengék, a kormánnyal együtt hibás az érdekeltség is, mert hiszen a legtöbb esetben vagy nem ragadta meg a kínálkozó alkalmat, vagy nem tudott a jogos igényeknek akkora nyomatékot adni, hogy az érvényesülést kereső egyéb érdekekkel szemben az erdőgazdaság érdekeit érvényre tudta volna juttatni.

Meg kell azonban állapítanom azt is, hogy a kormányzat részéről nem volt meg sem az a megértés, sem az a koncepció, ami az ilyen ügyek intézésénél elengedhetetlen.

Igaz ugyan, hogy a legutolsó hónapokban többször tapasztaltuk a kormány jóindulatát és ennek a jóindulatnak már némi hasznát is látja a ma erdőgazdasága, de máig is hiányzik a kormány politikájából a nagyvonalú, az összes fontos kérdéseket felölelő egységes erdőgazdasági program.

Márpedig az erdőgazdaság az, amelynél hosszú élettartamára való tekintettel a céltudatos, előre megfontolt és következetesen végrehajtott gazdasági programra feltétlenül szükség van.

A kormányzat maga is érezte, hogy az eddigi törvényes intézkedések nem védik meg mindenben az erdőgazdasághoz fűződő közérdeket s ezért hevenyészett, szűkszavú rendeletekkel a törvényen messze túlmenőleg nyúlt bele az erdőgazdaságba.

Ha elismerjük is, hogy a háború alatt nem lehetett állandó érvényű, a messze jövőre kiható gazdasági törvényeket alkotni, a háború befejezése óta eltelt 12 év bőségesen elegendő volt arra, hogy az új erdőtörvény tető alá kerüljön.

Mert a rendeletekkel való gazdálkodás csak bizonytalan állapotot teremt annál is inkább, mert hisz ezeknek a rendeleteknek az értelmezése úgyszólván évről-évre, de még egyazon időben is a különböző hivataloknál állandóan változott.

Egyesületünk fél évtizedes harcának eredménye volt az, hogy közel egy évvel ezelőtt részletesen foglalkoztunk itt az új erdőtörvény tervezetével.

Maga a kormányzat sürgette a tervezetnek minél előbb leendő tárgyalását és íme már azóta több mint 11 hónap telt el és a tervezet végleges szövege máig sem látott napvilágot, dacára annak, hogy egyesületünk javaslatát teljes joggal tekintettük a hivatalos körök és az érdekelttek között létrejött megállapodásnak.

Kevésbé éreztük volna meg a gazdaság minden vonatkozását felölelő új törvény hiányát akkor, ha az egyéb intézkedésekben meg lett volna a következetesség és az előre kitűzött nagy célokra való törekvés.

Az első évben maga az erdőgazdaság védelmet nem kért,

mert hiszen a háború óriási mértékű anyagelhasználása következtében, de különösen a belföldi termelés erős visszaesése miatt termékeinek elhelyezése gondot nem okozott.

Amint azonban 3—4 év elteltével a külföldi fatermékek beözönlése megkezdődött, a legélesebben jelentkeztek a hátrányai azoknak a kormányintézkedéseknek, amelyek a magyar erdőgazdaság érdekeit rendkívül erősen sújtották.

A forgalmiadó kérdését máig is csak a tűzifára vonatkozólag sikerült némileg rendezni. A műfatermékek forgalmiadója még ma is 8—10%-os tehertöbbletet jelent a magyar termelésre a külföldi behozattal szemben.

A vasúti tarifák méltánytalanságát mult év novemberében megszüntette ugyan a kormány intézkedése a tűzifánál, de máig is félnünk kell tőle, hogy ez az ideiglenesnek mondott intézkedés bármikor hatályon kívül lesz helyezve.

A forgalmiadó helytelen kezelése, a megmunkált faanyagok vasúti tarifájának a magyar termelésre ma is kedvezőtlen rendszere, a behozatali vám teljes hiánya azt eredményezték, hogy az utolsó 3 év alatt, amikor a gazdasági válság hullámai nálunk is nagyobb erőre kaptak, azelőtt virágzó fűrésziparunk 80%-ban tönkrement s a magyar erdőgazdaság műfatermékeinek elhelyezése ma még a tűzifánál is nagyobb gondot okoz.

Csodálatos dolog, hogy az ipari érdekeltség legfőbb képviselője, a GyOSz, mennyire el tudott feledkezni a békeidők virágzó fűrésziparáról.

Pedig a külföld intézkedései már régóta mutatták, hogy azt a munkamennyiséget, amit az általunk felhasznált faanyagok első feldolgozása jelent, a külföld a maga részére akarja biztosítani.

Minden eddigi szokással ellentétben, aránytalanul magas kiviteli illetékekkel terhelték a gömbölyű fát összes szomszédállamaink.

Nem azért, mintha nem lettek volna óriási feleslegeik, nem azért, mintha nem lettek volna az abból előállítandó félgyártmányok elhelyezésénél reánk, mint fogyasztókra utalva, de tisztán azért, mert a maguk részére akarták az ezek első feldolgozásával felmerülő sokmillió munkabért biztosítani.

A védekezés, a megtorlás legtermészetesebb módja lett volna az, hogy a mi kormányzatunk viszont a belföldi fűrészipar védelme érdekében vámmal terhelje meg a behozott kész fűrészárut.

A legkisebb erre irányuló törekvéssel azonban mindig a gyáripari érdekeltség helyezkedett a legmerevebben szembe és nem akarta belátni, hogy akkor, amikor legtöbb ágazata a kész-árú értékének 30—50, sőt 100 százalékaival felérő vámvédelemben részesül, méltányos dolog, hogy testvér iparága, a magyar fűrészipar részére is biztosítson valamelyes védelmet annál is inkább, mert ez a vám a továbbfeldolgozó iparnál a legtöbb esetben csak az általuk elért haszonnak töredék százalékát tette volna ki.

Talán szokatlan, Tisztelt Közgyűlés, hogy az Országos Erdészeti Egyesület, amely elsősorban őstermelőérdekeltség, legyen az egyedüli testület, amely egy iparág vámvédelme érdekében síkra száll.

Ki kell azonban jelentenünk, hogy a magyar erdőgazdaságnak a magyar fűrészipar fenntartásához és a legális magyar fakereskedelem életbenmaradásához jelentős érdekei fűződnek.

Erdeink eloszlása ma is rendkívül aránytalan s így a belső szükségletek kielégítésénél nem nélkülözhetjük a fakereskedelmet.

Az erdőgazdaságok legnagyobb része egymagában nem nyújt elegendő nyersanyagot, egy önálló feldolgozótelep létesítésére, azért van feltétlenül szükségünk arra, hogy a magyar fűrészipar kellő védelemben részesítettén, mint önálló ipari vállalkozás is tisztességesen megélhessen, nehogy a fával is úgy járjunk, mint ahogy évszázadokon át jártunk a gyapjúval, hogy a tőlünk kivitt gyapjút tízszeres munkabérrel terhelve kaptuk szövet formájában a külföldről vissza.

Ha lehet igen helyesen védeni gyapotiparunkat, vasiparunkat, papíriparunkat és még igen sok olyan iparágat, amelyik nyersanyagát külföldről szerzi be, miért bánnak a fűrésziparral olyan mostohán, jóllehet, ha megfelelő védelemben részesül, módjában lesz a belső fogyasztás kielégítésére szükséges fenyőfát a külföldről gömbölyű állapotban beszerezni és itt feldol-

gozni. Hiszen ezt nemcsak az erdőgazdaság és a fűrészipar eminens érdeke, de a magyar munka védelme is megkívánja.

És itt, Tisztelt Közgyűlés, nem lehet azt az érvet sem beállítani, hogy a magyar erdőgazdaság ma egyáltalán nem tudja ezeket a nyersanyagokat szolgáltatni.

Mert nemcsak a magyar fenyőfatermelés emelkedik évről-évre, de a magyar erdőgazdaságnak már ma is vannak olyan faanyagai, amelyekkel a fenyőfát elsősorban az építkezéseknél, de az asztalosiparban és sok máshelyütt is tudjuk pótolni, amilyenek a nyárfélék, az akác és az éger.

Akkor, amikor mi a fűrésziparnak megfelelő vámmal leendő megvédését kérjük, egyúttal meg is jelöljük az utat, amelyen 1—2 évtizeden belül ennek a fűrésziparnak az összes nyersanyagszükségletét is fedezni tudjuk, úgy, hogy még ebből a szempontból sem leszünk behozatalra utalva.

Ahol pedig a fa nyers állapotban kerül felhasználásra, mint például a bányászatnál, ott egy évtized céltudatos politikája elegendő arra, hogy az anyagszükséglet 80%-át, ha nem többet, idebenn tudjuk fedezni. Sőt kifejezetten rámutatunk arra, hogy ezen a téren már ma is a szükségletnek jelentős részét tudnánk más fanemmel is pótolni, ha ezek felhasználása tekintetében a bányászat részéről is meg volna a megfelelő jóindulat. Hiszen például a Krassószőrénymegyei szénbányák nagy mennyiségben használtak a békében cser-, bükk- és egyéb fanemű bányafát is.

Ha mindezekhez az indokokhoz még hozzá vesszük azt, hogy 1—2 évtized következetes védelme és céltudatos munkája az évi 100 milliót meghaladó behozatali tehertől nagyrészt mentesítene bennünket, akkor, Tisztelt Közgyűlés, senkinek sem szabad gondolkoznia azon, hogy behozzuk-e a műfávámokat vagy sem, mert hiszen, amint már előbb jeleztem, ez a vám a feldolgozó iparágak tiszta hasznának legfeljebb néhány töredék százalékát emésztene fel.

Erre a védelemre pedig már ma szükség van.

Mert például a nyugati részeken levő magyar fenyőfatermelések a mérsékelt tarifális védelem mellett sem tudják fa-termékeinket értékesíteni. Ha pedig az erdőgazdaságot jöve-

delmezővé tenni nem tudjuk, akkor nem is számíthatunk annak fejlődésére.

Annak pedig, hogy a tűzifavámok további fenntartásán még gondolkoznunk sem szabad, legerősebb bizonyítéka az, hogy dacára a vámnak, dacára a tarifakedvezménynek, a magyar termelésnek még ma is több, mint 30.000 vagón eladatlán, főképp cser tűzifakészlete van, a behozatal pedig továbbra is egész vígan folyik.

Mindent el kell tehát követnünk termelésünk védelme és fokozása érdekében nemcsak az államhatalomnál, de társadalmi úton is, mert mégis lehetetlen dolog, hogy egy elszegényedett ország évente sokmillió pengőt dobjon ki olyan külföldi árucikkért, amit idebent is megkaphat.

Ebben pedig igen nagy része van a magyar kereskedelemnek is, amely egy lépést sem tesz abban az irányban, hogy például a magyar cser tűzifát a budapesti piacon bevezesse.

Az bizonyos, hogy egyes cég a cserfa keverésével célt nem érhet, de szeretnék már a fogyasztókat kizsákmányoló kartellekkel szemben egy olyan társulást, olyan összebeszélést is látni, amelyik ennek a nagy gazdasági érdekeknek a szolgálatában a magyar termékeknek a közönséggel való megkedveltetése céljából alakult.

Hogy az erdőgazdaságunk a fejlesztésre érdemes, hogy ez a fejlesztés az országnak milyen elsőrangú érdeke, arra a legutóbb a képviselőházhoz intézett emlékiratban mutattunk rá.

Ennek a fejlesztésnek egyik legfontosabb eszköze az, hogy az erdőgazdasági kérdésekben a laikus közönségnél majdnem teljesen hiányzó érdeklődést fel tudjuk kelteni és a hiányzó hozzáértést megfelelő számú szakember rendelkezésére bocsátásával tudjuk pótolni.

Mit látunk ezzel szemben a kormány erdőgazdasági ténykedésénél ma, amikor a fakérdés egész gazdasági életünknek, sőt állambiztonságunknak is egyik legsúlyosabb sebe.

Az erdőgazdaság fejlesztésére irányuló egyetlen akciót, az Alföldfásítást, amelyet pedig tételes törvény, az 1923. évi XIX. t.-c. ír elő, a kormány költséghiány címén beszünteti, sőt ennél tovább megy, még az eddigi alkalmazott erdőtiszti létszámot is

olyan mértékre apasztja, hogy az így redukált létszám a felmerülő teendőket még addig a mértékig sem tudja majd ellátni, amennyit a régi békeidők gazdasági élete megkívánt.

Az erdőgazdaság irányítása és felügyelete mindenütt állami hivatás a művelt nyugat országában is, mert egyik sem akar a mai Görögország vagy Dalmácia sorsára jutni, ahol az erdőterületek elpusztulása a gazdasági élet leromlását vonta maga után.

Nálunk tételes törvények írják elő azokat a teendőket, amiket az állam ellátni köteles és az állami erdőtisztikar a miniszternek is átadott beadványában becsületes őszinteséggel és hazafias feljajdulással vallja be, hogy már az eddigi létszám mellett is fizikailag képtelen volt arra, hogy ezeknek a feladatoknak megfeleljen és ezeket a kötelezettségeket esküjéhez híven ellátni tudja.

Ennek dacára az történik, hogy a kormányzat néhány év alatt több, mint 20%-kal kívánja a tisztikar létszámát csökkenteni.

Ilyen létszámcsökkentést akar keresztülvinni akkor, amikor a földművelésügyi tárca többi főiskolai képzettséget igénylő ágazatainál a tervezett létszámcsökkentés átlagban a 4%-ot alig haladja meg, sőt van akárhány állami ágazat, amelynél még létszámszorítás is van.

A földművelésügyi minisztérium 1330 emberből álló létszámának a mindössze 222 emberből álló erdőtisztikar 16.65%-át teszi, ugyanakkor a 109 beszüntetendő állásból 48-at, vagyis 44.1%-ot nekik kell leadniuk.

Nem kívánom felsorolni, hogy az egyes szolgálati ágazatoknál mennyi az apasztás, csak a fogalmazói kart kívánom megemlíteni, ahol az apasztás mindössze 4.3%-ot tesz ki, élénk bizonyítékaul annak, hogy egy ilyen gazdasági minisztériumban is a szakemberek mellőzésével a jogászok dominálnak.

És itt felteszem a kérdést: el lehet-e hinni azt, hogy a kormányzatban meg van a hozzáértés, meg van a jóindulat egy ilyen fontos gazdasági ág fejlesztésére akkor, amikor ahelyett, hogy külön arra a célra állítana be szakembereket, hogy azt az elhanyagolt gazdasági ágat társadalmilag is minden eszközzel

propagálják, ehelyett a létszámot annyira lecsökkenti, hogy az még az államra törvények által ráhárított ellenőrzést és irányítást sem képes elvégezni.

Be kell hogy lássuk azt, hogy nekünk, mint nyomorúsággal küzdő, legyőzött államnak a legmesszebbmenő takarékossgot kell az egész vonalon alkalmazni.

Kérdem azonban, lehet-e észszerűnek minősíteni ezt a takarékossgot, amely nemcsak bekötni nem akarja azt a nyílt sebet, amelyen át évről-évre folyik külföldre a nemzet életereje, de még az orvosok számát is csökkenti, hogy az a seb még gondozatlanabban maradjon, még elhanyagoltabb állapotba kerüljön.

Maga a kormány tette közzé a statisztikai adatokat arról, — amint arra már a felsőházban is rámutattam, — hogy az erdősítési hátralékok évről-évre szaporodnak, a kopárok területe állandóan növekedőben van.

Lehet-e ilyenkor takarékoságnak nevezni azt, ha a személyzetet, amelyik az annyira szükséges felügyeletet eddig sem tudta megfelelően ellátni, egyötödrészevel apasztani kívánják? És ez, mint arról az erdészeti főosztály vezetőjétől, Pfeiffer Gyula Óméltóságától értesültem, elhatároztatott anélkül, hogy az illetékes főosztályt e tekintetben meghallgatták volna. Ha a földművelésügyi miniszter érdemesnek tartotta volna ezt a kérdést az erdészeti tisztikarral is megtárgyalni, úgy talán sikerült volna meggyőzni a kormányt a brutális létszámapasztás lehetlenségéről és súlyos következményeiről. Minthogy ez nem történt meg, senkisé is csodálkozhatik azon, hogy a tisztikar igyekezett mindent elkövetni, hogy ez a sérelmes terv végrehajtásra ne kerüljön. Mint értesültem, az erdészeti kar tisztviselői, akik között az erdészeti főosztály vezetője nem volt ott, pedig tudom róla, hogy szívvel, lélekkel a tisztikar oldalán áll, megjelentek a földművelésügyi miniszter előtt és őt a terv megmásítására felkérték, bejelentve egyúttal azt is, hogy érdekeik védelmében a minisztériumon kívüli szakkörök támogatását is igénybe fogják venni. Mint értesültem, ez ellen akkor a földművelésügyi miniszter úrnak kifogása nem volt. Engem is többen felkerestek a tisztikar megbízásából, hogy ezen igazságos

ügynek szószólója legyek. Erre kötelességszerűen vállalkoztam és kijelentettem, hogy minden lehető el fogok követni az erdőgazdaságot alapjában érintő és az erdészeti tisztikarra nézve sérelmes intézkedés megakadályozására. (Éljenzés.)

Magától értetődik, hogy ezzel a tervvel szemben az Erdészeti Egyesület kell, hogy állást foglaljon és pedig nemcsak a köz szempontjából, hanem az erdészeti tisztikar szempontjából is, akik az egyesület taglétszámának jelentékeny százalékát teszik ki.

Azt a körülményt, hogy a tisztikar az Erdészeti Egyesület támogatását igénybe akarja venni, fegyelmi szempontból a miniszter elleni renitenciának minősíteni, a legnagyobb igazságtalanság volna, amit a magam részéről fel sem tételeztem. Hogy ez azonban mégis így van, arra abból következtek, hogy az a három állami tisztviselő választmányi tag, Pfeiffer Gyula, Papp és Véssei Öméltóságuk, akiket a választmány felkért arra, hogy e tárgyban készítendő emlékirat szövegezésében vegyenek részt és akik erre való készségüket kijelentették, néhány nappal később erről a megbízatásról minden indokolás nélkül lemondottak.

Úgy én, mint az egész egyesület abban a meggyőződésben volt, hogy a földművelésügyi miniszter, mint az erdészet és saját tisztikarának legfőbb védelmezője, csak örülhet annak, ha a pénzügyminiszter túlzott takarékoságával szemben ebben a kérdésben külső támogatást is kap.

Amikor a felsőházban a legutóbb tárgyalta vízszabályozási törvényjavaslattal kapcsolatban azt követeltem, hogy az intézkedések azonnal lépjenek életbe és e vonatkozásban a földművelésügyi minisztert leszavaztuk, akkor is az volt az érzésem, hogy a földművelésügyi miniszternek helyzetét a törvényhozás csak megkönnyítette állásfoglalásával, mert azt reméltem, hogy a földművelésügyi miniszter a költségvetés intern tárgyalásánál a gazdatársadalom érdekeit megvédve maga is azt az álláspontot képviselte.

Az Erdészeti Egyesület eddigi működésével azt bizonyította, hogy kötelességét a legnagyobb objektivitással teljesíti, mert hiszen a miniszternek az erdészeti érdekeket szolgáló in-

tézkedéseit mindig a legmesszebbmenően támogatta, de viszont nem adhatja fel azt a jogát és ezt tőle senki el nem veheti, hogy minden esetben, amikor az erdőgazdaság érdekeit veszélyeztetve látja, a tervezett intézkedések ellen erélyesen állástfoglaljon.

Tisztelt Közgyűlés!

Még egy olyan kérése van a magyar erdőgazdaságnak és erdészársadalomnak, amelyikkel ma foglalkoznunk kell és ez a soproni főiskola kérdése.

A mult közgyűlésünk már egyhangúlag állást foglalt a főiskolának a pécsi egyetembe beolvasztása ellen, mert hiszen ez a beolvasztás homlokegyenest ellentéte volna az egész világon követett irányzatnak, amely különösen a gazdasági főiskolákat teljesen specializálni kívánja.

Ez az ügy, dacára a földművelésügyi miniszter úr szokatlannul erélyes közbelépésének, ma sem jutott nyugvópontra, sőt biztos értesüléseink vannak arról, hogy ebben az irányban a kuliszák mögött állandó tevékenység folyik.

Azokon a gazdasági indokokon kívül, amelyekre a mult közgyűlésen már rámutattam, most két inkább erkölcsi és érzelmi momentumra kívánok rámutatni, amelyek a főiskola önállóságának fenntartását és teljes egyetemi rangra való emelését teszik indokolttá.

Az egyik a 150 évet meghaladó európai hírű mult.

Lehetetlen kultúrbotrány volna, ha a kormányzat Európa egyik legrégebb műszaki főiskoláját, amelyet az egész külföld ismer, amely egy agrárország két igen fontos őstermelő ágazatának szakembereit van hivatva nevelni, fejlesztés helyett egy olyan egyetemi fakultássá süllyesztené le, amellyel az egyetem ma, sajnos, alig tenne többet, mint hogy a szellemi proletáriátus számát szaporítaná.

A másik az a szerep, amit a főiskola a közelmultban vitt.

A nyugatmagyarországi harcokban, a nemzeti érzésnek ebben a lelkes fellángolásában, a főiskola bőségesen kivette a maga részét és mindnyájan igen jól tudjuk, hogy a soproni népszavazás kedvező eredményében a főiskola hallgatóinak oroslánrésze volt.

Most, amikor ennek az eseménynek 10 éves jubileumához

közeledünk, a kormányzat azzal méltányolná ezen intézmény nagy érdemeit, amely hazafias kötelességét oly szépen teljesítette, hogy a főiskolát egyetemi rangra emelve, azt annak minden külső kellékével is ellátva, Sopron városát egyetemi városi rangra emeli.

Tisztelt Közgyűlés!

Ezek a fontos kérdések indították a vezetőséget arra, hogy a tagok együttes állásfoglalását kikérje.

Én arra kérem a megjelent igen tisztelt tagtársakat, hogy ezekben a kérdésekben álláspontjukat teljes higgadsággal, de azzal az eréllyel és határozottsággal fejtsék ki, amelyet ezek az ügyek megérdemelnek és amelyre szükségünk van akkor, ha a mindnyájunk által óhajtott eredményt el akarjuk érni.

Ehhez a munkához kérem én a tisztelt tagtársak szíves támogatását.

ÜGYVEZETŐ JELENTÉSE: Biró Zoltán:

Tisztelt Közgyűlés!

Méltóztassanak megengedni, hogy jelentésemet rövidre szabva bejelentsem, hogy mindazok a kérdések, amelyek ma a közgyűlés elé kerülnek, az illetékes bizottságok, valamint az igazgatóválasztmány előtt letárgyaltattak már.

Első kérdés a műfatermékek vámjának kérdése. Ennek a kérdésnek multja van. Amikor 1921-ben megszületett az önálló vámtarifa, a magyar fatermelés a bölcsőjében feküdt még és a háborúban megcsökkent munkáslétszám, de a kormányintézkedések is visszaszorították fejlődésében. A külfölddel való forgalom a re-kompenzációs viszonyra volt szorítva, úgy, hogy még nekünk kellett ipari feldolgozásra alkalmas nyersanyagokat adni azért, hogy fát kaphassunk. Ilyen körülmények között az erdőgazdaság nem helyezkedhetett arra az önző álláspontra, hogy a maga érdekeinek védelmére a fatermékekre vámot kérjen, hanem arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy nem akarjuk vámmal megdrágítani az általános fogyasztást.

Számítottunk arra, hogy a magyar termelés más formában részesül védelemben, ahelyett azonban az történt, hogy életbe léptették a forgalmiadót, az első ökölcsapást, ami a magyar termelést érte, amennyiben a külföldről bejött összes faárúk forgalmiadó mentesen jutottak el a fogyasztóhoz. Csak egy ügynököt kell a külföldi cégeknek tartaniok, hogy a magyar kereskedelem megkerülésével forgalmiadómentesen juttassák el az árut a fogyasztóhoz akkor, amikor a mi termelőink és a régi magyar kereskedők 6—8, sőt 10%-os forgalmiadót voltak kénytelenek viselni, aminek végeredményében természetesen a magyar erdő-

gazdaság vallja kárát. Ezek a hátrányok az utolsó időben jelentékeny mértékben fokozódtak.

Mindamellett örömmel mutatunk rá arra, hogy a magyar termelés az utolsó 8 esztendő alatt közel 300%-kal fokozódott. Ha el tudnók érni, hogy minden egyes fogyasztó hazai anyagot használjon, ki tudnók küszöbölni a mai nehézségeket.

Legutóbb a Mérnökegylet pályázatot írt ki arra: Mivel pótoljuk a fát? Két szóval megadom a választ: Magyar fával! Az erdőgazdaságnak a magyar faiparra feltétlenül szüksége van. Kérdem tisztelt Közgyűlés, jogos-e az iparnak a szembeszállása az erdőgazdasággal akkor, amikor ez azt hangoztatja, hogy a magyar fűrészipar, a GyOSz-nak ez a mostohagyermek, amely a magyar erdőgazdaság termékeit dolgozza fel, védelemre szorul.

Tisztelt Közgyűlés!

A belföldi kereskedelemre igenis szükség van. Szükség van jónevű cégekre, hogy a magyar közönség és a termelő erdőgazdaság között lebonyolítsák a forgalmat. Épp ily szükségünk van a fűrésziparra is!

A békeidőben az alföldi fűrészipar nem dolgozott fel semmit azon a mennyiségen felül, amit maga a magyar erdőgazdaság elő tudott állítani, de ez a mennyiség évi 1,000.000 m³ körül mozgott.

Az 1929. év fűrészárubehozatalára, a konjunktúra fellendülésekor csak kis részben lett volna szükségünk, ha a magyar fűrészipar védelmet kapott volna. E helyett nyers fát hoztunk volna be feldolgozás végett!

Meggyőződésem, t. Közgyűlés, hogy az a kb. 22—24,000.000 pengőt kitevő munkabér, amely fűrészelési díj címén a román, cseh, jugoszláv, ausztriai fűrészek kezébe vándorol, megmaradt volna az Alföld magyar munkátlanainak. Azonkívül azoknak a hulladékanyagoknak, amik ott jóformán elkallódtak, számottevő része nemcsak arra szolgált volna, hogy olcsó tüzelőanyaggal lássa el a városok szegény népét, hanem igenis sok szükségletet látott volna el, amit ma, szintén igen nagy áron, a külföldről szerzünk be.

Egyesületünknek a felfogása az, hogy ezt a magyar iparágat, amelyikre a magyar erdőgazdaságnak feltétlenül szüksége van, de amelyik az egész magyar közgazdaság részére is évről-évre 25—30,000.000 P munkabért takarítana meg abban az esetben, ha megfelelő támogatásban részesülne, ennek az iparágak az érdekében követelnie kell az egyesületnek, hogy a forgalmiadó legalább is kiegyenlítették és a külföldi fűrészáru megfelelő vámokkal terheltessek. Ezelőtt 2 héttel egy nyugatmagyarországi fűrésztelepen jártam, ahol 4000 m³ fűrészelt fa áll felraktározva s ez a mennyiség április végére 8000 m³-re fog felszaporodni, de semmi remény nincs arra, hogy valamennyit is el tudjanak belőle helyezni, mert nem tudják 150 km-en túl sehova sem eljuttatni a magas vasuti tarifa miatt, arról pedig álmodni sem mernek, hogy Budapestet megközelítsék.

Egészséges-e az az állapot, hogy az a birtokos, miután kivágatta, felfűrészeltette a fát, lefizette utána az összes adókat,

tétlenül nézze, mint rothad nyakán az áru, aminek minimálisan 300.000 P az értéke? Javaslatom: Méltóztassanak egyhangúlag hozzájárulni, hogy Véssey és Vuk tagtársak bevonásával meg- szerkesztendő beadvánnyal forduljanak ebben a kérdésben a föld- művelésügyi miniszter úrhoz, azt mutassuk be a kereskedelmi és pénzügyminiszter uraknak, sőt szükség esetén a miniszterelnök úrnak is.

Kérjük fel az Elnök úr öexcellenciáját, méltóztassék az egyesületnek ezt a kérését személyes közbenjárással is támogatni.

4. Az államvasúti tűzifaszállítások ügye:

Biró Zoltán folytatólagosan az államvasúti tűzifaszállítások kérdését ismertette; közli, hogy az államvasutak évi faszükség- lete 12—14.000 vagón. Ez kb. 8—10%-át képezi a magyar fater- melésnek. Addig, amíg a belföldi termelés idegenkedett az állam- vasutaknak történő szállításoktól — ami kb. 1929-ig tartott —, addig nekünk bizonyos mértékig csendben kellett maradnunk, mert hiszen joggal érhetett bennünket a szemrehányás, hogy nem tudjuk fedezni az államvasutak szükségleteit.

A magyar termelés két év óta megmutatta azt, hogy nemcsak a képesség, hanem az akarat is megvan benne erre a célra. Ben- nünket két szempont vezet. Egyik az, hogy ezt az igen fontos közszállítást teljes egészében a magyar termelés részére biztosít- suk. Ma, amikor a magyar termelésnek az elmúlt évről 30.000 vagón visszamaradt készlete van és az ideai termelés ehhez még hozzájön, nem nyugodhatunk bele abba, hogy az államvasutak részére csak egy darab fát is külföldről szerezzenek be! (Ügy van!)

A másik szempont az, hogy igenis az államvasutak ehhez a beszerzéshez úgy jusson hozzá, azon a legolcsóbb áron, amelyet egyáltalában meg lehet ajánlani.

A magyar termelők a cser tűzifa árát októbertől kezdve 10 pengővel vagónonként leszállították.

A magyar fatermelés a védelmet nem azért kéri, hogy azzal a közönség bőrére visszaéljen, hanem, hogy meg tudjon élni, ki tudja venni a készletekből a bennük fekvő pénzt, mert az a ve- szély fenyegetett, hogy az e téli termelés a termelőknél és az uradalmaknál jelentősen visszaesik.

A választmány a beadványt elkészítette, amely szerint a kor- mány kötelezze az államvasutakat arra, hogy az egyes fogyasz- tási gőcpontokra vonatkoztatva írja ki a versenytárgyalást, kö- vetelje meg, hogy az ajánlott anyag belföldi származását igazol- ják, jelentse ki azt, hogy az ajánlatban megjelölt feladóállomá- sokhoz ragaszkodik.

Ez a megoldás mindkét fél részére nagy megnyugvással fog szolgálni, mert két előnye van: egyik az, hogy az összes ajánla- toknak a sorsát 24 órán belül el lehet intézni, a másik előnye pedig az, hogy az államvasutak legalább 10%-kal olcsóbban fogja faszükségletét biztosítani, mint a múlt évben.

A közgyűlést az indítványt egyhangúlag elfogadta.

5. A tűzifa keverésére vonatkozó törvényjavaslat.

Ennek a törvénytervezetnek a kérdése — folytatta Biró Zoltán — három hónap óta vajudik, dacára annak, hogy a magyar termelésnek meglehetősen egzisztenciális érdekei fűződnek hozzá. Vissza méltóztatnak emlékezni rá, amikor a legelső tárgyalás volt ebben az ügyben, azt mondtam, hogy ennek a törvényjavaslatnak a megoldása hosszú ideig fog elhúzódni. Sajnos, ez bekövetkezett.

Még szomorúbb, hogy Magyarországon törvénytervezetre van szükség azért, hogy egyes nagyvárosokra a magyar termelésű anyagot ráoktrojálják. Elsősorban Budapestről beszélek. Azt a szemrehányást, amit az Elnök úr öexcellenciája tett az egész kereskedelemnek, meg méltóztatnak engedni, hogy én erről a helyről irányítsam mégegyszer a budapesti kereskedelem felé, amelyik nem tudja a maga kebelében megcsinálni azt, hogy egyetemleges becsületbeli kötelességének tartva ezt, a publikumára a magyar anyagot oktrojálja rá. Itt a vevőnek kell a kereskedőtől magyar árut követelnie.

Ha a kereskedelmet valamiért meg lehet vádolni, ez az, hogy 80, 70, vagy akár csak 60 budapesti gőzfavágó nem tudja azt mondani: „Mi pedig 30%-ig magyar fát adunk, ha meg is feszül a publikum.” Talán rosszabb a magyar fa, mint a külföldi? Hiszen a magyar cser sokkal jobb, mint a bükk! Aki csak egyszer fűtött magyar cserfával, fűtülni fog a külföldi bükkfára.

Tisztelt Közgyűlés!

A törvényjavaslat igen sok retortán keresztülmenve, a földművelésügyi minisztériumban már megérett. Letárgyalták az összes érdekeltségekkel; az eredeti alaknak eddig legnagyobb ellenzője, a Kereskedelmi és Iparkamara is elfogadta az új tervezetet, nekünk meg kötelességünk, hogy a nyilvánosság előtt is támogassuk a javaslatot, amelyet a földművelésügyi miniszter úr tett. A javaslat legfőbb pontjai a következők: a közintézményeket a hazai dorongfának a fogyasztására kell kötelezni.

Még ha az intézmények tisztviselőik részére szerzik is be a kedvezményes fát, — ha jó a kedvezmény, legyen jó a magyar fa is.

A másik kérdés, hogy bizonyos helyeken maga a közvetítő faaprító köteles legyen bizonyos százalék erejéig magyar fát beszerezni. A mi szándékunk nem az, hogy a publikum, a fogyasztóközönség zaklatva legyen. A kereskedőknek módjukban áll a szállítólevéllel igazolni, hogy megfelelő százalékban beszerezték a magyar fát.

A harmadik kérdés: A földművelésügyi miniszter úr kérésünkre bevette a javaslatba, hogy mindazok az uradalmak és termelők, akik kizárólag hasábfaszállításra vannak kötelezve, azt dorongfával is helyettesíthessék.

Kérdem, tisztelt Közgyűlés, akkor, amikor a tavalyi felesleghez az idei termelést is hozzászámítva, legalább 90.000 vagón hasábfá marad meg a magyar fogyasztók részére, nem tudjuk-e keresztülvinni azt, hogy a magyar fa továbbra is meg legyen az 58 pengős vámmal védve?

Az a kérésem, hogy minden egyesületi tag tartsa kötelessé-

gének a nyilvánosság előtt is támogatni ezt a törvénytervezetet és eljágni annak érdekében, hogy ezzel a kérdéssel végre eredményre jussunk és a közönséget végre meggyőzzük arról, hogy a magyar fa jó és a közönségnek kötelességek elfogyasztania a magyar fát akkor is, amikor helyette külföldit is kaphatna.

Vuk Gyula: Méltóztassanak megengedni, hogy pár szóval rámutassak Biró Zoltán öméltóságának arra a kijelentésére, amely, nézetem szerint, tévedésen alapul. Azt mondotta ugyanis öméltósága, hogy a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara volt ennek az akciónak legnagyobb ellenzője. Ez határozottan tévedés, mert én magam is részt vettem azokon a tárgyalásokon, amelyek a Kamarában ebben az ügyben lefolytak és elmondhatom, hogy a Kamara az erdőbirtokosságnak azt a kívánságát, hogy elsősorban magyar fa kerüljön forgalomba, igenis akceptálta és teljes mértékben ennek az ügynek szolgálatába állott. A Kamara kifogása az volt, hogy ne keverés módjával oldassák meg ez a kérdés, mert ezt keveréssel megoldani nem lehet. Az erdőbirtokosságnak sem érdeke egy olyan törvényjavaslatot előterjeszteni, amelyik nem oldja meg az erdőbirtokosság érdekét és nem védi meg a kívánságait. Nem tartom lehetségesnek, hogy meg lehessen ítélni a keverés módjából azt, hogy a fa külföldi-e, vagy belföldi. Ezt egyetlen szakértő sem tudná megállapítani. A Kamara teljesen megértette és hozzájárult a kérdés lényegéhez, azonban csak a módzat ellen volt kifogása és indokolt is volt ebbeli aggálya.

A földművelésügyi minisztérium egy héten belül három törvényjavaslatot készített, ez mutatja azt, hogy a minisztérium is helyeselte a Kamarának a módzatra irányuló véleményét. Sikertült egy olyan szövegezést találni, amely kielégíti a kormány és a Kamara kívánságait.

Hadik János gróf: A legutolsó szövegezés tényleg megnyugtató-e a kormányt, mint a Kamarát és elsősorban a termelőket is?

Vuk Gyula: A kormányt, nem tudom, megnyugtató-e. Az erdőbirtokosság érdekeit kötelességemnek tartom védeni. Én azzal védtem az erdőbirtokosság érdekeit, hogy indítványoztam, hogy egy olyan törvényt hozzanak, amelyik megvédi az erdőbirtokosság érdekeit, teljesíti kívánságait, azonban anélkül, hogy a kereskedelem ellenkező zaklatásnak legyen kitéve, amely szerintem kivihetetlen. Nem lehet megoldani, mert nincsen olyan szakértő, aki ebben ítéletet tudjon mondani. Én csak arra tudok nyilatkozni, hogy a földművelésügyi minisztérium kívánságait a legutolsó szöveg, azt hiszem, kielégíti, mert a szövegezés tőle származik.

A Kamara is hozzájárult — mondom — a szöveghez; az ügy most a kereskedelmi minisztériumban van.

Hadik János gróf: Ezt mindenestre megnyugvással vesszük tudomásul és a végleges véleménnyilvánítást fenntartjuk arra az időre, amikor az ügy megjárta a kereskedelmi minisztériumot.

6.00 **Állásfoglalás az államerdészeti tisztikar normálstátusa ügyében:** az államerdészeti tisztikar normálstátusa ügyében

Biró Zoltán: Méltóztassanak megengedni, hogy egy táviratot olvassak fel:

„Az államerdészeti tisztikar normálstátusa ügyében”

„Az egri érseki uradalom erdőtisztikara az állami erdőmérnöki kart ért sérelmek ellen a legélesebben tiltakozik és egyben az állami erdőmérnöki karnak a státuszrendezéssel kapcsolatos jogos kívánságait minden tekintetben támogatja. Kérjük ezt a közgyűlés tudomására hozni. Urbantsek Ignác urad. erdőtanácsos, Terstyánszky Dezső urad. erdőmester, Mester János urad. erdőmérnök, Bernáth Kálmán urad. s. erdőmérnök.”

Tisztelt Közgyűlés!

Felolvasom a szerény tudásom szerint megszerkesztett memorandumot. Méltóztassanak hozzászólni, s ha úgy találják, hogy a memorandum pótlásokat kíván maga után, vagy nem megfelelő, akkor alakítsanak egy három- vagy négytagú bizottságot a memorandum megszövegezésének végrehajtására.

Biró Zoltán ezután felolvasta az államerdészeti tisztikar normálstátusa ügyében megfogalmazott állásfoglalását, melyet a Közgyűlés nagy tetszéssel fogadott.

Róth Gyula: Tisztelt Közgyűlés! Az Elnök úr őexcellenciájának megnyitója és ez a javaslat teljesen kimerítik a kérdést. De úgy érzem, hogy ennél az alapvető fontosságú kérdésnél nem elégedhetünk meg azzal, hogy egyszerűen elfogadjuk a javaslatot, amit az elnökség felolvas. Hozzá kell szólnunk ehhez, hogy dokumentáljuk a kérdés rendkívüli fontosságát és együttesen kérjük az elnökséget, hogy a lehető legnagyobb eréllyel álljon fel érdekeink mellett. Legyen szabad arra kérnem az Elnök úr őexcellenciáját és mindazokat az urakat, akiknek alkalmuk van a földművelésügyi miniszter úrral személyesen érintkezni, hívják fel a miniszter úr magas figyelmét arra, hogy ez az irányzat, a minden téren való leépítés irányzata, amely a miniszter úr önagyméltósága részéről inaugurálva van, beláthatatlan káros kihatással lesz a magyar erdőgazdaságra, sőt annak csődjéhez fog vezetni. Nem tudok mást elképzelni, mint azt, hogy a miniszter úr is politikai nyomás alatt áll és neki is szolgálatára lehetünk, ha önagyméltósága háta mögé állunk. A létszámapasztás terén mi is hibáztunk, azt, hogy az Alföldfásítás kérdésénél mi mindig a kollegáink nehéz helyzetére hivatkoztunk. Ez mások előtt azt a benyomást keltette, hogy ekkor csak a magyar erdőtisztikar érdeke vezetett bennünket.

Nem mutattuk ki egészen azt, amire az Elnök úr őexcellenciája és Biró öméltósága is kitért, hogy a mai helyzet lehetlenné teszi a magyar erdőmérnök számára, hogy a jogos igényeknek s az ő saját kötelességének megfelelőhessen. Ott, ahol sok ezer katasztrális holdon szétszórtan akad egy-egy erdőmérnök, szó lehet arról, hogy bizonyos felügyeletet gyakorol, de belterjes erdőgazdaságról, erdőápolásról, állománynevelésről, ilyen körülmények között szó nem lehet.

Má adtam át az ügyvezető elnök úr öméltóságának egy-néhány külföldi adatot, amelyek erre világot vetnek. Nem térek most ki ezekre, de alkalomadtán egy cikkben beszámolok ezekről.

Méltóztatnak tudni, hogy három vagy négy évvel ezelőtt a miniszter úr nagy örömeinkre egy hatalmas nagy kormányprogramot mutatott be az alföldi fásításról.

Ma a búza nem hozza be azt a pénzt, ami a fára kimegy. Azt hiszem, ez egymagában elég, hogy az alföldi fásítás fontosságát megokoljuk.

A nemzetgyűlés előtt bejelentett és a törvényben gyökerező kormányprogram három év alatt teljesen szétfoszlott és nem valósult meg belőle semmi sem. Pedig ez egy 150 éve húzódó kérdés, amit megoldani erkölcsi kötelességünk.

Ki kell térnem a főiskola kérdésére is.

A főiskolához a miniszter úr nagyon ragaszkodik és mégis beleegyezett abba, hogy egyik évről a másikra a főiskola hitele 36%-kal lett leszállítva.

Ez rendkívüli hátrány és nem tudjuk legyőzni. A legszükségesebbeket sem tudjuk pótolni a tudományos kutatás és a kísérlet-ügy terén.

Két évvel ezelőtt a miniszter úr megbízásából Pfeiffer ömél-tósága meghívta a külföldi erdészeti kísérleti állomások vezetőit hazánkba. Ez a hazai kutató intézetre fokozott munkát jelent, mert egy ilyen nagyszabású kongresszust, ahol a világ minden tájáról érkezett 250 ember jelenlétéről van szó, nagy munkával kell előkészíteni. Anyagi pótlást azonban nem kaptunk, sőt munka-erővel sem rendelkezhetünk. Ideiglenes emberekkel kellett dolgozni a tudományos kutatásoknál. Méltóztassanak elképzelni, mit jelentett ez.

Az utolsó kérdés a létszámapasztás kérdése. Beszélünk mi új erdőtörvényről? A létszámapasztással, ha az keresztülmegy, ez a létszám a háború előtti létszám alá fog leszállni és akkor hoz-zunk mi egy törvényt, ami fokozott kötelességeket rak ránk, és amit teljes lehetetlenség lesz keresztülvinni? Hát nem tudjuk azt kérni, hogy ne csináljanak törvényt a törvényből, amit úgysem tudunk végrehajtani?

Mégegyszer kérem a kolléga urakat — ezúttal hozzájuk szö-
lok — és kérném az Elnök úr öexcellenciáját, hogy méltóztassék befolyásukat a miniszter úrnál latba vetni, hogy háriítsa el a ma-gyar erdőgazdaság felől ezt a súlyos csapást.

Czillinger János: Tisztelt Közgyűlés!

A magán erdőmérnöki kar nevében csatlakozom az indít-ványhoz. Az állami erdőmérnöki kart ért sérelem egyben a mi sérelmünk is, mert az egyenlő elbánás elvének ilyen súlyos mér-tékű negligálása nem csupán az állami erdőmérnöki kar sérelme, hanem egyidejűleg a mérnökséget fájdalmasan érinti, valójában pedig a mérnöki tekintélyt aláássza.

Tiltakozásunkban arra kell a fősúlyt fektetni, hogy ez az intézkedés egyben közsérelem is. A mai erdőgazdaság olyan óriási feladatok előtt áll, mint még soha. 25 év óta készül az erdőtör-vény, ami most fog betetőzés alá kerülni. Ha valaki elolvassa az egyesület nem rég kiadott „Emlékirat”-át — amelyet minden tag-társunk megkapott —, kétségbeesik azon, hogy hogyan történhetik meg az, hogy ami a búzakérdés az egész országban, az egész világot foglalkoztatja, addig ezzel a reánk nézve teljesen hasonló súlyú és fontosságú fa-importkérdéssel senki sem foglalkozik a nagyközönség körében.

Lehetetlen dolognak tartom azt, hogy mi az ellenségeinknek súlyos milliókat küldjünk ki, ellenségeink pedig a saját nevelte erdőinkkel gyilkolják meg erdőgazdaságunkat és egész gazdasági életünket. Én azt tartom a legfontosabb lépésnek, hogy mindazokat a kérdéseket, amelyeket öngyméltósága expozéjában előadott, szervezett erdőgazdasági programmba foglalva, öngyméltósága zászlójára írja és mi ezt minden vonalon keresztülvigyük.

Hadik János gróf: Azt hiszem, mindnyájan teljesíteni fogjuk kötelességünket, én azonban csak az elnökség és a magam nevében szólhatok: legyenek arról meggyőződve, hogy amit ebben a kérdésben meg lehet, azt meg fogom tenni és fokozott energiával látok neki ennek a teendőnek, amikor nemcsak jogos igények megvédéséről, hanem nagy igazságtalanságok elhárításáról van szó. (Hosszszantartó éljenzen és taps.)

7. Lengyel Sándor segédtitkár olvasta fel ezután Róth Gyula vál. tag átiratát a soproni főiskola ügyében.

Bíró Zoltán: Ezzel a kérdéssel egyesületünk szakoktatási bizottsága és igazgatóválasztmánya is foglalkozott. Mindkét bizottság azon az állásponton állt, hogy azon határozatot, hogy az önálló főiskolának egyetemi rangra való felemelését kívánja, ezt a követelést továbbra is fenntartja és kéri a minisztériumot, hogy az erre vonatkozó szabályzat azon részét, amelyet a minisztérium életbe tud léptetni, igenis léptesse életbe. Ezekkel a kérdésekkel kapcsolatosan egy másik kérdés is megtárgyalásra vár, az, hogy vannak adjunktusok és tanársegédek, akik mint ideiglenesen kinevezettek szerepelnek egy szűk státus keretén belül, nollott a régi szokás az volt, hogy ezek az üzemi tisztviselők keretébe voltak behelyezve; erre szükség volna azért is, hogy a gyakorlati gazdasági életre a megfelelő gyakorlatuk meglegyen, azonkívül ez az előhaladásukat is biztosítaná. Ma ezekben a szegény fiatalemberekben csak az ambíció tartja a lelket.

Javaslatom: a soproni főiskola fejlődéséhez szükséges reformok megvalósítása rendkívül sürgős probléma, éppen azért méltóztatassanak egy bizottságot kiküldeni, amelyik a memorandumot ebben az értelemben szerkessze meg, hogy igenis Sopron városának 10 éves népszámlálási jubileumára való tekintettel kérjük azt, hogy az egyetemi rangnak külső és belső attributumát kapja meg a főiskola és addig is a szervezési szabályzatnak miniszteri jóváhagyással elintézhető részeit léptessék életbe.

Hadik János gróf: Bíró Zoltán öméltóságának javaslatát határozatként kimondom.

Tisztelt Közgyűlés!

Azt hiszem, hogy a mai tárgyalás eléggé bizonyította, hogy a rendkívüli közgyűlés összehívása nem volt felesleges. (Úgy van!) Szükség volt rá azért, hogy minden illetékes helyen lássák azt, hogy az Erdészeti Egyesület a legobjektívebben igyekszik megítélni az egyes kérdéseket és nem foglal állást feltétlenül a kormány mellett olyanképpen, hogy annak minden intézkedését csak helyesli, hanem objektíve, a maga meggyőződése szerint foglal állást minden kérdésben, amellyel nemcsak az erdészeti tisztikar érdekeit, hanem országos érdekeket akar védeni. Segíteni

akar a kormánynak azzal, hogy az igazi helyes utat az országos dolgokban megtalálja. Kijelentem, hogy nem vállalhatok felelőséget akciónk sikeréért, de legyenek meggyőződve arról, hogy a legnagyobb eréllyel fogunk küzdeni, hogy ezeket az országos érdekeket megvédhessük. (Lelkes éljenzés és taps.)

K. m. f.

Írói tiszteletdíjak. Az Országos Erdészeti Egyesület 1930. évi május hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülésében elhatározta, hogy az egyesület 1930. évi július 1-től kezdődően az Erdészeti Lapokban megjelenő cikkekért írói tiszteletdíjat fizessen. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64 pengőt, fordításokért vagy átdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24 pengőt. Szíves tudomásulvétel végett közli: a kiadóhivatal.

Adó és könyvelés. Értesítjük t. tagjainkat, hogy adó- és könyvelési ügyekben szerkesztőségünk díjmentesen ad felvilágosítást.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

KÖZLEMÉNY.

A m. kir. erdőőri és vadőri iskoláknál (Esztergom és Szeged—Királyhalom) az 1931 szeptember havában megnyíló tanfolyamra való felvételi kérvényeket ezévi június hó 1-ig kell benyújtani.

A részletes pályázati feltételeket 40 fillér előzetes beküldése ellenében a m. kir. erdőőri és vadőri iskola küldi meg az érdeklődőknek, amely iskolába a pályázó magát felvétetni kívánja.

Budapest, 1931. évi március hó.

Mayer János s. k.,
m. kir. földművelésügyi miniszter.

I R O D A L O M

Mehrhardt—Ihlow: Auf Bummel und Birsch in Canada. Kari Wagner rajzaival. 208 oldal. Verlag Paul Parey, Berlin S. W. 11. Hedemannstrasse 28. Ára egész vászonkötésben 6 márka.

A szerző könyvének bevezető részében leírja, hogy éppen hazatérőben volt Amerikából, hol farmerek és trapperek társaságában hosszabb időt töltött, mikor New-Yorkban összetévesztették őt egy hírhedt ópiumesempésszel és letartóztatták.

Csakhamar kiderült ártatlansága, addigra azonban Európába visszatérő hajója már az Óceánon járt. Időközben megtudja, hogy hazatérése nem feltétlenül szükséges s ezért újból nekivág az északi tájaknak, hol hét hónapot tölt.

Ideálisnak és romantikusnak látja az ember a vadász és vadfogó életet ott fenn a magas Északon, de nem gondol arra a sok küzdelemre és veszedelmekre, melyek ott reá várnak.

Szinte hátborzongatóan érdekes a szerzőnek az a leírása, mely mindkét kezét ért balesetről számol be, rámutatva arra, mily keserves az egyedülvalóság, mennyire lehetetlen a beteg és mily kiszámíthatatlan veszedelmeknek van kitéve a sebesült abban a vadonban.

Azonban bármilyen éri is őt, humorát nem veszi el s kitünő megfigyelő képességével nemcsak embertársainak minden titkos gyengéjét fedezi fel és írja le találóan sok gúnyval és éles csipkelődéssel, hanem az állatvilág, a vad életének rejtelmait is kutatja és azok életmódjáról eddig ismeretlen mozzanatokat tár fel.

Olvasva ezt az érdekes könyvet, csodálattal kell adózni annak a forrongó, leküzdhetetlen vadászszenvedélynek, mely annak íróját betölti, ki az igazi szűzi kanadai ősvadon rejtelmes hangjaira, az ember nem járta őserdő láttára, a belőle kiáradó lenyűgöző hangulatra kezébe temeti arcát és a meghiúsultságtól sír, mint egy gyermek.

A hosszú téli évszak hét hónapját töltötte fenn a Churchill-river mentén kemény küzdelmek között, a sok nélkülözéssel járó trapper egyszerű életmódját folytatva, Albert nevű honfitársával és az öreg, elkorcsosodott Nach-en-Popee kiérdemesült indiánus törzsfőnök társaságában.

Erről a nehéz munkával járó, lemondásokban gazdag vadászéletről mélabúsan állapítja meg a szerző, hogy a minden serdülő fú által mohón fált May Károly-féle romantikának vége. (F. M.)

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hírek.

Változás az erdészeti főosztály vezetésében.

Április hó 11-én jelent meg a földművelésügyi minisztérium következő szövegű értesítése:

„M. kir. Földművelésügyi Miniszter. 1262/Eln. 1931. szám. Valamennyi fő- és ügyosztálynak, a számvevőségi igazgatónak, a számvevőség mind a négy csoportjának és a segédhivatali főigazgatónak.

Tudomásul közlöm, hogy Pfeiffer Gyula miniszteri főtanácsos előterjesztett kérelmére folyó évi április hó végével nyugalomba helyeztetvén, nevezettet folyó évi április hó végével a tényleges szolgálat alól felmentettem és folyó évi május hó 1-től kezdődően az I. főosztály főnöki teendőinek ellátásával Papp Béla miniszteri tanácsost bíztam meg, az I. főosztály ügyeinek felülvizsgálatát pedig közvetlen hatáskörömbe vontam.

Budapest, 1931. évi április hó 11-én.

Mayer s. k.”

Sajnálattal vesszük tudomásul Pfeiffer Gyula miniszteri főtanácsosnak az ügyek éléről történt távozását, mert hiszen részéről az utolsó időkben igen sok megértést tapasztaltunk úgy az egyesülettel, mint az erdőgazdaság érdekeivel szemben. Meggyőződésünk az, hogy ha az erdészet élén töltött szolgálati idejének első hosszabb ciklusát nem kötötték volna annyira le a minisztériumtól nyert egyéb megbízások: ez a megértés az egyesület és a hivatalos körök között sokkal előbb állott volna helyre. Reméljük, hogy közismert agilitását továbbra is megőrizve, értékes munkásságával egyesületünk küzdelmeit a jövőben is támogatni fogja.

Örömmel üdvözljük a vezetői állásban Papp Béla miniszteri tanácsost, egyesületünk régi választmányi tagját, akinek kiváló szak-képzettsége, megértő, rokonszenves egyénisége biztosítéka annak, hogy a magyar erdőgazdaság ügyeinek irányítása jó kezekbe került. Reméljük, hogy teendőinek megszaporodása, felelősségének súlyosbodása nem fogja őt akadályozni abban, hogy úgy, mint eddig, tevékeny részt vegyen egyesületünk életében, s az a belátás, amit a magán-gazdaság jogos érdekeivel szemben egész szolgálati ideje alatt tanúsított, biztos záloga annak, hogy az egyesület és a hivatalos adminisztráció között az utolsó évben létrejött közelebbi kapcsolat az ő értékes közreműködésével ki fog mélyülni s közös erővel fogjuk munkálni a magyar erdőgazdaság ügyeinek előbbrevitelét.

Amidőn lismételten üdvözljük őt a megérdemelt szép pozícióban, munkásságához sikert, eredményt és fáradozásaira Isten áldását kívánjuk.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére megengedem, hogy Pauer Jenő nyugalmazott főerdőtanácsosnak a közélet terén kifejtett buzgó működéséért elismerésem tudtul adassék.

Kelt Budapesten, 1931. évi március hó 3. napján.

*Horthy s. k.,
Mayer János s. k.*

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére a magyar királyi bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola rendes tanári létszámában Vági István főiskolai rendes tanárnak az V. fizetési osztály jellegét adományozom.

Kelt Budapesten, 1931. évi március hó 17. napján.

*Horthy s. k.,
Mayer János s. k.*

Halálozások. *Ditrói Puskás István* m. kir. erdőtanácsos, a kovásznai erdőgazdaság volt vezetője, 64 éves korában, hosszas betegség után, Budapesten, folyó évi március 25-én visszaadta martir-lelkét teremőjének.

Földi útja a nyugalmas jólét, a boldog családi élet, az örömteljes munka verőfényéből, az összeomlás után, fájdalmasan tövisre fordult. Felsőbb parancsra elszakított területen maradt s onnan a fogságbavetések, a meghurcoltatások, a halállal való szembenézések dacára csak akkor jött ki, amikor megélhetése teljesen megemésztette az ősi vagyont. Itt, a Csonkaország földjén, nyugalom helyett a legfájdalmasabb kálvária várt rá, mert jogos nyugdíját a földművelésügyi miniszter úr legélesebb közbelépése dacára sem tudta megkapni. Martír magyar lelkét szomorú földi útjáról magához emelte az Úr, de ott sem lesz nyugalma, míg fel nem ragyog a nap, amelyen szülőföldre felszabadul a rabságból.

A megboldogultat f. évi március hó 27-én a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra, kartársai élénk részvéte mellett. *Piso S. Kornél* nyug. m. kir. főerdőtanácsos, aki legutóbb a lipótvárosi főerdőhivatalnál teljesített szolgálatot, f. évi április hó első napján, 82 éves korában, hosszú szenvedés után Budapesten meghalt.

Földi maradványait f. évi április hó 3-án, a farkasréti temetőben helyezték nyugalomra.

Béke hamvaikra!

Az erdőszet az országos mezőgazdasági kiállításon. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 40-ik mezőgazdasági kiállításán hatalmas lendülettel bontakozott ki az a törhetetlen életerő, amivel a magyar kálvária talán most a legsötétebb golgotháján is biztató.

lelket melegítő, a magunkhoz való hitet acélozó ígérlet a boldogabb, a szebb jövő felé.

Norvég kiképzésű, kérges nyárgerendákból épült vonzó külsejű pavillonjában az erdészet is annak, a biztató küzdelemnek adta erőteljes tükrét, amely küzdelemmel az erdészet igyekszik orvosolni az ország legnagyobb, legtragikusabb és talán a legveszélyesebb sebet, amelyen át csonka testünkből mérhetlen milliók ömlenek a külföldre éppen halálos elenségeink gazdagítására.

Az értékes és ötletes elgondolással készített szemléltető rajzok egyike ezt a sebet döbbsentette a látogatók folyton hullámzó tömege elé.

Szinte megáll a jó magyar szívben az érverés, amikor ez a pompásul sikerült szemléltető rajz szinte a lélekbe égeti, hogy az 1927—1930-as években mi: a búzatermő ország 389.9 millió pengőt kaptunk a külföldre vitt búzánkért és 498 millió pengővel verejtékeztünk, éppen halálos ellenségeinknek, a javarészben a tőlünk elrabolt területekről behozott fáért.

Aki ezt a szemléltető rajzot jó magyar szívvel nézte meg, az szeretni, gyarapítani fogja az erdejét; ha nincs erdeje, hasznavehetetlen vagy hasznot alig hajtó földjén erdőt fog telepíteni s ha felelős honatya, felelős kormányférfiú, nem hagyhatja nyugton az az elszomorító keserűség, hogy ezen segíteni kell!

Hogyan?!

A szemléltető rajzzal szemben a sok beszédes modell közül szinte kiemelkedett dermesztő hatásával a Tarna völgyének elkopárosodott, terméketlen, sívár képe és mellette ránkmosolygott ugyanennek a területnek tenger áldozattal, tenger munkával megkötött, újra-telepített erdőkkel termékennyé tett, szinte felüdítő képe.

Az eddigi összeírások szerint a hegyes vidékeinken 56.768 kat. hold, az Alföldön pedig 213.588 kat. hold ilyen kopár területünk van és az Alföldön ezen felül még a legoptimistább szemmel becsülve is legkevesebb 400.000 kat. hold, — dr. Tuzson János, az Alföld termőerejének legkiválóbb szakértője szerint legalább egy millió kat. hold — olyan szíkes, mocsaras, vadvizes, zsombékos, hasznot alig hajtó rossz minőségű rét, legelő és szántó van, amelyeket csak erdőként lehet okszerűen hasznosítani.

Ha az 56.768 kat. hold hegyes vidéki, 213.588 kat. hold alföldi kopár területet és csak 400.000 kat. hold egyéb hasznavehetetlen, vagy hasznot alig hajtó alföldi területet beerdősítjük, ezek az új erdők mérhetlen hasznot fognak hajtani a körülfekvő mezőgazdasági földek termékenységének gyarapításával és fatermésük erőteljesen vissza fogja szorítani a külföldről behozott fa mennyiségét.

Az egész kiállítás úgyszólván ennek az erdősítésnek állt a szolgálatában.

A pavillon előtti csemetekert, a pavillon melletti alföldi tanya, a pavillon körül elhelyezett félgyártmányok, vasúti talpfák, kerítésoszlopok, dongák, kerékalkatrészek, szőlőkarók, különféle gazdasági eszközök és háztartási cikkek, amelyek mind azelőtt hasznavehetetlen alföldi homokos és szikes területekre telepített erdők fájából, főként az akácból és nyárból készültek, ügyesen csoportosított biztonságai voltak annak, hogy a fent kimutatott irdatlan, sívár területek milyen felbecsülhetetlen hasznot hajtanának, ha az áldozatkészség és lelkes odaadás visszavarázsolnák azokra a századok viharaiban tűzzel-vassal kiirtott, kigyilkolt erdőket.

A pavillonban ugyancsak az új erdők telepítésének kényszerítő voltát igazolta egy elmésen beállított modell, amelyen egy szalmával megrakott, meg egy trágyával megterhelt szekér jelképezte azt a szalma- és trágya-veszteséget, amit az Alföld népe fűtésre használ el és egy fával rakott kis taliga jelezte azt a femenyiséget, amellyel az eltűzelt szalmát pótolhatnánk.

A fásítás nagy előnyét mutatta egy fás és fátlan tanya viharutáni képe, amely előtt minden bizonnyal sok alföldi gazda tett fogadalmat, hogy fátlan tanyáját fával fogja megvédeni a vihar szézele ellen, fával fogja kedvesebbé, meghittebbé és hasznosabbá tenni az udvarát és tanyája környékét.

Nyárfából készült hálószobabútor Alföldünk egyik legkedveltebb fáját, mint bútorfát mutatta be és a fábiáni csemetekert modelljén a kiállítás látogatói azoknak a fészkeknek egyikét láthatták, ahol gondos erdészkezek az erdők fáinak csemetéit nevelik nagy odaadással és nagy szeretettel.

Egyik modellen az erdei fatermelés tárult elénk, másikon egy vasút melletti farakodó. Modell mutatta be az erdei szénégétést. Értékes gyűjteményben láthattuk az erdei fák magvait és az erdő legnagyobb ellenségét, az *Ocneria dispart*. Szemléltető képek és rajzok számoltak be az 1930. évi erdősítéseinkről és fatermeléseinkről, az utolsó ötévi fabehozatalunkról és az 1918—1930-as időszakban teljesített alföldi és kopárfásításaink eredményeiről.

A pavillon Pfeiffer Gyula miniszteri tanácsos tervei szerint épült, a kiállítás anyagának gondos, fáradságot és munkát nem kímélő elrendezése Cseleji József m. kir. erdőtanácsosnak és lelkes munkatársainak érdeme, akik nemcsak a kiállítás elrendezésének nehéz munkáját végezték el kifogástalanul, hanem a kiállítás egész tartama alatt a legnagyobb szolgálatkészséggel és örömmel magyarázták a pavillon látogatóinak a kiállítás anyagát és eleven erővel lelkesítették és buzdították gazdatestvéreinket a fásításra és új erdők telepítésére.

A kiállítás sikeréhez modelljeikkel, szemléltető rajzaikkal és egyéb kiállítási anyaggal hozzájárultak a m. kir. erdőigazgatóságok, gróf Erdődy Sándor jánosházai uradalma, báró Inkey Pál, a Kerka-

völgyi Faipari Rt., gróf Nemes Móric ligeti uradalma és a lelkes erdőmérnökök egész sora.

Erdőbirtokost, erdőmérnököt, alerdészt, akiknek részük volt ebben a szép és tanulságos kiállításban, egytől-egyig ugyanaz az érzés: az erdő szeretete fogta el és a legszebb jutalmuk az lesz, ha az Alföld- és kopárfásítás megfoghatatlan módon megfeneklett ügye új lendületet vesz s a magyar életerő nemcsak enyhíteni fogja, hanem acélos akarással teljesen eltünteti azt a fájdalmas sebet, amelyen most verejtékes munkán szerzett aranyaink a fáért ömlenek külföldre.

vitéz Szilágyi-Ilosvay Lajos.

A „Mi nótáink!” Még körülbelül négy évvel ezelőtt bocsátottunk ki először előjegyzési íveket a „Mi nótáink”, selmeci főiskolás nótásfüzet megrendeléséhez. Akkor azonban, sajnos, nem tudtunk kiadót találni ennek az igazán értékes és különösképpen nekünk bányászoknak, erdészeknek szívünkhöz nőtt nóták gyűjteményéhez. Most egy éve sikerült, hosszas tárgyalás után, egy soproni nyomdatulajdonossal olyan megállapodásra jutnunk, hogy 700—800 előjegyző esetén vállalná a nótásfüzet kiadását. Ekkor bocsátottunk ki újabb előjegyző íveket. Sajnos, az eredmény 441 előjegyzővel zárult. Ezzel a mi általunk is annyira óhajtott „Mi nótáink” ének-, zongoraszólamú, német és magyar szövegű, albumalakú kiadása egyelőre holtpontra jutott. Az elkészített kézirat várja a jobb jövőt, amikor majd sikerül a „Mi nótáink”-at neki megfelelő alakban, öreg Veteranissimusaink rendelkezésére bocsátani.

Szíves előjegyzőink tájékoztatása céljából közöljük a kiadáshoz szükséges pénzösszeg nagyságát, melyet nagyon emel a kották kliséje. Az összeg 16.000 pengő.

Még 1928 folyamán tizenhárom előjegyző volt szíves a nótásfüzet akkori tervezett árát megküldeni. Most azonban, hogy egyelőre le kellett mondanunk a kiadásról, a beküldött összegeket jogos tulajdonosaiknak visszaküldtük.

De nem hagyhatjuk magunkat, fiatalokat, valamiféle nótás-könyv nélkül. Éppen ezért elhatároztuk, hogy szöveggönyvet adunk ki, mely 80 nóta szövegét tartalmazza a nóták összes szakaszaival, német és magyar szöveggel, zsebben hordható alakban, vászonkötésben. Ezt a kiadást már most, ennek a cikknek a szerkesztőségbe való beküldése alkalmával nyomják, úgy, hogy a husvét utáni első héten közkézre bocsátjuk. Erre nekünk feltétlenül szükségünk van, mert a fiatalabb bajtársaink, balekjaink, szöveg nélkül, szeretett selmeci nótáinkat bizony nehezen tudják megtanulni.

Amennyiben valaki, kedves ultra supra Veteranissimusaink közül, ilyen alakban megjelenő „Mi nótáink” szöveggönyvet óhajtana beszerezni, kérjük, tudassa azt velünk, mely kérésnek a legszívesebb örömmel teszünk eleget.

A tervezett és sajnós, nem sikerült nagy „Mi nótáink” kotta-füzet szíves előjegyzőitől elnézést kérünk a hosszú várakoztatásért, azonban nem akartunk semmiféle értesítést küldeni addig, míg nótáskönyvünk kiadása, legesekélyebb mértékben is, remény-nyel nem kecsegtetett.

Sopron, 1931 március hó.

Jó szerencsét! Üdv az erdésznek!

A m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolai Ifjúsági Kör Elnöksége.

Meghívó a Német Erdészeti Egyesületnek Wien-ben tartandó ülésére (1931. évi augusztus hó 30-tól szeptember hó 7-ig). A Német Erdészeti Egyesület rendes évi nagy közgyűlését a folyo évben augusztus hó 30-tól szeptember hó 7-ig Wienben tartja meg, amelyen a legnagyobb valószínűség szerint 1000-nél több német és külföldi erdészeti szakember fog résztvenni. Az első 3 napon erdészeti előadásokat fognak tartani, ezeket pedig Ausztriának és Bajorországnak erdőművelési szempontból legfontosabb részeibe vezetendő erdészeti kirándulások követik. Különösen érdeklődésre tarthat számot az erdőgazdasági műszaki választmány által szeptember 2-án rendezendő bemutató, amelyen a favágás, faszállítás, talajművelés és a rovarkárok elleni védekezés legújabb erdészeti gépei és szereai kerülnek kiállításra.

Mint minden évben, úgy ez évben is örömeire szolgálna, ha a Német Erdészeti Egyesület külföldi vendégeket is üdvözölhetne, mert épp az ily üléseken adódik a legjobb alkalom értékes szak és személyi összeköttetések összehozatalára. Közlebbi tájékoztatást ad a Német Erdészeti Egyesületnek külföldi ügyekkel foglalkozó választmánya (Berlin S. W. 11., Dessauerstrasse 26., III. em.), amelytől az ülés lefolyásáról kiadásra kerülő közlemények is megrendelhetők lesznek.

A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung 1931. évi március hó 13-i számából. *Németország.* A lipcsei vásáron jelenleg az érdeklődés központjában áll a különleges látványosságot képező „Fa”-kiállítás, melyet a német erdőgazdasági tanács a német ácsmesterek szövetségével karöltve több fakereskedelmi és fűrészvállalat támogatásával „Építsetek német fával” jelszó alatt rendezett.

Az egybehangzó tudósítások szerint a vásár szempontjából különös figyelmet érdemel a helyesen tervezett kiállítás, amely 1600 árucsoportban 9000 cég gyártmányait mutatja be.

A fa felhasználásának és feldolgozásának szemléltethetővé tétele érdekében anyagi és térfigati szempontból bizonyos korlátozásokat tartottak be. Különleges erdészeti szakkérdéseket sem érintettek. Az erdő- és fagazdaság nehéz helyzetére való utalást ugyancsak elkerülték.

Az érthetően megszerkesztett grafikus ábrák és erdei fényképfelvételek felvilágosítják a látogatókat az erdők növekedéséről és fejlődéséről, a talaj használatáról, az erdőterületek nagyságáról, az egyes fánemek elterjedéséről, a haszonfának mint nyersterménynek értékéről és ennek az értéknek arról a növekedéséről, amely a készáruig való feldolgozás egyes fokozatainak bekövetkezik. A fának a magas- és mélyépítészetben, valamint a barak és favázas építészetben stb.-ben való valamennyi felhasználási módját rajzokban, mintákban és kész épületekben mutatták be, a talpfa- és rétegelt falemezipar teljesítményeit pedig igen szemléltetően tárták elő. A kiállítási termek *padlói tölgy, bükk és erdei fenyő parkettából készültek*. A fával való építkezés legkiválóbb teljesítményeként a híres hildesheimi csontfaragóház homlokzatát mutatták be, amely a szerkezet célszerűségét és architektonikus szépségét tekintve, a legtökéletesebbet nyújtja.

„Az építkezésekhez és ipari feldolgozásokhoz használjatok német fát”, valamint „a fának mint ipari anyagnak és fával való kísérletezésnek jelentősége a mai technikában” című képes röpiratokat a látogatók között ingyen osztogatták.

Az a körülmény, hogy ez a kiállítás a német építészeti kiállításokon teljes egészében helyet talál, a fának folytonos terjesztését jelenti és a fával való építkezés előnyeit a lakályosság és olcsóság szempontjából állandóan szemlélteti.

A Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület rendes közgyűlése. A Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület folyó évi február hó 14-én délelőtt 11 órai, illetőleg délután 4 órai kezdettel rendes választmányi ülést s illetve rendes közgyűlést tartott Győrött, a Royal-szállodának ezen célra rendelkezésre bocsátott helyiségeiben, amelyeken a tagok szép számban jelentek meg.

Első alelnök megnyitván az ülést, illetve közgyűlést, üdvözölte a m. kir. földmívelésügyi minisztérium képviselőjében megjelent Irinyi Aurél m. kir. főerdőtanácsos, továbbá az Országos Erdészeti Egyesületet képviselő Roth Gyula főiskolai tanár urat.

A választmányi ülés, illetve a közgyűlés az elnöki megnyitók és a vonatkozó jegyzőkönyvek felolvasása után felvette a jelentkező új tagokat, megválasztotta, illetve kiegészítette a választmányi és a számvizsgáló bizottságot, minek eredményéhez képest titkár bejelentette, hogy az Egyesületnek 22 alapító és 192 rendes tagja van.

A titkár évi jelentése után letárgyaltattott az 1930. évi zárszámadás és az 1931. évi költségelőirányzat, amiket a közgyűlés magáévá tévén, egyéb, az Egyesület beléletét érintő ügyeken kívül tárgyalás alá vette az Országos Erdészeti Egyesületnek a Csonkaországban jelenleg működő erdészeti egyesületek együttműködé-

sére vonatkozó javaslatát, majd Roth Gyula tagtársnak a Soproni Bányamérnöki és Erdő-mérnöki Főiskola doktorrá avatási, magántanári habilitáció és az egyes fakultásokra vonatkozó indítványát.

A közgyűlést este 8 órai kezdettel a Royal-szálló gobelintermében társasvacsora követte, amelyen a tagtársak nagyrésze hozzátartozóikkal jelent meg.

Az Országos Gazdasági Munkáspénztárnak az O. E. E.-hez intézett Eln. 17/1/1931. számú átirata az erdei munkások balesetbiztosítása ügyében.

Tekintetes Országos Erdészeti Egyesület, Budapest.

Erdei munkások balesete kapcsán több ízben megállapítást nyert, hogy a magánosok erdőgazdaságainak vezetői az erdei munkások balesetbiztosítására vonatkozó jogszabályokat nem ismerik kellőképpen.

Gyakran jelentenek be ugyanis gazdasági cselédek módjára oly erdei munkásokat, akik rész- vagy szakmánybér mellett alkalmaztattak.

Erre való tekintettel felkérjük a tekintetes Egyesületet, hogy amennyiben módjában áll, szíveskedjék az érdekelt erdőgazdaságokat az alábbiakra nézve tájékoztatni.

Az erdei munkások közül kötelező biztosítás alá csak azok esnek, akik az 1907:XLV. t.-c. 1. szakasza értelmében a gazdasági cselédek módjára, tehát legalább egy hónapot betöltő időre előre meghatározott összegű bérért, személyes és folytonos szolgálat kötelezettsége mellett, szerződnek.

Azok az erdei munkások tehát, akik bérüket szakmányban, tehát nem az általuk e munkában töltött idő, hanem az általuk kitermelt famennyiség bizonyos hányadéért vagy beültetett erdőterület arányában kapják, gazdasági cselédeknek semmi esetre sem tekinthetők.

Ezeket tehát a gazdasági cselédek módjára biztosítani nem lehet, hanem, amennyiben a munkaadó őket baleset esetére biztosítani kívánja, úgy a pénztár rendkívüli tagjaiul kell őket bejelentenie és utánuk fejenként évi egy pengő 44 fillér rendkívüli tagsági díjat kell a pénztár 8550. sz. csekkszámlájára befizetni.

A kötelező biztosítás alá eső erdei munkavállalókat pedig a községi előljárásnál vezetett összeírási és kivetési lajstromba kell felvételni és utánuk fejenként egy pengő 44 fillér (illetőleg, ha 7 hónapnál rövidebb időre szerződtek, egy pengő 20 fillér) hozzájárulási díjat kell fizetni.

Budapest, 1931 március 6.

Balogh
h. államtitkár,
ügyvezető-igazgató.

A Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületének közgyűlése. A Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete február hó 16-án délelőtt 10 órakor tartotta meg téli rendes közgyűlését a miskolci Kereskedelmi és Iparkamara kistermében, báró Waldbott Kelemen elnökle s a tagok szépszámú részvétele mellett.

Elnök megnyitóbeszédében — mely a „Magyar Erdőgazdá”-ban egész terjedelmében megjelent — reámutat az egyesület életében tapasztalható pillanatnyi hanyatlásra, ennek okaira s kifejti, hogy ez a tartózkodás és pangás országos jelenség, s nem ok arra, hogy az egyesület értékes munkáját — melynek a háborút követő években oly sok és nagy eredménye volt — beszüntesse. Valószínű, hogy a közeli jövőben — országos jellegű erdőgazdasági kérdésekben ennek az egyesületnek ismét jelentős szerep fog jutni. Addig is az O. E. E. szépen megindult tevékenységének, akcióinak hathatós támogatását tartja legfontosabb feladatának. Így elsősorban foglalkoznia kell az egyesületnek a M. Á. V. tarifakedvezményével, s ezzel kapcsolatban a magyar fa értékesítésének kérdésével. Ugyancsak foglalkoznia kell az Alföldfásítás egyre égetőbbé váló problémájával. Meg kell sürgetnie az új erdőtörvényjavaslat mielőbbi letárgyalását, mely már több, mint egy éve lenne aktuális.

A közgyűlés ezután reátért tulajdonképpeni tárgysorozatára.

A legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után az ügyvezető alelnök, titkár és pénztáros tették meg jelentésüket. Ügyvezető jelentéséből kiemeljük a M. Á. V. tarifakedvezményével kapcsolatban, a belföldi tűzifa fogyasztásával összefüggésben tett előterjesztéseit, mely kérdésekben az egyesület az O. E. E. akcióihoz való csatlakozás mellett határozott, nevezetesen a keverési rendelet sürgős szükségességét mondotta ki. Ugyancsak szükségesnek látja az egyesület az erdőbirtokosok megfelelő szervezkedését s egy központi irodának felállítását, mely az eladásokban segítségükre lenne.

Ezután a közgyűlés az O. E. E.-nek az egyesület elnökségéhez intézett átiratával foglalkozott, az egyesületek együttműködését illetőleg. Ezen együttműködés biztosítására egy delegált kiküldése válik szükségessé, mire a közgyűlés Onczay László ügyvezető alelnököt kérte fel. Foglalkozott a közgyűlés a Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület beadványával, a belföldi tűzifa értékesítésével kapcsolatban. Ezen beadvány 2. pontja, mely a bükk tűzifának a forgalomból való teljes kizárását javasolja, az egyesületre nézve sérelmes, miután körzetében, a Bükk és Eperjes-Tokaji hegységekben igen kiterjedt bükk erdőségek vannak, hol évente jelentős mennyiségű bükk tűzifa kerül kitermelésre. A közgyűlés oda határozott, hogy e kérdésben az O. E. E. sokkal objektívebb álláspontjához csatlakozik, s erről a Felső-

dunántúli Erdészeti Egyesületet megfelelő formában értesíti. Elhatározta a közgyűlés, hogy tiltakozását fogja kifejezni az egyesület a M. Á. V. talpfa-verseny tárgyalásainál folytatott eljárással szemben, hol oly utólagos alkudozások történnek, melyek semmiképpen sem egyeztethetők össze az erdőbirtokosság nehéz anyagi helyzetével, de a közszállítási szabállyal sem.

Ezután a közgyűlés az egyesület beléleti ügyeit és eseményeit tárgyalta, majd megállapodott abban, hogy a lemondott alelnök, titkár, valamint az automatikusan kiváló választmányi tagok helyébe új tisztikar választása a nyári közgyűlés alkalmával fog megtörténni.

Végül a közgyűlés a beérkezett indítványokat tárgyalta le, nevezetesen báró Waldbott Kelemen három indítványát, melyek közül az első a Főiskola kérdésével, a második az Alföldfásítás problémájával, a harmadik pedig az egyesület nyári tanulmányi útjának helyével és időpontjával foglalkozik. A közgyűlés elhatározta, hogy a Főiskola autonómiája mellett foglal állást, az Alföldfásítást illetőleg csatlakozik az O. E. E. akciójához, nyári tanulmányútjának helyéül pedig az Alföld erdőkéltúráinak megtekintését fogadta el.

A közgyűlést a Korona-szálló éttermében meghitt hangulatú társasbéd követte.

Az oroszok favágói. (Közlemény a „Pesti Hirlap” 1931 ápr. 2-iki számából.) Amióta az orosz fa-dumping megkezdődött, gyakran hallatszott, hogy az orosz fatermelés rabszolgamunka eredménye és az Egyesült-Államok éppen erre hivatkozva zárták el a határt az orosz fa elől. Ez a fatermelés a többi közt a murmanszki erdőségekben is folyik és most egy ember, aki az ottani koncentrációs táborból, a finn határon át, szerencsésen meg tudott szökni, a favágásra kényszerített foglyok sorsáról a Posl.-Novosti hasábjain a következő részleteket mondja el: Libériában a rabszolgát eteti és gondozza a gazdája, hogy el ne veszítse a rabszolgára fordított költséget. Mi azonban nem kerülünk a szovjetnek semmibe. Ha az egyik száműzött összerogy, a csekszta azonnal másikat állít a helyére. Hiszen, ha a szállítás könnyebb volna, még több fogoly jönne ide. Ha új szállítmány érkezik, ennek érdekében semmiféle előzetes gondoskodás nem történik; csak az első munkanap befejezése után kell a száműzötteknek maguknak fészert építeniök. Amíg ez elkészül, addig, ha havazik, esik vagy vihar van, a szabadban kell az éjjelt eltölteniök. Ilyenkor valami fatörzshöz, vagy egymáshoz támaszkodnak. A fészert mintegy négyszáz fogoly zsúfolásig megtölti, mert csak az egymáshozpréseltség ad olyan meleget, amely a nappali munkában átnedvesedett ruhát annyira-amennyire megszáritja. De még mielőtt virrad, elhangzik a trombitajel. Mindenki körülbelül egy font burgonyát, egy kis darab kenyeret és egy he-

ringet kap, azután harmincas csoportokban (négy fogolyra egy őr jut) munkába kell menni. Beszélgetni nem szabad. Mindenik csoport egyetemlegesen felelős, ha a csoportból valaki megszökik. Az emberek oly rohamosan elgyöngülnek, hogy gyakran nem tudnak elég jókor elugrani a lezuhanó fa elől. A halottakat rögtön eltemetik — és megy a munka tovább. A havi bér öt rubel, aminek fejében négy heringet és két csomagocska dohányt adnak. Aki megszökik, azt kutyával üldözik, visszamaradt csoportjának embereit pedig körülzárják, bilincsbeverik és kínzással vallomást csikarnak ki belőlük. A szökevényt, ha elfogják, agyonlövik. Éjjelre harapós kutyákat bocsátanak szabadon és a tábort géppuskákkal és fény-szórókkal fölszerelt fatornyokról figyelik. És mégis elég gyakori a szökés megkísérlése, különösen augusztus—október hónapokban, a sűrű esőzések és sötét éjszakák védelme alatt. Levezetés a külvilággal tilos. A rokonok nem is sejthetik, hová lettek hazulról elcipelt szerencsétlen hozzátartozóik.

36. kimutatás a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyző Egylet alaptökéjének gyarapítására 1930 december 21-től 1931 március 31-ig az erdészeti társadalom részéről befizetett adományokról. Adományokat küldtek: Béky Albert 4, vitéz Fejes József 3, Füstös Zoltán 4, Gloser Dezső 2, Hinfner György 10, Jankovits Rezső 3, Katona István 5, vitéz Kiss Lajos 2, Kósa Gyula 6, Kovássy Kálmán 4, Maróthy Emil 4, Nagy László erdőtan. Eger 10, szederjei Ostadál Jenő 6, Schudich Nándor 10, Spettmann János 10, Surjánszky Kálmán 15, Szecskay Dezső 10, dr. Sziogyártó József 4.80, vitéz Tóth Jenő püsp. urad. erdőmérnök, Szany 20, Velics Gyula 6, Zsák Lajos 10 pengőt.

A jelen kimutatás szerint befolyt összeg 148.80 pengő, amelyhez hozzáadva a már előzőleg kimutatott befizetések összegét, a gyűjtés eddigi eredménye 9690.04 pengő.

A Segélyző Egylet csekkszámájának száma: 57936.

Sopron, 1931 március 31.

Széki János,
főisk. tanár,
a Segélyző Egylet elnöke.

Az Erdészeti Szállító Berendezések II. kötete. A közeli napokban jelenik meg az Erdészeti Szállító Berendezések II. kötete könyvnyomatban, Sopronban. Kb. 20 ív terjedelemben, a szükséges ábrákkal, amely rész a vasúti felépítményt, a különleges vasutakat, drótkötélpályákat és függelékül az engedélyezés és a kisajátítás szabályait tárgyalja.

A kötet csak annyi példányban jelenik meg, amennyi a megrendelők száma lesz és az ára az I. kötet ára körül fog mozogni a megrendelők számához képest.

Ezúton is felhívjuk lapunk olvasóinak szíves figyelmét a kér-

déses munkára azzal, hogy megrendelésüket lehetőleg sürgősen szíveskedjenek Modrovich Ferenc főiskolai tanár úr címére (Sopron, Főiskola) beküldeni, mert a munka későbbi sokszorosításáról aligha lehet gondoskodni, annál is inkább, mert a munkát az illető tanár úr, mint előadásairól készült kéziratot, adja ki.

Helyreigazítás: Az Erdészeti Lapok folyó évi III. füzetében az alant felsorolt sajtóhibák fordultak elő, amelyeket, a t. olvasóink szíves elnézését kérve, megfelelően helyreigazítunk.

Kiss Ferenc „Az Alföldfásítás gyakorlati kérdéséhez” című cikkben 222. oldal alulról 12-ik sorban 15.6 helyett 15.6 ;
226. oldal alulról 9-ik sorban 1.5 helyett 1.5^m;
272. oldal alulról 9-ik sorban „az akác nem azon fák közé tartozik” helyett „az akác azon fák közé tartozik”.

Kálai Árpád „Erdőgazdasági munkásbiztosítás” című cikkben: 267. oldal alulról a 11-ik sorban „minden munka, beleértve az erdei félgyártmányokkal végzett munkákat is” helyett „minden munka *őstermelői munka*, beleértve az erdei félgyártmányokkal végzett munkákat is”.

Faanyagok és építési anyagok tájékoztató árai április havában.

I. Belföldi faarak:

termelők és nagykereskedők
közötti forgalomban:

1. Gömbfa m³-ként

ab feladóállomás Pengő

Tölgy 30 cm felül	25—33
Tölgyfournier 45 cm felül	70—95
Bükk 30 cm felül....	— —
Kóris 30 cm felül	30—45
Kórisfournier	80—95
Szil 30 cm felül	20—24
Gyertyán 25 cm felül .	24—30
Jávor 30 cm felül	45—55
Éger 26 cm felül	30—35
Nyár (gyufafa)	17—22
Nyárfournier 50 cm felül	30—40
Kóris bognárfa 10 t. vg.	300—350
Akác „ 10 „ „	320—340
Tölgy bányafa szlov. ab m. határ	— —

2. Tűzifa.*

ab feladóállomás

Belföldi száraz bükk hasáb	220—250
Csertölgy hasáb	180—210
„ dorong	145—185
Erdélyi tűzifa ab m. határ	150—180
Szlovenszkói tűzifa ab m. határ	—
Jugoszláviai tűzifa ab m. határ	200—220

Árak Budapesten a gőzfavágó te-
lepétől egész fuvarételben ház-
hoz szállítva.

Aprított fa q-ként	4.80
Hasábfa „	4.60
Bérvágás „	1.25

3. Egyéb faanyagok:

Bükk keréktalp db (f) .	—
Kóris „ „ (f) .	—
Nyírfarúd db	—
Tölgydonga I-a akója	5—6

* Dunántúlon kedvező szállítási viszonyok mellett magasabb árakat is fizettek.

Tölgydonga II-a
akója

Pengő

3—4

Fűrészelt lombfaanyag:

m³-ként vagontételekben
budapesti paritásban + forg.
adó

Tölgy	100—140
Bükk gőzölt szélezett	80—100
Bükk „ széleztelen	75—90
Bükk gőzöletlen „	65—85
Kóris	100—140
Szil	60—80
Gyertyán	70—100
Jávor	86—130
Éger	70—100
Nyár	35—60
Hárs	100—140

5. Budapesti fenyőfa-detail- árak:

ab raktár

Válogatott lucfenyő ..	115—120
I. oszt. áru 24 mm alapon	110—115
II. oszt. áru 24 mm alapon	90—95
III. oszt. áru 24 mm alapon	75—80
Léc, hosszú	70—75
Zárléc lucfenyő	75—75
Faragott fa alapára..	55—60
Fűrészelt fa 6 m-ig ..	65—70
Zsindely ezre 18 collos	40—44
Rúd 8 cm fm. (fill.)	50—52
Rúd 10 cm fm. (fill.)	68—70

6. Faszén:

Belföldi, I-a 10.000 kg	540—600
Belföldi, II-a 10.000 kg	
Retortaszén ab m. h. à	680—750

II. Építési anyagok árai:

ab gyártelep

Égetett agyagtégla ezre nagyméretű	56 P
kisméretű	42 „
1 q égetett mész	3.60-4 „
100 kg portlandcement	6.85 „

**Az „Erdészeti Lapok“ 1931. évi IV. füzetének
HIRDETÉSEI.**

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetésekénél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

**Etvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek
bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű
tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.**

(1. XII. 11.)

20 éves gazdasági, irodai és speciális tehenészeti nagy uradalomban szerzett gyakorlattal rendelkező, nőtlen, okl. gazda olyan elhelyezkedést keres, hol kitűnő képzettségét érvényesíthetné. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít „37-es” szám alatt.

(3. III. 1.)

Okleveles erdőmérnök nagy gyakorlattal, tőgazdaság tervezésében s szakszerű vezetésében teljesen jártas, birtokmegosztás miatt állást keres, melyet bármikor elfoglalhat. Megkeresések vitéz Furi Mihály Erdősokonya kéretnek. (9. III—1.)

Mielőtt könyvelésének rendbehozatala felett határozna.

Mielőtt könyvelőjének a mérleg elkészítésére utasítást adna,
forduljon bizalommal

VARGA LÁSZLÓ hites könyvszakértőhöz, az „Adó és Könyvvitel” szerkesztőjéhez Budapest, VIII., József-kr. 86. Tel.: József 322—60.

T A N Á C S É R T

adózás és könyvelés szempontjából. *Könyvvizsgálatoknál az ellenőrző könyvszakértő az Ön érdekeit védi.*

Vállal: könyvelések felfektetését, revízióját, rendbehozatalát, örökösödési és társasüzleti elszámolásokat, havi és órakönyvelést, adóügyek ellenőrzését.

Lapunk előfizetőinek 25 százalékos kedvezmény lett biztosítva.

FARAGÓ BÉLA

Erdészeti Magnagykereskedés és Erdészeti Csemetetelepek ZALAEGERSZEG

Szállít **saját pergetésű erdei-, fekete-, lú-, vörös- és jegenyefenyő-**magvakat, valamint az **ÖSSZES EXOTÁKAT**. Állandó szállítás **hazai és külföldi lombfamagvakban** ■ Saját **faiskolámban nevelt tű- és lomblevelű csemetékből** nagy készletekkel rendelkezem s minden igénynek megfelelhetek ■ Az **exotikus magvak** megrendelését még **februárban** kérem, hogy azok kellő időben rendelkezési helyükre juttathatók legyenek ■ **Gyümölcsfák, díszfenyők és rózsafák szállítása.** Árjegyzék ingyen és bérmentve

Lombfát, elsőosztályút, saját feldolgozásra
állandóan vásárol
Lövy Dávid és Fiai faipari gyár Újpest, Váci-út 60. sz.

(4. VI. 6.)

20%-os árengedményt,

sőt még nagyobbat is engedélyezek

növényárainból.

Kívánatra **különajánlatokkal** szolgálok.

BAUMSCHULEN

A. GRÜNWALD

KLENGANSTALT UND SAMENHANDLUNG

Wiener-Neustadt, Österreich

Specialitás

**mindennemű hazai és tengerentúli
erdészeti magvakban.**

Állami származási ellenőrzés!

I-a tölgymakk.

Kutyatenyésztés felelős szerkesztője: Dr. Raitzits Emil. Szerkesztőség Budapest, VII., István-út 2., távbeszélő: József 308—30., kiadóhivatal, ahová a félévi, 5 P előfizetési díjak küldendőek: Kutyatenyésztés kiadóhivatala, Budapest, V., Csáky-u. 10.

Tölgymakk, fenyőmagvak és lombfamagvak, erdészeti csemeték, sorfák beszerezhetők Keiner Rezső okl. erdőmérnöknel, Budapesten, Ferry Oszkár-utca 34. szám alatt. (2. XVI—16.)

30 éves, nőtlen erdőmérnök, 2 és féleves gyakorlattal, elhelyezkedést keres. Cím a kiadóhivatalban. (9. II—2.)

Akácscsemete, 200.000 drb, szép növésű, kétéves, eladó a Mándoki Uradalom Erdőgazdaságában, Mándok (Szabolcs m.) (10. III—2.)

Megbízható, legmagasabb csiraképességgel bíró

fenyőmagot, lombfamagot, erdészeti csemetéket,
gyümölcsvadoncot, csicsókagumót jutányos árban szállít

Kőszegi Fenyőmagpergető és Faiskolák
Kőszeg, Vas megye.

A magy. kir. Földművelésügyi Minisztérium utasítása szerinti

1503. sz. **SZOLGÁLATI NAPLÓ**

60-lapos terjedelemben, egész vászonkötésben --- **2.50 P**

1502. sz. **Erdei Kihágási Napló**

256-lapos terjedelemben, egész kemény papírköt.-ben **4.80 P**

A „Pátria“ Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T.
Könyvosztályában

Budapest, IX., Üllői-út 25. szám szerezhetőek be.

Az „Erdészeti Lapok“ 1931. évi IV. füzetének tartalma :

	Oldal
Bund Károly kitüntetése	305
Felhívás	306
Krónika	307
<i>Dr. Fehér Dániel:</i> Az Alföldfásítás talajbiológiai problémái	317
<i>Muzsnay Géza:</i> Néhány fontosabb kérdéstről, kapcsolatban az új erdőtervénytervezettel. (Folytatás.)	335
<i>Fekete Zoltán:</i> A 100 éves eberswaldei erdészeti főiskola	349
<i>Fazekas Ferenc dr.:</i> A Magyar- és a többi középeurópai országok fakereskedelmi szokványai. (Folytatás.)	359
<i>Kallivoda Andor:</i> Mi akadályozza az előhasználatok gazdaságos keresztülviteletét?	366
<i>Béky Albert:</i> Hasított dorongtüzifa termelése	369
<i>Hrobáts József:</i> A mezőgazdasági köztes műveléssel kapcsolatos felújításról	370
<i>Agfalvi Imre:</i> A tüzifa mint tüzelőanyag a fogyasztó szemén át nézve	378
<i>Egyesületi közlemények:</i> Jegyzőkönyv az O. E. E.-nek Budapesten 1931. évi március hó 9-én az egyesület székházában tartott rendkívüli közgyűléséről. — Frói tiszteletdíjak. — Adó és könyvelés	384
<i>Hivatalos közlemények:</i> Felvétel a m. kir. erdőőri és vadőri iskolák idei tanfolyamára	404
<i>Irodalom:</i> Könvvismertetés. Mehrhardt—Ihlov: Auf Bummel und Birsch in Canada. (F. M.)	405
<i>Különlélek:</i> Személyi hírek. — Halálozás. — Az erdészet az országos mezőgazdasági kiállításon. (Írta: vitéz Szilágyi-Ilosvai Lajos.) — A „Mi nótánk”. — Meghívó a Német Erdészeti Egyesületnek Wienben tartandó ülésére. — A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung 1931. évi március hó 13-iki számából. — A Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület rendes közgyűlése. — Az Országos Gazdasági Munkáspénztárnak az O. E. E.-hez intézett Eln. 17/1—1931. számú átirata az erdei munkások balesetbiztosítása ügyében. — A Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületének közgyűlése. — Az oroszok favágói. (Közlemény a „Pesti Hirlap” 1931 április 2-i számából). — 36. kimutatás a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyező Egylet alapítókéjének gyarapítására 1930 december 21-től 1931 március 31-ig az erdészeti társadalom részéről befizetett adományokról. — Az Erdészeti Szállító Berendezések II. kötete. — Helyreigazítás	406
Faanyagok és építési anyagok tájékoztató árai 1931. évi április hónapban	418
Hirdetések	I—V

